

6
11 -c

6-11-C-19

Digitized by Google

1-6-14

BIBLIOTECA NAZ.
ROMA
VITTORIO EMANUELE

Muntus fuld tezihi

JO. BURCH. MENCKENII
DE
CHARLATANERIA
ERUDITORUM
DECLAMATIONES
DUÆ,
CUM
NOTIS VARIORUM.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

ACCESSIT
EPISTOLA
SEBASTIANI STADELII
AD
JANUM PHILOMUSUM
DE CIRCUMFORANEA LITERATORUM VANITATE.

EDITIO TERTIA EMENDATIOR.

AMSTELODAMI.

M DCC XVI.

Digitized by Google

Ad

Virum incomparabilem,

CHRYSOSTOMUM MATANASIUM,

Criticorum h. t. Principem.

Quoi dono lepidam novam hanc opellam,
Nugis ψευδοσόφων ineptiisque
Conditam? Tibi, docte Matanasi,
Parens optime dulcium leporum,
Censor candide, fautor & chorage
Phœbi, qui ausus es elegante vena
Doctum doctius explicare carmen.
Quare habe tibi, quicquid hoc opellæ &
Qualecunque. Quod, o benigne Lector,
Fronte suscipe, si me amas, serena.

NOMINA COMMENTATORUM.

CHAR. i. e.	CHARISTIUS.
CRIS.	CRISPINUS.
DROM.	DROMADIUS.
I. HALL.	INTERPRES HALLENSIS GERM.
KEND.	KENDALIRIUS.
Q. MAR.	QVADUS MARCOMANNVS.
SAL.	SALICETUS.
SAM.	SAMOSCIUS.
SCRIB.	SCRIBANIUS.
SER.	SERENUS.
THEM.	THEMISTIUS.
TRIVULT.	TRIVULTIUS.
VAND.	VANDOSALVUS al. FANDO-SALVUS.

LECTORI SAL.

B. BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Cum abhinc biennio & quod excurrit in suavissimo amicorum consortio de eruditis sermo incideret, qui varias artes atque technas, ad comparandam famam, plausumque concitandum, comminiscuntur, Vir quidam paulo amœnioris ingenii, postquam Carolum Patinum Charlataneriam *quintam, seu potius primam constituisse Medicinæ partem, narrasset, multum utique præstigiarum in universa re literaria deprehendi judicabat, dignamque rem eam arbitrabatur, quæ uberiori oratione diduceretur. Itaque cum mihi mox deinde in publica Magistrorum pa-*

negyri verba facienda essent, & eo ipso tempore de jucundo themate eligendo circumspicerem, alacri animo spartam illam in me suscepi, cumque omnia absolvi eadem oratione non possent, quæ reliqua fuere, in proximam occasionem rejeci, quam nactus sum anno superiore. Itaque conflatæ sunt duæ Oratiunculæ, altera A. 1713 d. 9 Februarii, altera A. 1715 d. 14 Febr. recitata, quas ut protruderem in lucem, partim Virorum, quos veneror, autoritas, partim quorundam importunæ preces perfecere: quodsi enim meo arbitrio agendum fuisset, hæc sane nequaquam erant proditura, quæ ne mihi quidem ipsi satisfaciunt, tantum abest, ut aliis sperem ad palatum futura. Quod vero barbaro Charlataneriæ *vocabulo inscripsi Declamationes meas, exemplo non caret, cum & alii de*

pedan-

pædantiſmo ſeu pædanteria literaria, de galantiſmo item literario & ſimilibus nonnihil fuerint commentati, &, quantum ad ipſum Charlataneriæ *vocabulum, Patinus, ut dixi, præiverit. Latinius utique* Circulatoriam * *dicere poteram; cum vox illa ex Hetruſco* ciarlare, *quod eſt circulare ſeu decipere, deſcendat, unde* Ciarlatano *ſeu* Cereta-

* *Charlatan* reddi Latine per *Planum* & *Circulatorem*, patet ex libello, cui tit. *Bienſeance de la converſation entre les hommes:* Latine verſus eſt hic liber per Jeſuitas Muſſi-Pontanos, Pariſiis 1628. in 24. ubi cap. 7. Documento 34. in Ed. Gall. ſic legitur : *Eſtant en compagnie, voire meſme de ceux de ta condition, ne fais du CHARLATAN, mais parle avec meſure. &c.* Latine ita : *In communi etiam tuorum æqualium congreſſione ne blatera ut planus & circulator, ſed loquere modeſte &c.* Jam quid per *planum* boni autores intelligant, apparet ex Horatii L. 7. Ep. 17. v. 57. ſeq. it. Petronio c. 99. p. 418. *Unde Plani, unde levatores* &c. ubi not. Erhardini vid. Athenæus L. 14. c. 1. f. m. 616. A. Gellius L. 16. c. 7. p. 395, Barclajus Euphorm. p. 205. Ed. Hakiana : *Quippe nos planos & intentos in rapinam arbitrabantur ;* pag. 141. *quod in me, quisquis ille planus cogitaſſet ;* pag. 116 *tanquam invaſores nocturni, quod majorem vim fæde planorum imaginem ſumunt.* DROM.

retano, *circulator*, *&* *Gallicum* Charlatan, *quod veteres* Ciarlatan *scripsere.* ** *Ceterum nemo me existimaverit optimas scientias, in quibus ridiculum quidpiam annotavi, contemnere, nam & crisin sanam probo, historias profiteor, poesin a pueris amavi, suspicio Mathematicos acutos, peritos Medicos, JCtos prudentes, Theologos pietate & doctrina conspicuos; ac reliquos omnes, qui in ornandis bonarum artium studiis operam haud inutilem collocant. Id tantum propositum mihi fuit, ut docerem, quo fuco, quibus præstigiis nonnulli ad alliciendos incautos utantur, & quantum ubique sit in discipli-*

nis

** Ita existimat Menagius *Origini della lingua Ital.* p. 170, quamvis idem non dissimulet pag. 164, *Cerretano* ab oppido Umbriæ Cæreto nonnullis derivari, quod *Cæretani totum orbem vano quodam ac turpi superstitionum genere ludificantes, continuo peregrinentur, familia domi relicta.* M.

*nis inane. Qua in re ut antea, Erasmum quoque, Agrippam, Naudæum, Lilienthalium, * aliosque laborasse constat, ita me illorum nonnunquam vestigia legisse, neutiquam diffiteor: addidi tamen non pauca, & addi longe plura poterant, nisi ad temporis, quod oratiunculis his destinatum est, normam redigenda omnia fuissent. Adjeci ultimo loco bina Programmata, his ipsis Declamationibus publice præmissa, tum quod a re nostra non essent prorsus aliena, tum ut Typographo velificarer, qui paullum augeri libelli molem cupiebat, cujus arbitrio cetera quoque*

* Erasmus scil. in *encomio Moriæ*, Agrippa in libris *de Vanitate scientiarum*, Naudæus in opusculo, quod inscripsit *Instruction à la France sur la Verité de l' histoire des Freres de la Roze-croix*, & Mich. Lilienthalius in opusculo de *Machiavellismo literario*. M.

que, quæ ad ornatum spectare visa sunt, fuere relinquenda. His itaque, benevole Lector, utere, fruere; vale.

Phædrus Lib. III Fabul. Æsop.

Suspicione si quis errabit sua,
Et rapiat ad se, quod est commune omnium,
Stulte nudabit animi conscientiam:
Huic excusatum me velim nihilominus:
Neque enim notare singulos mens est mihi,
Verum ipsam vitam & mores hominum ostendere.

DECLA-

DECLAMATIO I.

Magnifice Academiæ RECTOR,

Reverendissimi Capituli Martisburgensis Legate ſplendidiſsime,

Spectatissime Domine Procancellarie,

Auditores ceteri, Viri graviſsimi, Juvenes optimi.

VEtuſtiſſima inter Græcos Romanosque ac gentes alias conſuetudo fuit, Auditores, ut omnium oculis repræſentarentur in theatro, quæcunque ſive ſuperiorum temporum memoria ſive præſens ætas & communis hominum vivendi ratio, læta aut triſtitia, ſuppeditaret. Quæ cum initio ideo inſtituta eſſent, ut, quemadmodum ſermone & ſcriptis, ita & geſtu ipſo velut in viva quadam rerum humana-

rum tabula ad virtutem amplectendam invitarentur mortales, ſucceſſu temporis, cum lucri ingens cupiditas accesſiſſet, ita degenerarunt, ut non æque nunc mores populi ſpectent mimi & fabularum actores, verum id curent tantummodo, qua ratione riſus & cachinnos ſtrepitusque ac plauſus e ſpectatoribus elicere, aut ſi triſtior fuerit materia, molliores animi affectus ciere oculisque lacrymas excutere valeant. Cumque adeo e plauſu populi de virtute ac pulcritudine dramatis judicium vulgo fieri conſueverit, ita ut unius ſæpe vel paucorum ſpectatorum plauſus univerſa multitudo inſano pruritu ſequeretur, quidam eo proceſſerunt, ut ære conduxerint, qui frequenter applauderent actoribus in ſcena, aliisque exemplo ſuo præirent. Uti enim optima quandoque dramata infeliciſſimam experta ſortem, ac quovis ſubſannationum genere exagitata ſunt & exploſa, ita non raro vidimus, vel inſulſiſſimas fabulas ſuos habuiſſe admiratores plauſoresque, ut exclamandum utique fuerit cum Horatio:

Inſanos oculos & gaudia vana!

Ecquis

Ecquis ineptior vel indoctior fuit Joanne de Serres Gallo ? at ille quoties de Thoma Moro tragœdiam repræsentaret, præsente Richelio Cardinale, lacrymæ huic heroi ex oculis cecidere, quasi puero. Idem vero Richelius, quanti Vir ingenii, quam acutus & perspicax ! in Petri Cornelii, ingeniosissimi Poetæ, tragœdia, *Le Cid* dicta, quæ alios omnes ita fascinabat, ut publico judicio cunctis veterum & recentiorum tragœdiis longissime anteponeretur, nihil se videre fatebatur, quod magnopere placeret, autorque erat Academiæ Franciæ, ut tragœdiam acri censuræ subjiceret : quanquam pulcre causam suam egit Cornelius, supersedere se posse ratus apologia pro eo

Rymer of Tragedy p. 8. seq.

Pelisson Hist. de l'Acad. Franc.

A 2 drama-

Le Cid *dicta.*] Sorellus in Bibliotheca Gallica p. 206. seq. veram causam prodit, ob quam Richelio drama istud *le Cid* dictum, minus placuerit; alterum vero, quod inscribitur *l'Amour tyrannique* ejusdem vatis magis arriserit. SCRIB.

Causam suam egit Cornelius.] Traditur Richelius invidia ductus, quod Cornelii Tragœdia omnibus reliquis, & inter has suis etiam, quas alieno sub nomine in Theatrum produxerat, longe præferretur, censuram ejus, quamvis arduis maxime de salute reipublicæ curis eodem tempore ferè obrueretur, intensissimo tamen studio promovisse. Quare Boilavius Sat. IX. p. m.54:

dramate conſcribenda, quod, ſi vel viceſies repræſentetur, vidiſſe neminem pœniteret. Etenim mira res eſt plauſus, &, ut in dramate perſiſtamus, difficulter admodum cognoſcitur, utrum plus valeat ad conciliandum plauſum ſpectati cujusdam viri, atque adeo ipſius Principis, autoritas, an inconditæ plebis judicium & favor. Meminiſtis, Auditores, quod Macrobius refert de ſummo Principe Julio Cæſare, eum, etſi maxime faveret Laberio, cum Publio Syro in ſcena contendenti, quem nimirum quingentis millibus invitaverat Romam, non potuiſſe tamen

Saturn. L. II. C. 7.

men

En vain contre le Cid un Miniſtre ſe ligue,
Tout Paris pour Chimene a les yeux de Rodrigue.
L'Academie en Corps a beau le cenſurer,
Le Public revolté s'obſtine à l'admirer. Cris.

Plebis judicium & favor.] Nimirum ſolus
Munera nunc edit Vulgus, qui pollice verſo
Quemlibet occidit populariter.

Neq; tamen id nudius tertius demum obtinuiſſe, luculentus pariter & expertus teſtis eſt, præter Græcos Oratori noſtro laudatos, ipſe Terentius. Huic enim, etſi, Afranio judice,
non ſimilem dices quempiam;
Hecyra tamen ejusdem, quæ Scipionibus quidem (at quantis arbitris!) ita ſe probaverat, ut Valgius eam non minus ac reliquas quinque ipſi Africano Victori tribuere ſategerit, bis nihiloſecius populo diſplicuit, & vix tertiis tandem Megalenſibus admiſſa eſt. Them.

men prohibere, quo minus populus favorem in Publium verteret, eoque his Laberium verbis fuisse allocutum:

Favente tibi me victus es, Laberi, a Syro.

Nec ignoravit lepidissimus Gallorum Molerius, quantum etiam vulgo placuisse juvet, quippe qui Comœdias suas, antequam producerentur in theatrum, pedissequæ prælegebat, & quæ minus illi arriderent, diligenter emendabat. Quanquam multum & valuit aliquando ipsius Regis Ludovici XIV. judicium: nam cum idem Molerius anno superioris sæculi septuagesimo drama, quod *Civem Nobilem* vocat, prima vice exhibuisset in theatro, Rege tacente, plerique alii frigidius judicabant, at, simul atque Rex iterum repræsentatum præstantissimum pronuntiasset, nemo erat, qui velut ad nutum ipsius continuo non applauserit ambabus manibus. Ita & e diversa parte unius quandoque importunus jocus optimis dramatibus nocuit: quod de Cariolano, Tragœdia exquisitissima ab Abbate Gallo Abeille paucis abhinc annis composita, constat. Nam

La Vie de Moliere p. 68.

Ib. pag. 166. seq.

Le Bourgeois Gentil-homme.

Piec. Fugit. d' Hist. & de Litt.

 cum

A. 1704. P. III. cum is, qui perſonam induerat Cari-
p. 544. olani, in hanc ſententiam ſororem eſſet
allocutus: * *num meminiſti, Soror, Regis,
Parentis quondam noſtri?* e turba ſpe-
ctantium neſcio quis feſtivus homo ex-
clamabat: ** *per meam fidem, ſi non
meminerit, nec ego ſatis memini;* ex
quo tanta ſubito inter ſpectatores orta
obmurmuratio, ut nunquam poſthac
in ſcenam prodiret miſer Cariolanus,
quin deriſiones omnium ac ſibilos in
ſe provocaret. Longus hic exſpatian-
di campus foret, ſi per omnia vete-
rum & noſtri ævi theatra vagari lice-
Pope-Bloundt ret. Ipſe Æſchylus, Vir magni inge-
Cenſ. Erud. nii, cum Tragœdias populo dederit
p. 5. nonaginta, vix vicies octies vel, ut a-
lii ajunt, decies ter viciſſe memora-
Athen. L. VIII. tur, ceſſitque is tandem Sophocli,
p. 374. Plut. in quamvis longe ætate juniori, & indi-
Cim. p. gnabundus ad poſteritatis judicium
483. provocans, relictis Athenis in Siciliam
emigravit inglorius. Pindarus, quem
Ælian. ne imitari quidem quiſquam poterat,
var. Hiſ. teſte Horatio, cum auditores Theba-
L. 13. c. 25. nos

* *Vos ſouvient il, ma Soeur, du feu Roy noſtre Pere?*

** *Ma foy, s'il n'en ſouvient, il ne m'en ſouvient guere.*

nos nactus esset indoctos, quinquies cârmine se superatum vidit a Corinna quem *porcum* vocabat, ad proverbium *Sus Minervam* alludens. Et sæpius conquestus est nostra etiam ætate tersissimus inter Anglos Poeta, Joannes Drydenius, ea ipsa dramata, quæ Viris in hac arte exercitatissimis prælecta placuissent, postquam in scenam ducta fuissent, plausores admodum paucos vel nullos invenisse. Nec deessent aliorum exempla, qui cum leges theatri

Opp. P. I. p.515. P. II. p. 329.

Paucos vel nullos invenisse:] Neque vero hæc Comico saltem in spectaculis accidere solent; quia plurimi homines in amplo hoc Mundi Theatro mox hilarem induunt Iudicramve personam, mox tristiore larva tecti incedunt. Vulgus est, qui judicandi libertatem sibi vindicat: hic vero, quum maximam hominum partem constituat, & ingenio tamen atque judicio, ad probe censendum necessario, destituatur, causa per se manifesta est, quare illa quæ solidum crepant & eruditissimorum quorumvis assensum merentur, paucioribus placere consueverint. Quicunque stentorea voce gaudet, aut lingua maxime volubili instructus est, primas tenet inter Theologos: qui clamando reliquos superare & promptissime fabulari novit, JCtorum Antesignanus, Philosophorum præstantissimus salutatur: & ille tandem Medicorum est experientissimus, qui circumforaneas agyrtarum grandiloquentias optime imitari didicit. Libri eruditiores negliguntur; quippe qui stupidæ aut semi-doctæ plebis captum transcenduut. Le-

tri haberent perſpectiſſimas, plauſum tamen extorquere ſpectatoribus nequaquam potuerunt. Quod cum animadverterent rudiores quidam dramatum auctores, nihil prius aut antiquius habuerunt, quam ut riſum ſollicitarent, adeo ut Caſtelvetrus ſuo tempore ipſam Salvatoris noſtri ſanctiſſimam paſſionem tam abſurde atque indecenter teſtetur Romæ repræſentatam, ut, qui ſpectarent, in liberrimos cachinnos effunderentur. Quem Italorum morem imitati videntur Germani noſtri, qui nullas ſe conſequi laudes poſſe credunt, niſi ſcurilia frequenter immiſceant, quæ infimæ plebi ac fæci hominum riſum clamoresque excuti-

Rymer of Trag. p. 53.

xica quærimus, Diaria, ſcripta in Ana deſinentia, & neſcio quæ lepida commenta alia: Curioſum ſcilicet eſt ſeculum noſtrum & novitatis avidum; ſed genio ſimul indulgens, quodque breviori via erudiri cupit. Rident interim Prudentiores, dum certi ſunt, eodem ſucceſſu ex his tricis doctrinam peti, quo in morionum faſciculis remedia ſanitatis quærimus. I. Hall.

Sanctiſſimam paſſionem &c.] Simili plane impio auſu, quo eandem S. Paſſionem verſibus ludicris, (Galli *Burlesque* vocant) petulantiſſime deſcripſit homo ingenioſe nequam; ut Autor eſt perſonatus Naudæi Maſcurat in Apologia pro Mazarino Cardin. p. 172. Them.

cutiant, eoque moriones & gesticulatores immittunt in scenam, qui quicquid inficetum spurcumque ac fœdum in buccam venerit, impudentissime effutiunt. Ita vero allici spectatorum numerum, quæstumque augeri ac nomen comparari posse arbitrantur, non ignari, quantum sit hominum dementiorum, qui cum decipi cupiant, dignissimi sunt qui decipiantur. Sed quid moror hæc theatra, quæ ad fallendos paucos, eosque inficetos & ineptos, excitata sunt: ipse Orbis universus theatrum est, in quo histrionum quodammodo partes sibi sumunt, qui famam gloriamque & communem mortalium plausum summa animi sollicitudine sectantur. De Carolo Patino memorant, quod, cum Basileæ apud Doctorem Medicum divertens ex ejus forte filio, Medicinæ Candidato, quæsivisset, quot partes tradantur Medicinæ, isque e communi sententia quatuor, *Physiologicam*, *Pathologicam*, *Semeioticam* & *Therapeuticam* enumerasset, addiderit ipse quintam, quam omnium primam vocabat, *Charlataneriam* nempe, quam si quis satis

non perdidiciſſet, eum Medici nomine prorſus cenſebat indignum. Nec inepte Patinus cenſuit; nam ut agyrtas taceam & circulatores, qui in pulpitis & theatris per fora & compita viasque publicas miſeræ plebi imponunt, nugasque ac nubem pro Junone vendunt, quotusquisque eſt hodie Medicorum, qui non κρατιςοχειρεργήματα ſua ubique jactet, vividos nimirum latices, olea incombuſta, hieras hermeticas, panaceiam, mumiam magneticam, aurum potabile, pulveres vipereos gemmatos, beſoardicos, theriacales eſſentias, tincturas, & id genus remedia alia ſexcenta, quæ novis nominibus, Arabicis dicam an Abracadabricis, involvunt. Enimvero non in Medicis tantum quæſiveris Charlataneriam, quin potius ubique

Charlataneriam] Cum fines Charlataneriæ non videantur ſatis definiti, non abs re erit, ſi hic diſcrimen Charlataneriæ, Pædantiſmi, Galantiſmi, Machiavelliſmi litterarii adjiciatur. Charlataneria cum Pædantiſmo & Machiavelliſmo conjuncta eſt, ita ut omnis Charlataneria ſapiat ſpeciem Pædantiſmi, & Machiavelliſmi, licet non omnis Pædantiſmus & Machiavelliſmus ſpeciem Charlataneriæ. Charlataneriæ proprium eſt: Mundus vult decipi; in cujus ſtudio *judicium* magis corruptum eſt, quam *voluntas*. Pædantiſmus autem,

ubique ſe prodit inter eruditos, qui ſe Diis proximos eſſe arbitrantur, ſi plauſum, quem non minus quam vitalem auram ſtudioſe captant, fuerint conſecuti. Qua de re cum pauca verba ad vos facere conſtituerim, Auditores, oro vos quæſoque, ut animis benevolentiſſimis linguisque faveatis.

Quemadmodum circulatores ſua plerumque privilegia & diplomata jactare ſolent, titulosque adſciſcunt miros & portentoſos, ita in Orbe erudito univerſo non pauci deprehenduntur, qui novis honorum titulis decus præcipuum ac famam quærunt. Nota ſunt in Hiſpania Archi-Coſmographorum, Archi-Hiſtoriographorum, Archi-Mathematicorum nomina, quibus ſi qui fuerint a Rege decorati, ii demum in ſtudiis illis, in Hiſtoria, Matheſi aliisque, principatum gerere exiſtimantur. Quis Italorum neſcit Academias, quæ raris ac ridendis nominibus celebrari ſe geſtiunt, quales ſunt Argonautæ,

 Seraphi-

qui vetuſtati addictus eſt, & in rebus nullius uſus verſatur, prodit eosdem cum intellectus, tum voluntatis morbos. vid. Ferrarii Origg. linguæ Italic. p. 226. Clericum Parrhas. Tom. I. pag. 250. Huberum Or. de pædantiſmo. CHAR.

Seraphici, elevati, inflammati, Olympici, Parthenici, Inthronati, tum & obscuri, immaturi, infœcundi, obstinati, offuscati, otiosi, somnolenti, inhabiles, phantastici. Quin ipsa etiam nomina ex Italis aliqui mutare consueverunt, tem-

Inhabiles, phantastici &c.] De his ac similibus perlepidis Italorum Societatibus confer sis Morhofium L. I. c. 14. Polyh. Struvium Introd. C. X. & in Supplem. p. 153. Reimannum P. I. Hist. Lit. L. I. p. 107. seq. Eadem scilicet sunt horum Collegiorum in rem Literariam merita, quæ fuerunt olim sociorum Cæsianorum, Carpophororum, Phonascorum, Disquirentium etiam, Scrutantium, Pythagoræorum & reliquorum, de quibus omnibus vere dicas illud Fabulatoris:

Mons parturibat - -
Eratque in terris maxima exspectatio.
At ille murem peperit.
Hoc dictum est Tibi,
Qui, magna cum minaris, extricas nihil.

Phædrus L. IV. 22. Optarem interim, ut licuisset Christ. Junckero Commentarium absolvere, quem nos de societatibus his Literariis exspectare jussit. I. HALL.

Nomina mutare consueverunt] Plerique, ut eruditum nescio quid sonarent & eruditionis eorum, qui ea gerebant, opinionem quandam in animis legentium excitarent. Fuerunt, quibus non nisi Græca nomina ad palatum essent; inter quos mihi semper ridiculus maxime visus est Medicus ille; qui pro nomine Gallico *Sans Malice*, Akakian vocari se voluit. Alii levi immutatione nomini suo gratiorem dare sonum conati sunt, ut qui pro Petro Pierii, pro Perezio Petreji, pro Voutio Vulteji & similia nomina adscivere. De Balsacio Gallo refert Sorellus in libello *de la Connoiss. des bons*

tempore imprimis Pauli II Pontificis, quo Majoragius aliique, exemplo Pomponii Læti, abjectis nominibus, quæ nova ipsis videbantur, vetera illa Romana revocabant. Sed ut ad titulos redeamus, non sunt tacendi hic acerrimi æmuli, Julius Cæsar Scaliger & Casparus Scioppius. Ille enim e Principum Veronensium de Scala sanguine se ortum, responsis prudentum in Aca- Naudé Mascurat p. 79. 83. seq.

A 7 demiis

libr. c. 2. p. 28. eum spreto Guezii, quod a parentibus acceperat, nomine, a prædio quod possidebat, cognomen mutuasse, majore in pretio scripta sua penes lectores fore existimans, si ex nobilissima familia Balzaciorum *d' Entragues* prognatus crederetur. Vide de nominum mutatione præter alios notiores, Anonymum in Rabi *Bibl. Librorum novorum Belgica an. 1694. mense Majo & Junio pag. 1528. seq.* KEND.

Vetera illa Romana] Huc pertinent membra Societatis Abbreviatorum Romanæ. Ex. gr. Philippus Geminianus, de quo Jovius in *Elog. n. 40. p. 96.* adsumsit nomen Callimachi; Jacobus Pontanus Joviani; Jacobus Sannazarius Actii Sinceri. Vide plura apud Platin. *Vit. Pont. Rom. Vita Paulli II. p. 331.* Arisium *Cremona litter. T. I. p. 312.* Struvium *Act. Liter. Fascic. IV. p. 1.* Ferrarium *Opp.* a *Cl, Fabricio ed. p. 110. 11.* & Stempelium *de Societ. Abbrev. p. 4.* CHAR.

Jul. Cæs. Scaliger.] In variis locis multa de se prædicat, e. g. Epistola quadam ad Augerium Ferrerium pag. 256. edit. 1600. 8. speciatim de familiæ suæ splendore eadem Epistola p. 257. item Oratione in luctu Audecti Cæsaris filii, p. 323. CHAR.

demiis pluribus ambitiose corrogatis, docebat, Criticumque se, Poetam, Medicum & Philosophum vocabat: hic vero, nobili pariter prosapia juratis testibus asserta, hoc vulgo elogio conspiciebatur: *C. Scioppius, Patricius Romanus, Eques S. Petri, Consiliarius Imperatoris, Regis Hispaniarum & Archiducis Austriæ, Comes Palatinus & Comes de Clara valle.* Prætermitto exempla eorum, qui ut multo inferiores Scaligero & Scioppio fuerunt doctrina, ita id unice spectarunt, ut longam ostentarent titulorum seriem, quod id plurimum valere existimarent ad conciliandam eruditionis opinionem. Et sæpe utique miratus sum patrum nostrorum ambitionem, quippe qui Illustrium, Excel-

---

Ambitiose corrogatis docebat.] Tam perverso quidem inclarescendi pruritu, ut Scioppius adversarius, in hoc ejus de Vita Parentis & gente Scaligera scripto, vix octo phyliras exsuperante, ultra 499. imposturas detexerit. Conf. Naudæi Mascurat p. m. 24. Intelligunt quippe hi boni Viri, quam pulchrum sit digito monstrari & dicier hic est:

Vir mactus omni laude, seculi decus,
Princeps senator literariæ rei.
Cui Phœbus ipse assurgit, & fasces suos
Submittit omnis Eruditorum chorus.

THEM.

Excellentissimorum, Clarissimorum, Spectabilium compellationes, olim Principibus tantum Regibusque ac Senatoribus Romanis concessas, in Scholam transtulerunt. Videas hodie, ut loquitur Vir elegantis ingenii, multos vocari velle *Clarissimos*, qui extra mœnia Civitatis prorsus sunt incogniti; *Magnificos*, quos urget res angusta domi; *Consultissimos*, quibus parum aut nihil consilii; *Excellentissimos*, quos vel tyro antecelleret scientia. Enimvero cum olim Carolus Magnus, Romanorum Imperator, in inscriptione Libri, quem de *Imaginibus* contra Græcos scripsisse traditur, *Viri Excellentissimi & Spectabilis* elogio mactetur; ecquis est hodie

Mabillon. de Re Diplom. L. II. Spanhem. de usu Num. p. 605. Lilienthal de Mach. Litter. p. 152.

Excellentissimos] Ita olim Francorum Reges compellati sunt. Exstat enim in Codice Carolino Epistola XLII. *Dominis nobilissimis atque excellentissimis filiis Carolo & Carolomanno Regibus Francorum* a Paulo Papa inscripta, teste Mabillonio de Re dipl. L. II. c. 6. §. 7. Idemque testatur c. 1. l. 4. §. 12. eo titulo jam antea Reges Longobardorum fuisse salutatos. Ita enim Rotharis Rex, qui primus leges scriptas promulgavit, in edicto Papiæ An. DCXLIII. publicato: *Ego in Dei nomine Rotharis Rex, Vir Excellentissimus.* CHAR.

Spectabilis] Prostat opus opera Eli. Phili. seu Eliæ Philyræ h. e. Jo. Tilii editum in Gallia 1549. hoc titulo: *Opus Inlustrissimi, & Excellentissimi,*

hodie inter Doctores umbraticos, cui idem (quandoquidem usus est vocabulorum tyrannus) jure optimo maximo non competat: ut insanire propemodum videantur hoc tempore, qui apud nos, ut Bullialdus quondam inter Polonos, Excellentiæ compellationem non

seu Spectabilis Viri, *Caroli Magni*, *nutu Dei*, *Regis Francorum &c. contra Synodum*, *quæ in partibus Græciæ pro adorandis imaginibus stolide sive arroganter gesta est.* M.

Bullialdus] *Monſ. Boulaud Math. etant en Pologne*, *comme on le traitoit ſouvent d'Excellence*, *vint à s'en facher*, *disant qu'il ne meritoit pas ce nom là. Quelqu'un alors luy repliqua*, *qu'il ne devoit pas s'en facher*, *qu'en Pologne on le donnoit à tout le monde.* v. Colom. Mel. Hist. pag. 13. M.

Excellentiæ.] Pulcre de hoc titulo lusit Professor quidam ad alterum his versiculis:

Excellentia Claritasque
vestra!
Quod deridicule mibi
tibique
Dant nomen tituloteuus Studentes,
Instar iridis æstimare
par est;
Formosissimus arcus ille
picta
Gemmat luce coloribusque pulcris,
At mendax sine rebus
est imago.

Quos e Seldeno *de titulis honorum* refert Tenzelius Colloqu. Menstr. A. 1697. p. 761. In Rosini Lentilii Miscellaneis Medico-Practicis p. 608. sq. habetur Theodori Caroli D. & Physici Leomontani in Ducatu Würtenbergico ad Parochum quendam Medicastrum Epistola, in qua hic *Urinosæ Claritatis* nomine aliquoties compellatur. SCRIB.

Excellentiæ compellationem non admiserit.] T. C. literatorum nostra æta-

non admiserit. Quin & eo processit sub ipsis instauratæ eruditionis initiis honorum cupiditas, seu titulomania, ut

---

ræ non postremus, Excellentiæ titulum majorem in modum affectare, ab omnibus qui ipsum compellarunt, narratur. Audiamus Severini a Clamoribus (h. e. Ernesti Martini Plarrii) verba ex Epistola *de vita studiis & moribus* T. C. Amst. 1706. impressam p. 4: *Risum teneo, quæso, si tibi dixero, hunc ab extraneis sese adeuntibus excellentis viri titulum, tanquam summo jure sibi debitum, poscere, quum sterquilinio quam homini sit similior? Mihi sane, quum consueto apud nos Domini nomine illum salutassem, regessit protinus: Comitem nescio quem se accessisse, qui variis de rebus secum fecerit sermonem, dixeritque inter alia:* Crede mihi, Vir Excellentissime (*Eur. Excellentz kan mir glauben* &c.) *ut moneret, hac neque alia ratione ferre se exterorum adloquium.* SAL.

Titulomania.] Nihil enim multos Semi-Eruditorum magis titillat, quam si per titulos novi quasi homines fiunt, & futilia ipsorum Schediasmata perpetuam profundæ eruditionis Echo resonant. Sic bene ille in pago Ludi-Moderator, cum nemo alius dignis titulis eum ornare vellet, de seipso prædicare noverat: *Ego sum Rector, Con-Rector, Cantor, & omnia tresque, & sic re vera, Omnia in omnibus.* Cum quo (ut Charletanos Politicos aliosque nugivendulos taceamus) conferri meretur scholæ cujusdam oppidanæ Rector, iconem suam sequenti titulo ornans, nescio, an onerans: *A. P. Cæsarea & Imperiali autoritate, ArtiumLiberal. Doctor & Poeta Laureatus, Societatis Germanicæ Archivarius, Lycei N. Director supremus, Scholarum Germanicarum Inspector, Collegarum Gymnasii Senior, & puerorum chori currentis Ephorus &c. &c.* I. HALL.

ut non deessent, qui Bartolum JCtum, velut alterum cultioris Orbis caput, invictissimum vocarent. Taceo Scholastico-

Invictissimum.] Adeant, quibus talia legisse volupe est, Fichardum in vitis JCtorum, & risum creberrime movebunt inepta præconia, quibus primos Juris interpretes ornatos deprehendet. Sic Azo *Fons legum, Vas electionis, Numen Jure-Consultorum & Tuba veritatis;* Joh. Andreæ, *Archi-Doctor immortalitate dignus, Tuba Juris Canonici, Rabbi Doctorum, Lux, Censor, normaque morum;* Baldus *Juris utriusq. Monarcha divinus, qui omnia scivit,* alii aliter, sed æque stolide, sæpius blaspheme, cognominati fuerunt. Non minus bilem movent Fortunatus, quem *Scholasticissimum*, Ryckelius, quem *Doctorem Ecstaticum*, Halesius, quem *Irrefragabilem*, & Alanus ille, qui tria, qui septem, qui scibile noverat omne, quem *Universalem* appellarunt. Conf. Beyeri Spec. III. Notit. Aut. jurid. p. 38. & de Scholasticis Baillet T. I. c. 13. quod integrum de titulorum præjudiciis tractat. THEM.

Taceo.] Nec minus tamen huc pertinent, qui cum forte unum alterumve ediderint opusculum, *Principis eruditorum* nomen vel ambitiosius affectant, vel acclamari sibi impune patiuntur. Quibus tamen metuendum ne idem eveniat, quod Tibicini illi, cui *Princi-pis* nomen erat, apud Phædrum Lib. V. Fab. 7. qui cum Chorum ipso intrante verba occinere audivisset:

Lætare, incolumis Roma,
salvo Principe,

sibi eum honorem deferri stulte arbitrabatur. Posset & hoc loco eorum tangi ambitio, qui titulos inanes nullo alio lucro redimunt, quam ut alios se doctiores prudentioresque longis parasangis antecedant: sed ad hos spectant verba, quibus Jupiter a-

lasticorum elogia Doctoris Angelici, Seraphici, subtilis, illuminati, mirabilis, universalis, fundatissimi, resolutissimi, quæ totidem Scholæ Doctoribus κατ' ἐξοχὴν fuere concessa. Illud vero perridiculum, quod de M. Joanne Segero, * Poeta Laureato & Ludi oppidani Wittebergensis Rectore, a viris fide

Baillet Jug. T. I p. 205.

pud eundem Lib. IV. Fab. 35. hircos indignantes, quod capellæ barbam impetrassent, solatur:

Sinite illas gloria vana frui:
Et usurpare vestri ornatum muneris,
Pares dum non sint vestræ fortitudinis. SER.

Scholæ Doctoribus.] De horum titulis multa deprehenduntur apud Tribechovium *de Doctoribus Schol. L. IV.* Mollerum *Homonymoscopia Sect. III. Cap. V. p. 878*, & Baillet *Jug. des Sav. T. I.* CHAR.

De M. Joh. Segero.] Mihi eadem fabula relata est de *M. Joh. Peiskero*, Poeta itidem coronato, & Scholæ Witteberg. Rectore, & quidem ab illo, qui semetipsum imaginem hanc possidere prætendebat. Verum quicquid sit

- - - mutato nomine de Te
Fabula narratur.

I. HALL.

* Is natus Gryphiswaldiæ 1582. a Reimaro Seltrecht JCto & Com. Pal. ob facultatem scribendorum versuum Laurea donatus est, deinde Vitembergæ Con-Rector, paulo post Phil. Magister ac demum Rector factus scholæ oppidanæ, scripsit Lexicon Quadrilingue, Orationes & Poemata, & in ipsa schola, dum officio suo fungitur, forti apoplexia correptus, altero post die decessit 1637. die 14. Mart. Conf. Buchneri Dissert. Acad. CCCXIV. p. 387. M.

fide dignis relatum accepi. Curaverat is in tabula ænea depingi Christum crucifixum, quem Segerus ille sub cruce stans Laconice compellabat verbis ex ore ipsius emissis: *Domine Jesu, amas me?* Ad quæ Salvator cum amplissima honoris præfatione de cruce respondebat: *Clarissime, pereximie, nec non doctissime, Domine Mag. Segere, Poëta Laureate Cæsaree, & Scholæ Vitebergensis Rector dignissime, ego amo te.*

Neque vero inficiandum, multum omnino ad fallendos imperitos & indoctos referre, quo quid titulo quave appel-

---

Ego amo Te.]
Quis neget, huic socium quem possis jungere, dignum,
imo terque quaterque dignum esse Rabulam, amici album sequenti Inscriptione (& properante quidem calamo) locupletantem: *In singularem Domini Possessoris honorem propria manu sua hæc addere non gravatus est ejusdem Patronus & Fautor benevolentissimus: Tit. plen. Dnus P. N. J. U. Licentiandus & Practicus per integrum triennium longe meritissimus, Advocatus juratus, Patronus causarum ordinarius, & omnium tam Actorum, quam respective Reorum defensor promtissimus, acerrimusque, p. t. quatuor proxime adjacentium prædiorum constitutus magistratus supremus & judiciorum ibidem administrator primarius. Dextra pennaque festinante, ob bina fatalia hoc ipso die observanda. N--- A. post genitum humani generis gaudium M D CXCI. die 3. Quintilis. &c.* THEM.

appellatione veniat, quod illi non ignorant, qui vel libellos emittunt in publicum, quibus opus eſt ſuſpenſa hedera, vel ad lectiones aut declamationes publicas populum invitant. Nam ut a declamatoribus faciam initium, omne tuliſſe punctum ſibi perſuadent, qui materiam ſelegerint raram auribusque dignam. Quo pertinet illud, quod de Alano de Inſulis refertur, qui cum ſe de Trinitatis myſterio publice verba facturum divulgaſſet, incredibilem hominum multitudinem concitaverat, quorum curioſitatem caſtigaturus, aſcendit quidem in ſuggeſtum, verum cum pauca verba protuliſſet, *ſufficiat vobis*, dixit, *vidiſſe Alanum*, ac protinus iterum deſcendens omnium exſpectationem fefellit. Atque hinc excogitatum apud nos Panſophorum voca-

Sartor. Ciſtertio Bis tert. cit. 20 p. 559.

Panſophorum] De his graviter queritur Cl. Lilienthal in Machiavelliſmo Litter. p. 96. his plane verbis: *Inter ineptos gloriæ, per promiſſa multa, caupones numerantur, qui in Academiis Collegia Panſophica more peſſimo indicunt. Hanc Panſophiam profiteri, & ſub ſplendido ejusmodi titulo juventutem decipere numisque defraudare, plurimis admodum ſolemne eſt: ſed ſolemnis ſimul eſt inſania. Quantus enim, quæſo, furor, ipſius Dei, qui ſolus ſcit omnia, invadere jura? Quanta ſtultitia, docere*

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

vocabnlum videtur ab his, qui ut quæstum faciant, omnes Philoſophiæ receſſus, omnes aditus ſe recluſuros jactitant, cum vix tamen emarcidam quandam ac elumbem Philoſophiæ partem ſatis abſolvant & exhauriant. Plura dicturus eram de iis, qui ſpecioſis nominibus Auditores ad ſcholas ſuas pertrahunt & allectant, niſi verendum mihi

aliquid velle, quod in rerum natura non datur? quam miſera etiam iſta eſt Panſophia, quæ ultra ſex ad ſummum diſciplinarum circulum non extenditur? Profecto, aut me omnia fallunt, aut nimis ſtupida oportet fuiſſe ingenia Philoſophorum antiquorum & recentiorum, qui ferme omnem ætatem ſapientiæ dederunt, quam noſtris juvenibus a Panſophis illis datum eſt emetiri unius anni tempore. Publica coerceri lege hominum ille furor, *ex judicio Morhoſii Polyh. T. I. L. I. C. I. §. 24.* deberet; quibus Magiſtris potentiſſima ad ignorantiam via ſternitur, omnis ſolida doctrina evertitur, in cathedras, in forum cruda ſtudia propelluntur, pro Philoſophis jejuni & ſtrigoſi terminorum nomenclatores, pro Mercuriis ſtipites & trunci ubique in ſeculi noſtri infamiam triumphant. M.

Pertrahunt & allectant.] Quales ſunt qui ſe viam monſtraturos ad obeundum Conſiliarii intimi munus, vel arcana ſtatuum intima reſeraturum, vel artem diteſcendi gratis docturos ſpondent, non minus interim ad Grammaticos Logicosque curſus parati, ut ſimiles videri poſſint illi, qui in celebri Academia publice valvis hanc ſchedulam affixerat: *Quisquis opus habeat Ephoro morum & doctrinæ, vel Secretario, vel Præceptore, vel Famulo,*

mihi esset, ne aliqui minus æquo animo laturi sint, artes suas fraudesque tam manifeste prodi.

Venio

vel Servulo, mea utitor opera. Multum vero imprimis ad fascinandos Auditores memoria valet, prompta ac præsens, sive eam naturæ beneficio acceperis, sive arte aliqua, quam multi jactant, comparaveris. Memini, cum in Fr. Academia studiis operam navarem, Professorem quendam extra ordinem sæpissime in suis lectionibus historicis ad variarum gentium Commentarios, Gallorum imprimis, provocasse atque integras paginas prompte recitasse, quod dum faceret, ipsum librum Auditoribus cum stricto gladio porrigebat, continuo, *confodite me*, inquiens, *si vel verbulo erraverim.* Idem nunquam nisi gratis prælegebat, & si quis pretium offerret, eum torvo vultu intuens acriter increpabat, quod suam doctrinam ære pensari posse crederet. VAND.

Tam manifeste prodi.] Mundus scilicet opinionibus regitur, & decipi vult. Vix Cajus Mscta sua ex centum libris corrasa & aliquot mensuræ pondo excedentia Auditoribus balbutiente lingua prælegere novit, qui nihilominus eosdem thrasonicis Programmatibus allicere conatur. Atque, si hæ forsan piæ fraudes successu careant, emissarios subornat & coryphæos, qui obsoleta vina commendent aliis & tantum non pro Falerno obtrudant. Alius ex reliquorum contemptu sibi gloriam parare audet. Mevius nova inventa crepat, & methodos recens a se excogitatas ubique extollit. Verum quis omnes tot Circulatorum machinationes recenseat? I. HALL.

Citius ille:

Myrmecum populos numeret, Lybiæque cicadas.

Redit hac occasione in memoriam ille septem Artium Magister, qui uno impetu XXI. Collegia

Venio ad librorum titulos, in quibus nihil magis quam fidem desideres: nam cum magnifice plerique instructi sint

quotidie habenda ex valvulis intimarat: a Canticinio lecturus usque ad mediæ noctis inclinationem. Idem tres reliquas horas aptissimo consilio distribuens, unam prandio, alteram cœnæ, tertiam denique, partim somno, partim reliquis negotiis (præparationi imprimis ad tot Collegia) assignaverat. Quid vero, si hoc non est plurimum vitæ tempus Auditorum commodo consecrare velle? Sic excusandus est vir diligentissimus si aut cum Cantero horas ad clepsydram diviserit, aut cum seniore Vossio ipsum etiamSchraderum,non ultra alterum horæ quadrantem confabulari secum passus fuerit. Q. M a r c.

Ad librorum titulos] Cicero orationes contra Antonium adpellavit inepte *Philippicas*, eo nomine, ut Demostheneas imitaretur, quas ille in Philippum, Macedoniæ regem habuerat, Appianus IV. Civil. f. 306. Coloniæ anno M D II. editum Lexicon Werdeni sub titulo: *Gemma gemmarum*, quis existimaret, titulum hunc indicare lexicon? vide du Cangium præf. gloss. med. Latin. n. 51. p. 41. Prodiit quoque Martini Crusii *corona anni*, quæ expositiones evangeliorum & epistolarum e concionibus Theol. Tubingensium Græco idiomate consignatas complectitur. vid. Gœtzii Principem Græce doctum p. 40. Huc illi quoque pertinent, qui nomina veterum auctorum libris suis adtribuunt e. g. Petri Berthault Florus Francicus Paris 1630. Sylvii Florus Anglicus Lugd. Bat. 1651. Joachimi Pastorii Florus Polonicus Ged. 1670. Jo. Nadangi Florus Hungaricus Amst. 1663. Viti Beringii Florus Danicus; Gellii Noctes Atticæ titulum præbuerunt aliis libris, Noctibus Theologicis, Christianis, Genia-

ſint & nihil non promittant inſolitum ac magnum, ſæpiſſime deludunt corvos hiantes. Jucunda ſunt admodum quæ de Græcis C. Plinius Secundus refert, ubi *Inſcriptionis*, inquit, *apud Græcos mira felicitas: κηρίον inſcripſere, quod volebant intelligi favum: alii κέρας ἀμαλθείας, quod Copiæ cornu, ut vel Lactis gallinacei ſperare poſſis in volumine hauſtum. Jam Muſæ, πανδέκται, ἐγχειρίδιον, λειμὼν, πίναξ, σχέδιον, inſcriptiones, propter quas vadimonium deſeri poſſit. At cum* Nat. Hiſt. L. I. p. 8. ſeq.

libus, Solitariis, Africanis, Brixianis, Pariſinis, Romanis. Sorellius libro *de la Connoiſſance des bons livres p. 4. ſequ.* Machiavellismum hic ſubodoratur. CHAR.

Inſolitum ac magnum] Valentinus Weigelius *Capturam* ſuam *auream* faſtuoſiſſima inſcriptione commendavit, *quod ad res omnes ſine ullo errore agnoſcendas multis doctiſſimis incognita quidem &c.* Saldenus L. II. de libris c. 3. quod agit de *eruditorum thraſoniſmo*, hic evolvendus p. 317. Contra vanitatem titulorum in libris graviter declamat Dan. Bartolus, cujus verba citat Spizelius in Literato felici p. 423. SCRIB.

Lactis gallinacei.] Curioſa ſunt, & lectu dignisſima, quæ elegantis Vir ingenii, Naudæus, occaſione Diſtichi:

Affluа divitiis, omni virtute redundans
Gallinæ, *ut fertur,* lac *reperire queas.*

ad hunc Plinii locum monet, in cit. Patroni ſui Apol. p. 123. 124. THEM.

cum intraveris, Dii Deæque, quam nihil in medio invenies. Hactenus Plinius. Quemadmodum vero hunc morem ipsi paulo post Romani, eodem teste, imitati sunt, ita nostros homines facetissimos titulos excogitasse, mirum nemini videbitur. Hinc tot videas antiquitatum ac elegantioris Latinitatis Thesauros, quos cum evolves pro thesauris carbones inveneris; tot Philosophiæ ac reliquarum scientiarum Nucleos absque nucleo, arenam sine calce; tot sales & facetias, in quibus ne micam quidem salis inveneris; tot denique Atlantes & Theatra historica, de quibus merito exclames Catullianum illud:

Annales Volusi, cacata charta!

Tacco tot claves aureas, methodos regias,

Quam nihil in medio invenies.] Jo. Riderus, Pastor primo prope Londinum, deinde Episcopus Ladensis in Hybernia, Lexicon emisit Anglico-Latinum, cui Bibliothecæ nomen indidit, quem propterea sequenti Epigrammate perstrinxit Martialis Britannus Io. OWENUS:

Quid sibi ridendi vult Bibliotheca Rideri?
Unus enim non est Bibliotheca liber.
Verborum cum theca sit hæc, non theca librorum,
Lexicon hoc dici Dictiotheca potest. CRIS.

Taceo tot claves &c.] Spissum enim Volumen his & similibus stultitiæ

gias, gradus ad Parnassum, Oceanos macro-micro-cosmicos, clypeos veritatis, fortalitia scientiarum, inventa- Baillet Jug. T. I. C. 13.

 ria

exemplis repleri posset. Quot quæso Curiosissimi, quot Fundamentales, Peculiares, Elegantissimi & (sit venia verbo) Galantissimi Tituli quotidie oculos nostros feriunt. Illud vero iis artibus efficitur, ut simpliciores ad pecuniam dilapidandam perducantur; maxime, cum hoc plerumque sit librorum fatum, ut quo pejores sint, eo plures recipiant emptores, eo, quod paucissimi dignoscere queant, quid solidum crepet? Vapulant ob hanc moriam imprimis Germani nostri Patino in Libello Gallico *L'Esprit* dicto p. 188. Referendi autem & huc sunt illi, qui titulos suos ab aliis mutuantur, scripserunt e. g. aliqui celebriores Viri *Pericula*; quidni Caji charta idem nomen in fronte gerat? quot Calendaria, Memorias, scripta in Ana desinentia, Introductionesve numeramus? nec dubium est, quin imposterum plaustra Cautelarum simus habituri. Novi certe homuncionem, qui simile quid jam tentavit. Atat,

O Imitatores servum pecus! ut mihi sæpe
Bilem, sæpe jocum vestri movere tumultus!

I. HALL.

Insignem inter hos libros fœcundos locum merentur Acta Eruditorum Lipsiensia, ad quorum exemplum tot Acta literaria, latina, germanica, Semierudita & nescio quibus aliis Epithetis onerata prodierunt, ut idem prope de illis, quod de Aristippo olim dici queat, quem nimirum

- - - omnis decuit status & color & res.

Conf. Baillet *T. I. des Jugem. c. 13. pag. 534. seqq.* THEM.

Macro-micro-cosmicos.] Non ignoro Bailletum (p. 531. T. I. Judiciorum) ob hanc Epigraphen insultasse celeberrimi nominis Medico, qui eadem *Notitiam suam de discri-*

ria cerebri humani, & libros alios ſexcentos, quibus, ut emptores allicerent, ex ſplendido tituli ornatu hedera ſuſpen-

mine inter motum aquarum & ſanguinis inſignierat. At enim vero, ſi libere, quod res poſcit, dicendum eſt, malitioſe hic egit cenſor, aut imperite. Novimus omnes, hominem antiquitus Microcosmum dici, & quoad ſtructuram internam cum ampla Mundi terraquei machina conferri: hac comparatione ſemel admiſſa, quid convenientius cum Oceano, & qui in illum devolvuntur, fluviis componi poſſit, quam circumflua corpore toto ſanguinis maſſa, ego quidem nihil invenio, nihilque aliud ſuo hoc judicio egiſſe mihi videtur Bajulus ille Bajuletus, quam ut ſuam in elegantiis Phyſicis ignorantiam prodiderit. Potiori forſan jure circa *Anatomiam aquæ* hæſitabunt Critici rugoſi, quam Sancaſſanus Med. Patavinus nuper publicavit. Conf. Nova Litt. Lipſ. An. I. N. XLIV. p. 350.

Et libros alios ſexcentos.] Videas hic etiam Lulliſtas ſtultitia reliquos longe poſt ſe relinquere ſuosque vocum inanium catalogos titulis magnificis *Artis artium*, *Artis univerſalis*, *Artis magnæ ſciendi, ſcribendi, differendi*, *Operis operum*, *Phari Scientiarum*, *Viæ regiæ ad omnes ſcientias & artes*, ſexcentisque aliis inſignire. Hos inter Claudius Clemens Venetiis 1651. emiſit *Prodromum Scientiarum artiumque*; quo ſpecioſo ſub emblemate, quis credat, non niſi Logices præcepta exhiberi? Commode huc etiam referas hunc operis a Savanarola quodam promiſſi titulum: *Orbis Literarius Univerſus, exhibens Materias & Scriptores in omni Scientiarum & artium genere, quocunque idiomate ab initio rei literariæ usque ad præſens, expreſſis ut plurimum anno, loco & forma editionis librorum & in eos Commentariis, Notis &c. Opus ex mundi totius*

ſpenditur. Nonnulli titulos multis allegoriis ac figuris rhetoricis exornant, ſeu potius involvunt, ut, quid propinare Lectoribus velint, vix poſſis, omni licet ingenii vi adhibita, divinare.

 Quis

Bibliothecis præcipuis concinnatum, ordine Indicis generalis materiarum alphabetici diſpoſitum & characteribus linguarum Hebraicæ, Chaldaicæ, Syriacæ, Græcæ, Arabicæ, Perſicæ, Armeniacæ, Germanicæ, Æthiopicæ, Ægyptiacæ, nonnunquam elaboratum, Italis, Gallis, Hiſpanis, Boëmis, Pannoniis, Anglis, Belgis & cæteris exterarum Nationum Scriptoribus plerumque Latino, interdum vernaculo ſermone appoſitis. Autore P. D. Raphaele Savanarola, *Patavino ex Clericis Regularibus vulgo Theatinis S. Theol. Profeſſore.* KEND.

Judæorum quoque Magiſtri mirifice ſibi grandioribus titulis placent, quos plerumque ex ſacris Litteris depromunt. Nos ſaltem unum adducimus librum ritualem, qui jura & conſuetudines Hebræorum complectitur. Ejus titulus eſt כל בו, kol bo, *omnia in eo.* Vide Buxtorfii Biblioth. Rabbin. p. 98. SAL.

Ingenii vi adhibita divinare.] Hi illi ſunt, quorum titulis non Lectore opus eſt ſed Apolline, quique cum Anonymo Gallo *Stomathationem boni publici* vocant paucas plagulas, in quibus cenſus regius exponitur: qui cum Pſeudonymo Hiſpano, Miſcellanea ſua philologica L. Capitibus diſtincta, *Pentacontarchum* inſcribunt, *ſive quinquaginta militum ductorem, ſtipendiis* Ramirezii de Prado *conductum, cujus auſpiciis varia in omni Literarum ditione monſtra profligantur, abdita panduntur, latebræ ac tenebræ perveſtigantur & illuſtrantur:* qui demum cum Jacchetto Italo, *Iconologiam Salvatoris & Kariologiam Præcurſoris* ſcribere ma-

Alegambe Bibl. S. J. p. 459. 460. Quis enim in Johannis Haji *Triumpho veritatis, ordinati evangelii quadriga invectæ, Sanctorum Patrum exercitu stipatæ*, qui Duaci anno superioris seculi nono prodiit, Harmoniam quandam Evangelistarum quæsiverit? Aut quid permovit Medicum Lipsiensem, qui ante complures annos hunc libello suo titulum fecerat: *Jus publicum, hoc est, theses Medicæ de dolore capitis?* Quid memorem *Fratrum Roseæ Crucis Famam* Naudè Hist. des Fr. de R. C. p. 56. 164. *constantem reducem, buccinam jubilæi ultimi, Evæ hyperboles prænuntiam, Montium Europæ cacumina suo clangore ferientem,*

---

lunt, quam disquisitionem de Imagine Christi ad Abgarum missi &c. Adeat, qui centena talia cupit, Thysium Comment. ad A. Gellii Præf. N. A. Salmas. Exerc. ad Solin. & qui fusissimus est, Baillettum L. I cap. 13. integro. Addimus ex nostris, Joh. Mylium, Rhythmologum germanum, precationes suas titulo *geistreicher lebendiger Hertzens-Funcken und kräfftiger Stücke des besten Kirchen-Weyrauchs* exornantem. Itemque pium illum, qui Parentationes binas, facta aptissima ad Defunctorum nomen allusione, alteram *Temonem* inscripsit *ad sydera tendentem*, alteram, *Follem spiritualem vento consolatorio turgidum, acrophytio S. Scripturæ armatum, manuque Samaritani applicatum.* Sancta simplicitas! Cui vero mederi nostrum non est: scilicet:

Curentur dubii Medicis majoribus ægri.

THEM.

entem, inter colles & convalles Araba resonantem? Quid *Amphitheatrum Sapientiæ æternæ solius veræ, Christiano-Cabalisticum, divino-Magicum, nec non Physico-Chymicum, tertriunum Catholicum, instructore Henrico Cunrath &c.* aliaque titulorum portenta, de quibus idem dixeris, quod de Cumæa Sibylla Virgilius Poeta: Æn. 6.

Titulorum portenta] Pertinent huc quoque hybridorum & trilinguium. Titulorum Architecti, nec non ii, qui inscriptiones Latinas, quanquam tristissimas, addita versione vernacula illustrare solent; quod quidem in Disputationibus Juridicis hucusque imprimis obtinuit: quanquam & aliis Eruditis lepidum inventum non displicuisse, copiosa specimina testantur. Prostant ubique in tabernis, qui *de Sutoribus eruditis*, vulgo *von gelehrten Schustern*, de *doctis Nicolais*, *von gelehrten Nickeln*, & nescio de quibus aliis egregia atque erudita Schediasmata, vulgo: *hübsche gelehrte Tractätgen*, conscripserunt. Neque ii prætermittendi, qui methodo Socratica usi, plus uno sæpe Titulo quærunt,

Quam vel mille libris tibi solvere posset Homerus.

Quale est illud: *Le Quare heretique repondu & refuté par le Quia catholique.* Non minus ac *El Porque* sive *le Pourquoi?* Ribadeneiræ apud Baillетum d. l. p. 524. Et Germanica illa: *wer hat das Kalb ins Auge geschlagen? wie viel hat denn das* Interim *verborgene Tücken hinter ihm?* nuperumque Jesuitæ, *wie kommts denn, daß nichts kommt?* Cui posteriori condigne opposuit magnus Theologus Nostras suum: *Hier kommt etwas.* Aptandum quippe erat patellæ operculum. THEM.

Horrendas canit ambages, antroque remugit
Obscuris falsa involvens.

Quandoquidem vero de libris dicere cœpimus, non possumus hoc loco eos prætermittere, qui se beatos imprimis existimant, si nullum facile mensem, annum nullum abire patiantur, quin

Obscuris falsa involvens.] Nunquam igitur nigrum ex rubro judicare solitus Binelli potius consilium sequor, quod Gualdus in vita Ejusd. p. 334. exponit. Plurimi certe Lippenii, Bolduani, Draudii, aliorumque errores ex titulis perperam intellectis orti sunt. Copiosa vero inexplicabilium Titulorum exempla suppeditant Hebræorum, Italorum & Hispanorum scripta: quanquam ea apud Gallos etiam Nostratesque non raro prostant. I. HALL.

Nullum facile mensem.] Apprime huc quadrat, quod de Alphonso Tostato Andr. Schottus Bibl. Hispan. T. II. p. 207. refert, si numerus dierum quos vivendo superavit, cum scriptis ejus componatur, cuilibet diei, a nativitate ad obitum ipsius, tria amplius folia tribui posse. Similiter de Felice Lopez de Vega Carpio affirmat Nic. Antonius in Bibl. Hispan. quodsi eadem ratione computes, singulis vitæ ipsius diebus quinque ampliora ex scriptis ejus folia convenire. Sed volupe fuerit cognoscere, qua ratione tot tantaque sub manu nascantur volumina. Eam aperit nobis Joach. Fortius Ringelbergius libello de Ratione studii c. 24. ubi ita instruit Polygraphum: *Dic chalcographis, parent sese, librum te dare velle excudendum, etiamsi ne paginam quidem paraveris. Tum facile totam voluminis speciem animô concipere, inde singulas partes leviter*

quin ex fœcundiſſimo ingenio aliquid promant novi, vehementerque commoventur, quando fœtus ſuos, quos tantopere amant ac fovent, in Doctorum ephemeridibus prætermiſſos vel ſaltim non omnes ſat multis elogiis ornatos, ac impenſius viderint Lectoribus commendatos. *Nimirum*, ut utamur verbis Viri eruditi, *in fœcundo vivimus ſæculo, quo, ut non nemo lepide pronuntiavit*, Eunuchi gignunt & mulæ pariunt, *id eſt, ubi ſcribendi iſte prurigo multos adeo corripuit, ut ſibi perſuadeant, orbi erudito ingenti detrimento futurum, ſi cogitationes ſuas, quibus mire ſibi placent, privatorum parietum carceribus includant. Adeoque ſingulis fere menſibus* Lilienthal de Machiavel. Litter. § 4.

 conci-

in comœdiarum argumenti modum deſcribere: denique quotidie, quantum illis ſatis erit, abſolvere poteris. Quum ſic inceperis aliquid, perficere debes, velis nolis. Hæc Fortius, ipſe artificio hoc in libris ſuis conſcribendis nunquam non uſus. Idem de ſeipſo paulo ante ſcripſerat: *Si vita dabitur mediocriter longa, in animo eſt opuſcula millena (idque ſumma, quantum in nobis fuerit, adhibita cura Latini ſermonis) ante mortem conſcribere: quorum corpori univerſo inde titulus erit Chilias. Nec prius deſiſtere certum eſt, quam iſtæc, quæ dixi, perfecero, niſi mors invitum opprimat. Ex hoc numero libellos nuper undeviginti abſolvimus, ſperamusque nos brevi ad centum, hoc eſt decimam Chiliados partem perventuros.* CRIS.

concipientes se ipsos, nemine urgente, præcipitant, cæcosque catulos pariendo in hoc solum gloriantur, nullis sibi doloribus enixos fœtus constitisse: in hoc unice intenti, ut in officinis librariis chartarum suarum fæces, in Catalogis vero librorum nomina sua infausta conspiciantur. Quin & eo processit effrenis quorundam ambitio, ut, cum toties tabernis librariis scripta sua nequicquam obtulissent, immensos sumtus evulgandis illis facerent, Ulyssem Aldrovandum imitati, qui centena millia totumque adeo patrimonium in editione suorum Operum absumpsit, quæ publicis Bibliothecis, ut liberalitatis suæ æque ac doctrinæ exstaret monumentum, gratis inseruit.

L'Esprit de Patin.

Præterea fertilissimi Scriptores illi, quo magis per ora volitent eruditorum, nullam facile lucubratiunculam aut declamatiunculam emittunt, quin excellentis cujusdam Viri nomen præponant, sive quod famam, quam avidissi-

Nomen præponant] Novum hodie genus inclarescendi invaluit, per epistolam nempe a Viro magni nominis libro præmissam. Cujusmodi hominem digne non ita pridem excepit Vir quidam

diſſime aucupantur, illorum commendatione conſequi ſe poſſe ſperent, ſive quod, ut Apion quondam Grammaticus, quem Tiberius Cæſar *cymbalum mundi* vocabat, immortalitati donari a ſe credant, ad quos aliquid compoſuerunt. Hi ſunt illi, qui dum donant ſuos libellos Mæcenatibus, tantum abeſt ut donent, ut potius immenſo pretio vendant, chartaceis quippe munu-

Plin. H. N. L. I, p. 10.

 ſculis

celeberrimus, qui cum precibus ejus fatigatus tandem voti eum damnaret, id ſibi ſtatuit epiſtolæ argumentum, ut falſe traduceret homines moleſtiſſimos, qui Præfationes hujusmodi viris doctis extorquent. Longe liberaliorem hoc in negotio ſe geſſit non nemo, qui auctore invito &, quod rem ipſam ob loci, ubi liber imprimebatur, diſtantiam impedire non poſſet, graviter ſaltem indignante, Diatriben lucubrationibus ejus præmiſit commendatoriam, eamque, ut obiter id addam, Viro inſcripſit in orbe literato longe celeberrimo, qui ad libri nominisque ignoti conſpectum quæſiiſſe fertur:

Qualis & unde genus, qui ſint tibi, Jane, penates?

atque miratus eſſe dicitur, ſe homini tam familiarem eſſe: KEND.

Vendant] Georgius Cœleſtinus ſurripuit Chytræo hiſtoriam Auguſtanæ Confeſſionis, ut nova dedicatione præfixa, captaret munus. Idem Senatui Argentoratenſi remiſit pecuniam, quæ pro eleganti, ut putabat, dedicatione, nimis ei exigua videbatur. Vid. *Obſerv. Halenſ. præf. Tom. III. p. 18.* Scarronus, ſatyrarum celebris auctor, librum quendam cani ſuo minori dedicavit. In additionibus

sculis istis munera aurea, torques, uniones captantes. Itaque diligenter expiscantur, quos omnium gratissimos habituri sint inscriptionum suarum remuneratores, quod in Francisco Hotomanno patuit, qui observationes suas dedicaturus erat Justo Reubero, si centum ab eo Joachimicos præmii loco acciperet; verum is quidem tanti emere laudum suarum, quarum erat alioquin appetentissimus, cantilenas noluit. Quidam &, ubi haud satis spem ipsorum impleverint ii, quibus scripta sua consecrarunt, mox priores titulos resecant, novosque patronos quærunt, quorum marsupiis insidientur. Qua in

Epist. Hotom. 164.

ad Observ. Halens. p. 289. dicitur: *Dedicatio librorum est species mendicandi, mendicare vero non pertinet ad eruditionem.* CHAR.

Alioquin appetentissimus] Postulaverat enim jam antea Reuberus ab Hottomanno, ut publico ipsum Elogio mactaret. Conf. Epistola Hottomanni CLXXXI. Ejusmodi animalculum gloripetum erat & ipse Cicero, qui Epist. 12. L. V. familiarium, his verbis Lucejum Historicum compellat: *ut me ornes, postulo, rogo etiam vehementer, ut ornes mea vehementius etiam, quam fortasse sentis, & in eo leges historiæ negligas, amorique nostro plusculum etiam, quam concedit veritas, largiare.* I. HALL.

Quorum marsupiis insidientur.] Vel plures simul dedicationes diversis operum suorum Exemplis

in re, nisi me omnia fallunt, Puteanus quoque humani aliquid passus est, qui cum *Historiam Insubricam* Philippo

præfigunt, spe lucri certiore; quamvis enim tum unus alterve patulas fauces non expleverit, reliqui tamen larga manu sua non deerunt. Junioribus forte scriptoribus, aut quibus res angusta domi est, piæ hæ fraudes condonari possunt; at vero, quando viri ætate pariter & dignitate graves idem perpetrant, tum res est - - - De Georgio Cœlestino Præposito Berolinensi refertur, quod ausus fuerit suffuratam a se Chytræo A. C. historiam Senatui Argentoratensi inscribere; cui tamen postmodum Cœlestinus donum, quod in grati animi signum transmiserant Senatores, velut exspectatione sua longe inferius, indignabundus remisit. Vid. Fechtius in Suppl. Hist. Sec. XVI. pag. 593. seqq. Ipse etiam David Chytræus Regi Daniæ, dedicationem suam non large satis remuneranti, succenset in Epist. p. 222. seqq. Recentiora exempla suppeterent, nisi odiosa illa essent, nobisque metuenda esset horum Virorum indignatio. I. HALL.

Adde tamen, si placet, Theod. Gazam nobilem ac eruditum Italiæ hospitem: Qui Æmoniæ patriæ dilectis pulsus ab oris cum Antistiti Romano *Aristotelis historiam animalium* in Latium deductam, veteri clientum more dicasset, jamque eandem in codice magni pretii eleganter descriptum ipsemet illi obtulisset; hic, quanti ornatus libri constaret? quæsiit, & quos eam in rem factos fuisse sumtus audierat, reddi jussit illi, qui amplissimo & Pontificis munificentia vere digno præmio se affectum iri putarat. Itaque Gaza, auro, quod acceperat, protinus in Tiberim abjecto: *Effugere hinc*, inquit, *lubet, postquam optimæ segetes in olfactu præpinguibus Asinis sordescunt.* Atque adeo satius duxit

Wilhelmo primum, Principi Arausionensi, inscripsisset, mox eam, præmisso *Historiæ Barbaricæ* titulo, Philippo IV Regi

in Calabriæ latebris se occultare, quam Romæ diutius, ubi litreræ de gradu dejicerentur, versari: ut ex Volaterrano, Vossio aliisque concinne refert Vir doctus in altera de Exul. Græcis dissertatione. Alius æque pudendum laboris sui præmium aquis mersurus, *periit* clamabat, *opera, pereant & Nummi!* Adde denique magnum Erasmum, qui graviter in Epistolis de petulanti Typographi sphalmate conqueritur, propter quod indignationem Sereniss. Fœminæ incurrens dolendam magni præmii, quod pro dedicatione exspectaverat, jacturam fecit. Sed audiamus ipsum Erasmum tristem casum Cursio suo verbis quæ sequuntur, narrantem: *Cum in Vidua mea* (agnoscis Titulum libri) *quam Sereniss. Hungariæ Reginæ dedicaveram, ad laudem cujusdam sanctissimæ fœminæ, inter alia liberalitatem ejus in pauperes referrem, hæc verba subjunxi: atque mente illa usam eam semper fuisse, quæ talem fœminam deceret. Scelestus vero Typographus, animadvertens sibi vindictæ occasionem oblatam esse* (erat enim noster in ære Erasmi) *ex mente illa, mentula fecit &c.* Tam vero indigne id tulit Vir optimus, Erasmus, ut trecentis aureis ignominiam hanc redimere maluisset. Quoniam nempe

Non omnes sapiunt, videntque magnam
Matronæ quoque m - - lam libenter.

Priap VII. Carm.

Cæterum omnes illos alienæ munificentiæ captatores rubore suffundere potest, classicus Criticorum sui temporis, Petrus Victorius, qui neque ullum (verba sunt Imperialis in *Mus. Ital. p. m.* 158.) emeriti lucri commodum sibi cordi esse tunc ostendit, cum bis aureorum millia sibi a nobili quodam presbytero obla-

Regi Hispaniarum consecravit. Alii, ut Thomas Fullerus, celebratissimus Historicus Anglus, Libros suos plurimis voluminibus partiuntur, singulisque singulos præponunt Principes aut Optimates, a quibus lucelli quippiam aucupantur. Et quis credat, deprehendi etiam, qui sibi ipsis fœtus proprios plenis titulis inscribunt? quod de H. R. memoratur, qui cum *Historiam belli Dithmarsici* sub Christiani Cilicii nomine conscripsisset, eam nemini rectius quam sibi ipsi dedicandam judicavit: ut taceam Andream Schot-

Nichol-son Engl. Historic. Libr. T. II. p. 91.

Moller. Intr. in Hist. Cimbr. p. 630.

ta, ut Rhetoricæ volumen typis recusum, ejus inscriberet nomini, constantissime rejecit. Q. MARC.

Regi Hispan. consecravit.] Idem jure facere poterat, notus Alchymista, qui Leoni X. P. M. Librum offerens secretissima (quod jactabat) Chrysopœiæ arcana revelantem, & magna hujus sui muneris præmia exspectans, nil nisi saccum recepit a sanctissimo Patre, quo scilicet aurum, facile a se, tanto artifice, parandum, reconderet. I. HALL.

Nec felicior fuit Criticus Boccalini, qui Apollini errorum, ex alterius scripto collectorum, Catalogum exhibens, applaudarum acervum tanti laboris mercedem tulit. THEM.

Dedicandum judicavit.] Simile plane quid refert Menagius in Anti-Baillето T. I. art. 72. de Morino, qui sub ficto Vincentii Panurgi titulo An. 1654. Parisiis excudi fecit *Epistolam de tribus Impostoribus ad Clariss. Virum Johannem Baptistam Morin,*

Schottum, qui, quam ipse collegerat *Italiam illustratam*, a typographo Andrea Cambierio inscribi sibi passus est.

Encom. Mor. p. 91. At nihil, ut Erasmus meus loquitur, omnium suavius, quam cum ipsi inter sese eruditi mutua talione laudant, ac mirantur, vicissimque scabunt, cum

p. 96. mutuis epistolis, carminibus, encomiis sese

Doctorem Medicum, atque Regium Matheseos Professorem Parisiis. THEM.

Inscribi sibi passus est.] Alii non quod pueri in faba se reperisse existimant, dum libellos suos sive ipsi Deo, seu SS. Trinitati, seu Ecclesiæ demum militanti, Patriæ, omnibusve piis inscribunt. Alii eosdem Apollini, alii Musis, imo quidam ipsis Adversariis suis consecrarunt, quod ultimum fecerunt Sociniani in Catechismo suo Cracoviensi. Verum quam multum inest humanis rebus inane! I. HALL.

H. D. Geographiam Sacram seu Ecclesiasticam Lipf. 1704. vernaculo sermone editam tribus summis atque unicis Principibus hæreditariis in cœlo & terra inscripsit. CHRISTO nempe, FRIDERICO AUGUSTO, Principi Electorali Saxoniæ, & MAURITIO WILHELMO, provinciarum Saxo-Cizensium hæredi, atque his singulis plenis quidem titulis, in quibus Christus *Imperator* coronatus cœlestium exercituum, electus *Rex* Zionis, *semper Augustus* Christianæ Ecclesiæ, *Pontifex Maximus* & *Archi-Episcopus* animarum, *Elector* veritatis, *Archi-Dux* gloriæ, *Dux* vitæ, *Princeps* pacis, *Eques* Portæ inferni, *Triumphator* mortis, *Dominus hæreditarius* gentium, *Dominus* justitiæ, & Patri cœlesti a sanctioribus *Consiliis*, additis tribus &c.&c.&c. salutatur. VAND.

ſeſe extollunt, ſtulti ſtultos, indoctos indocti. Hic illius ſuffragio diſcedit Alcæus, ille hujus Callimachus; ille huic eſt M. Tullio ſuperior, hic illi Platone doctior. Et memini, e noſtratibus aliquem, ad capeſſendum in obſcuro oppidulo Pædagogi munus evocatum, cum alium laudatorem non inveniret, carmine proprio Marte elaborato ſibimêt ipſi applauſiſſe, ſimulque Philureæ noſtræ, quod tam charum caput emitteret, graviter indoluiſſe.

Hic illius ſuffragio diſcedit Alcæus &c.] Horatius Ep. II, 2, 99:

Diſcedo Alcæus puncto illius, ille meo quovis
Quis niſi Callimachus?

SAM.

Alium laudatorem non inveniret] Huc pertinet Poeta ille Græcus, neſcio quis, qui aves loquaciores docuerat, ut per orbem decantarent, non eſſe meliorem Poetam, quam quidem N. qui ipſos aliquanto tempore aluerat. SAL.

Graviter indoluiſſe.] Cui vero non dictus eſt Hylas? Jacobus inquam Vogelius, qui de ſeſe ipſo ſic ſatis magnifice cenſet:

Deutſchland hat zwar einen Lutherum,
Aber noch keinen Homerum;
Einen rechtſchaffenen Propheten,
Aber noch keinen rechtſchaffenen Poëten;
Doch nun thut Gott erwecken frey
Einen VOGEL, der ohne Scheu
Zum teutſchen Poëten gekrönet iſt,
Von hohen Leuten dieſer Friſt, &c.

i. e. *Habet quidem Germania ſuum Lutherum, nondum vero Homerum; habet genuinum Prophe-*

luisse. Nec desunt forte, qui & scriptis suis plena laudis & commendationis carmina plurima, velut a Viris eximiis sponte & ultro congesta, præmittunt, quæ vel composuerunt ipsi; vel servis suis aut clientibus extorserunt; Carolum V quodammodo Rom. Imperatorem imitati, qui, quo majorem ageret in Hispania triumphum, præter ea quæ Protestantibus debellatis ceperat tormenta bellica, longe plura con-

tam, nullum genuinum Poëtam; at vero nunc tandem Deus excitat Avem, (id, puta, nominis erat Vati) *ita animose & suaviter modulantem, ut merito ab Illustribus hujus ævi Personis laurea Poëtica ornatus sit &c.* Absurda hæc sunt, non inficior; interim eo magis dolendum, plurimos etiam majorum Gentium Eruditos vesana hac autophilia & laudum propriarum concupiscentia laborare, adeo quidem, ut charta nos, non exempla deficere possint eorum, qui bonis lateribus sibimet ipsis occinere haud erubescunt illud Lucretii:

Nec sine TE pulchrum dias in luminis auras Exoritur, neque fit lætum, nec amabile quicquam. THEM.

Ultro congesta] Pulcre hunc morem sequeris, dicam? an rides, Mathanasi, qui libello tuo *le Chef d'œuvre d'un inconnu &c.* non modo tot Theologorum *approbationes;* verum & Bernardi Francisci Rudolphi Astreolidis Elephantii, artium secretarum Magistri & Scholæ Utopianæ Conrectoris, tum Chilperici Asiatidis aliorumque Carmina Græca, Latina, Anglica, Gallica, Belgica, longo ordine præposuisti, M.

conflari in Germania, insignibusque Hassorum & Saxonum ornari jusserat.

Contra hæc nonnunquam & antagonistam quærunt novi libellorum artifices, cujus æmulatione famam augeant, nihilque magis illos pungit, quam cum minime punguntur. Itaque *solertissimas nugas*, ut Seneca loquitur, quæ vix somnianti in mentem venerint, comminiscuntur, ut novi aliquid invenisse videantur, cunctaque, quæ rationi ipsisque sensibus conveniunt, magna impudentia oppugnant, non alio profecto fine, quam ut illustrem adversarium nanciscantur, cum quo bellissime depugnent. Quod cum ne sic quidem impetraverint, in propria viscera ineptissime sæviunt; quod de Garopolo Poeta constat, qui carminis sui de Carolo M. censuram ipse acerrimam vulgavit. Ep. 117. L. 12.

Perinde & illorum ridenda temeritas, qui cum vident Virum magni nominis eximium quippiam prodidisse, illud

Virum magni nominis] Huc pertinent elegantia verba Paganini Gaudentii in Obstetrice litterar. disp. VII. p. 67: *Hæreant semper in luto ignorantiæ, in humilibus sordibus inscitiæ, qui contemtim de præ-*

illud (tametsi sit impar congressus Achilli) protinus velut e specula adoriuntur, modisque omnibus lacerant & sugillant, quod, si is pugnam non detrectaverit, se quoque sperent nonnihil famæ & existimationis consecuturos in Republica literaria. Enimvero hi plerumque operam & oleum perdunt, cum nemo sit literatiorum hominum tam parum sui memor, quin insania sua frui patiatur inficetos illos & insulsos. Quam in rem unicum producam Casparum Zieglerum, qui primus omnium in Hugonis Grotii libros de Jure Belli & Pacis commentatus, adversarium nactus esset Henricum Henninges, qui & ipse sola æmulatione ac famæ cupiditate ductus notulas in Grotium

stantissimis sentiunt, loquunturque viris. Vanissimi enim non homines, sed semi-homines, & homunciones, patientes nescio quid imaginosi, videntur sibi in excelsa sedere sede, atque altissimo cacumine, sublimique templo conspicere, ut despiciant ingentes animas, consensu seculorum in fastigio doctrinæ præstantiæ collocatas. CHAR.

Modis omnibus lacerant.] Oscus Rhetor Senecæ natus dicitur ad contumelias omnium ingeniis inurendas in Præfat. ad Controvers. L. V. p. m. 233. Antipater Sidonius, Stoicus Philosophus, dictus fuit *καλαμοβόας*, propterea quod suo calamo Carneadem male excepit. vid. le Vayer Tom. XIV p. m. 308. SCRIB.

tium ediderat, in quibus ſubinde noſtrum carpit & traducit, tum vero Zieglerus, *iſte*, inquiebat, *obſcurus homo ex me gloriam quærit: imprudentiſſimus ſim mortalium, ſi illius votis velificaturus, Zieglerum patiar cum puſillo iſto gladiatore committi.*

Cæterum cum alios ſuarum laudum cantores non invenerint homines miſerrimi, magna verborum pompa ſuam

---

Magna verborum pompa] Lucanus opus ſuum Pharſaliarum IX, 983. ipſe ita prædicat:

> *Invidia ſacræ Cæſar ne tangere famæ,*
> *Nam ſi quid Latiis fas eſt promittere Muſis.*
> *Quantum Smyrnæi* (intelligit Homerum) *durabunt vatis honores,*
> *Venturi me Teque legent, Pharſalia noſtra*
> *Vivet & a nullo tenebris damnabitur ævo.*

quem Lucani tumorem reprehendit J. Cæſar Scaliger & Cauſſinus III, 10. de eloquentia ſacra & profana. Thomas Hobbeſius ſcribit Epiſtola dedicator. element. philoſophiæ ſect. I. quod aſtronomia ſua incrementa debeat Copernico; phyſica Galilæo Galilæi; medicina Guilielmo Harvæo; philoſophia vero civilis non antiquior ſit, quam liber ſuus *de Cive*. Jo. Wowerius ambitioni maxime deditus fuit: qui veritus, ne nominis & meritorum ſuorum laudes oblivione ſepelirentur, LX thaleros teſtamento illis conſtituit, qui orationibus ſuis panegyricis memoriam ſuam immortalitati eſſent conſecraturi: plura exempla habet Reimannus in Critica de Dictionario Bælii p. 68. D. Jo. Ker, Anglus dedicavit librum ſuum Obſervationes de lingua

suam ipsi eruditionem extollunt, prorsus circulatoribus similes, qui suas panacoas cunctis morbis mederi ac annos Nestoreos & quandam quasi ἀγηρασίαν conciliare, rudi plebeculæ persuadent. In

Latina Reginæ Angliæ Annæ, qua dedicatione dicit, non minimam felicitatis illius Reginæ partem esse, quod liber iste ipsa imperante sit editus in lucem. Joannes Jovianus Pontanus hoc sibi elogium composuit:

Sum etenim Jovianus Pontanus,
Quem amaverunt bonæ Musæ,
Suspexerunt viri probi,
Honestaverunt Reges, Domini. CHAR.

Suam ipsi eruditionem extollunt.] Quos inter referendus Carolus Molinæus, de quo Balsacius: *Charles du Moulin Avocat a mis à la tete des plusieurs consultations imprimées:* Ego qui a nemini cedo, & qui a nemine doceri possum. v. *Entretiens de* Balzac.. *p. 94.* SER.

Idem Balsacius *Entret.* *p. 89.* e Photii Bibliotheca meminit Græci cujusdam, qui vitam Alexandri M. scribens, se rerum gestarum hujus gloriam scribendo æquaturum, fuerit gloriatus, & alterum se fore in charta Alexandrum &c. Ibidem ex eodem Photio ridet cujusdam Græci vesaniam, qui cum novem Epistolas confecisset & tres Orationes scripsisset, illis Musarum, his Gratiarum dederit titulum, tanquam Dearum quidam Parens. Inter Judæos inprimis jactatores plurimos invenias, qualis fuit R. Jochanan B. Saccai, qui in libro מסכת סופרים c. 16. f. 13. ita loquitur: si omnes cœli essent cortices, & omnes arbores calami & totum mare atramentum, non sufficerent ad scribendam meam sapientiam. SCRIB.

In his exercitum ducit Gorgias Leontinus, qui maxima animi elatione ex omnibus, ut traditur, ausus est in conventu poscere, qua de re quisque vellet audire; quem imitatus est Jacobus Mazonius, qui ad omnia, quæ quis percontaretur, copiose respondebat ex tem- Erythr. Pin. n. 38.

Exercitum ducit.] Stupeo, medius fidius? quoties Charlataneriæ Claverianæ recordor: De hoc enim Jac. Claverio homine Italo refert Erythreus Pinac. I. n. 3. ipsum nummos trivialibus puerulis, cum variis bellariorum generibus distribuisse, quibus nimirum illi pellecti laudes ejusdem versiculis suis celebrarent. Quin eo usque stoliditatis progressus est, ut puerilia hæc carmina una cum reliquis vel ab ipso conscriptis, vel ab aliis emendicatis sui Elogiis, duobus Tomis in lucem edere non dubitaret. Nimirum, ut Phædrus L. I Fab. 2.

Virtutis expers, verbis jactans gloriam
Ignotos fallit; nobis est derisui.

I. Hall.

In contraria omnia ibat Vir modestissimus, Christ. ab Uttenheim, Antistes Basileensis. Hujus enim Statuta Synodi Basileensis cum propter additam elegantem ad Clerum Orationem plurimorum carminibus panegyricis celebrarentur, Ille hæc sui Eulogia subsequente Tetrasticho deprecari conatus est:

Parcite Pierides nobis adscribere laudes;
Laus virtutis opus: nos mala multa premunt.
Exigua est nobis Virtus, nec labe caremus.
Plangite nos, celebrent Carmina vestra Deum.

Referente id Paravicino, Cent. tertia singul. N. 82.

Thom.

Copiose respondebat ex tempore] Recordamur hic eorum, qui omni occasioni, qua ostentare do-

tempore, nec ullam rem defendisse visus est, quam non probarit, nullam oppugnavit, quam non everterit. Sed omnium instar hic erit Franciscus Philel-

ctrinam suam possint, avidissime insidiantur & cum in corona sedent Virorum eruditissimorum, continuo aliis ogganniunt, quasi ilia sibi rumpi timerent, nisi suas nugas, a re licet, de qua sermo est, alienissimas, propalaverint, Itaque identidem reliquos interpellant, & veluti rem admodum ingeniosam narraturi ad arrigendas aures sedulo hortantur. Quo in censu fuit Medicus ille Parisiensis T - - de quo Patinus: *Quand il se trouve en consultation avec moi, ne manque pas de me prier de le laisser parler, promettant toujours de belles choses sur le sujet. Je m'en donne quelquefois le plaisir, quand les affaires ne me pressent poin trop. Au reste vous jugez bien quel plaisir, ou plûtôt quelle mortification que d'entendre un homme qui fait le beau parleur; cette affectation suffit pour faire bientot repentir les Auditeurs de leur complaisante attention. Il y a quelque temps qu'il étoit question d'une fievre continuë avec de grandes douleurs de tête, il me conta merveilles du syllogisme, du diaphragme & des qualitez de la cigue. La peste soit du conteur de fariboles, dis je en moimême, il s'agit bien d'une dissertation etrangere, quand la disposition du Malade presse. Il n'en faisoit jamais d'autre, & vous eussiez pensé que cet homme tout berissé de Grec et de Latin, venoit faire plutôt une leçon à de jeunes Medecin, que donner son avis dans une consultation en forme. On peut dire de lui ce qu'un certain Proconsul dit injustement a S. Paul dans les Actes des Apôtres :* Votre grand savoir vous met hors de sens. V. *L'Esprit de* Guy Patin *p. 52.* VAND.

lelphus, qui alicubi magnificentius de se loquitur in Epistolis: *Unum Philel-phus audet affirmare, vel insaniente Can-dido,* (hoc nomen erat adversario) *ne-minem esse hac tempestate, nec fuisse un-quam apud Latinos, quantum constet ex omni hominum memoria, qui præter se unum idem unus tenuerit, exercueritque & Græcam pariter & Latinam orationem, in* L. XVI. Ep. 34.

Idem unus tenuerit.] Nunc quidem in amplissimum superbiæ eruditæ campum exspatiari non vacat, vix tamen mihi ipsi tempero, quin brevissimis huc transscribam, quæ de Salmasio narrat Colomesius p. 317. his verbis: *Messieurs Gaulmin, Saumaise & Maussac se recontrans un jour à la Bibliotheque Royale; le premier dit aux deux autres: je pense que nous pourrions bien tous trois tenir teste a tous les Scavans de l' Europe. A quoi M. de Saumaise repondit: Joignez à tout ce qu' il y a de Savans au monde, & vous & M de Maussac, je vous tiendray teste moy seul.* Hucusque Colomesius. Parum vero abest, quin mea hic faciam, quæ de Casaubono olim cecinit Vir eruditus:

Ilias in genibus, spumat manus una Lebetem
Una veru versat, tres agit ille Viros.

Sed mitto Alastorem, lubensque Paracelsum, Thurvejum, Cardanum, Barthium, alios, sileo: e quibus alter ille, Thurvejus inquam, blaspheme jactavit, se solo improbante, totam Christi legem annihilari posse; si quidem vera sunt, quæ tradidit de eo Matthæus Paris in Histor. Anglic.

in omni dicendi genere & prosa & versu. Tu si quem habeas alterum, memora. Quid taces homo miserrime? Multum vero hi ad conciliandam famam facere arbitrantur, si eruditis aliis persuaserint, quasi plurima de rebus minime tritis volumina parata habeant, quæ, si justum incredibilis operæ pretium statuatur, confestim typis mandari possent. Ut nihil dicam de Johanne Bourdelotio & Marco Meibomio, quorum ille in Notis ad Heliodorum subinde provocat ad libros suos, quos nunquam in lucem prodiisse constat, hic vero, cum Amstelodami viveret, grandissima-

apud Paravicinum in Singularibus pag. 4. THEM.

Si eruditis aliis persuaserint] Splendidi hujusmodi Thrasonis meminit etiam Erasmus *Adagiorum* p. 637. ubi, *Vix hæc scribens*, inquit, *a risu tempero, cum recordor Calliphanis cujusdam, quem olim cognovi, cum in familiâ Charissimi Patris, Henrici Bergensis, Episcopi Cameracini, versarer, sed nomini parcetur propter convictum domesticum. Is permulta volumina concinnabat exornabatque, sed chartis inanibus, nisi quod in fronte videre erat magnificos quosdam titulos, velut Carminum, Orationum, Epistolarum. Singulis præscriptum erat hominis tergeminum nomen, ut qui titulos forte legissent, crederent eruditum, & in literis multa magnaque molientem.* KEND.

ma volumina monstrabat adventantibus, quæ, si digno pretio redimantur (immensum autem statuerat) haud ultra invisurus esset eruditis; nemo facile superavit fastum Francisci Crucimanii, qui, edita ad Henricum III Galliæ Regem Epistola, * parata sibi jactat octingenta volumina, de cunctis rebus quæ humanæ scientiæ ambitu comprehenduntur, sua manu exarata, ac centum pluteis disposita, quæ se traditurum omnia Regi spondet, si vel pro singulis pluteis ducenti Joachimici sibi

 nume-

* Exstat illa, cum ipsa plutei delineatione, sub finem ejus Bibliothecæ Gallicæ. Conf. & Baillet Jug. T. I. p. 439. M.

Octingenta Volumina.] Vincentium Marinerium commemorat Nic. Antonius Bibl. Hisp. T. II. publico promisisse, quæ ipse elaboraverit, Volumina quinquaginta de argumentis gravissimis, præter versus quos effuderit ultra 38000. Cumque promissori liberalissimo fidem adhibere se posse negarent tantum non omnes, ipse datis ad singulos literis, persvadere ipsis conabatur, vera esse quæ prædicaverat, amplos titulorum catalogos adjiciens. Quodsi vero sic etiam dubitare aliquem videret, ad exemplum Trismegisti provocabat, temporis quod lucubrationibus suis insumserat, rationem exponebat, chartæ foliorum, quæ Commentationibus suis impleverat, numerum inibat.

KEND.

numerentur, vilissimum scilicet pro thesauris immensis pretium.

Atque hi intra promissa tantum substiterunt: longe vero ineptior mihi videtur Nicolaus Riccardius, Januensis, qui cum assiduam multorum annorum operam studiumque se collocasse jactaret in refellendis, quæ contra sacrum Concilium in celebri vulgatoque libro scripta essent, cumque eximium aliquod opus exspectaretur, vix tandem prodidit paucas quasdam plagulas, ut montibus parturientibus similis haberetur, qui murem ridiculum esset enixus. Et constat de Johanne Capellano, Viro alioquin pereruditio, quod cum pensionem annuam nactus esset ab Henrico Aurelianensi Principe, ut de celebratissima Galliæ viragine, quam Puellam vulgo Aurelianensem vocant, heroicum quoddam carmen ad

Erythr. Pin. n. 22.

Thesauris immensis pretium.] Multo magis igitur inæstimabilis fuit ille Fratrum roseæ Crucis liber, de quo præter alias imposturas jactabant: *omnia ex illo uno disci posse, quæcunque in reliquis libris quibuscunque editis usque huc, vel imposterum edendis aut scribendis junctim leguntur*, &c. vid: Naudæus in Instruct. ad Galliam de Fratr. roseæ Crucis p. 35.

I. Hall.

ad exemplum Homeri aut Virgilii, Gallico idiomate conderet, atque is, quo diutius frueretur Ducis munificentia, annos plurimos impendisset huic labori, vulgato tandem frigidissimo poemate, quod *Puellam* * inscripsit, tantum abest, ut ingenti, quam de se concitaverat, exspectationi responderit, ut potius plerorumque in se scommata provocaverit, quos inter aliquis hoc in Puellam epigrammate lusit:

* *La Pucelle d'Orleans.*

Menagiana P. I. p. 15. seq. Conf. P. II. p. 41.

Illa Capellani dudum exspectata Puella
Post longa in lucem tempora prodit anus.

Quem in censum, quoniam de iis dictum est hactenus, qui pridem vita functi sunt, nescio num referri etiam debeat e Soc. Jesu Johannes Harduinus eruditæ Galliæ lumen hodie ac decus præcipuum. Is ut multa hactenus edidit scripta cedro dignissima, Plinium imprimis, quo uno labore nominis immortalitatem consecutus est apud omnes, aliquid tamen paradoxi, dubium an animi gratia, an ut ordini suo, quod Crozius aliique suboluisse sibi

Quod Crozius aliique.] Matur. Veyssier la Croze in *Vindiciis Vet. Script. adv. Harduinum*, Rote-

ſibi viſi ſunt, velificaretur, obtrudere eruditis voluit, iſtud nimirum quod plerique Scriptores, Græci pariter ac Romani, atque adeo Patres quoque ipſi, ab otioſis hominibus & neſcio qua falſariorum conjurata ſocietate fuerint ſubornati. At cum id ſparſim tantum & leviter ſcriptis ſuis inſinuaverit, quæſitumque nuper admodum ab illo fuiſſet, ut ſyſtema quoddam hypotheſium ſuarum proderet latiusq; paulo deduceret, quæ hactenus levi modo brachio attigiſſet, reſpondiſſe fertur, ſe ſpiſſo quodam volumine collegiſſe omnia, de quo ſibi tantum ac ſu-

rod. 1708. & Io. Sartorius *de Oſtraciſmo Literario*, Gedani 1710. qui poſterior Crozio multa debet, ejusque veſtigia in plurimis legit; aliique non pauci. Ceterum non vana videtur eſſe Domini la Croze ſuſpicio, quamvis Patres S. J. eandem omni niſu a ſe amoliri conati fuerint. Jure etiam in Thraſonum literariorum numerum refertur Harduinus, non ſolum propter famoſam illam Archontii officinam, ad quam hic reſpicitur; ſed etiam ob mirum innovandi in Chronologicis pruritum, aliasque conjecturas nimis longe petitas, quas paſſim Memoriis Trevoltienſibus inſeruit. Quin in ipſo Plinio creberrime egregius iſte Vir humani quid paſſus eſt, ubique non inficianda eruditæ vanitatis criteria immiſcens. Conf. de la Croze l. c. I. HALL.

supremo Numini constet, cæterum nihil ejus rei, quoad vixerit, proditurum, * qua de re quid sperandum sit, nasutioribus dijudicandum relinquimus.

Sed satis de his; ad eos pergo, qui cum ipsi nihil habeant, quod prodant, vel polliceantur, satis tamen se tueri posse putant nomen eruditi, si cunctas suas facultates dilapidantes, quicquid ubique prodeat librorum, quos nec legunt quidem unquam, nec, si legant, intelligunt, avidissime corradant, to-

* Nimirum per litteras ab Amico mihi relatum est, his plane verbis respondisse Harduinum: *On le trouvera apres ma mort sur un papier grand comme la main, & il n' y a que Dieu & moy, qui le savent.* M.

Avidissime corradant] Equidem sunt contra alii, qui cum ipsi libris non utantur, ad eos ne quidem admittere quenquam audent, nimirum ne quis forte spolia sua aut amicorum vindicet, certe codicem, quantum ris obvium, nullis blanditiis aut technis extorqueri sibi vel ad horulam patiuntur. Vir ille, de quo supra p.23. Bibliothecæ suæ selectum ac raritatem identidem crepat, sed in communicandis libris parcior est, & si quem obtinueris ab illo, & reddendo gratias illi egeris, *appage*, dicet, *cum gratiis tuis, neque enim dignas mihi grates referre potis est, qui libri hujus, tam rari, tam exquisiti, usum a me impetraverit.* Petebat ab illo Vir quidam illustris librum mutuo, ut in eo locum aliquem, quem designa-

tosque montes & acervos voluminum congerant, quæ longo ordine velut in armamentariis disposita multoque auro ac purpura distincta aliquoties per diem hilari vultu adspectant, amicisque ac clientibus suis identidem ad nauseam usque demonstrant. Imprimis vero cœlum se manibus tetigisse ac Diis simillimos esse putant, cum in codicem quendam veteri manu exaratum inciderint, quem, utut exesos tantum lite-

bat, evolveret; noster notato loco illo quem unicum libere legere licebat, ceteras libri plagulas ab utraque parte compactas sigillis obsignabat, ne quicquam Vir ille præter istum locum degustaret. Postea cum liber ille solutis nihilominus sigillis redderetur, tum nuntium intra musæum pertrahens gladium illico & sclopetorum paria disponit in mensa, & *dicito*, inquit, *hero tuo, hæc ad injuriam, quam intulit & libro & sigillo meo, delendam me parata habere*. Sed hæc ὡς ἐν παρόδῳ. VAND.

Voluminum congerant.] De Hario refert ex Lomaiero Paravicinius, *Cent. III. Sing. N. 70.* ipsum Bibliothecam tot voluminibus instructam Hagam transtulisse, ut populus innumerum librorum numerum miratus, publice profiteretur, se nunquam credidisse vel in orbe terrarum tot codices reperiri; indeque eidem Hario, perpetuum post id tempus cognomentum *Johannis de Libris* adhæsit. THEM.

Ad nauseam usque demonstrant] Adduci posset Luciani Dialogus adversus indoctum librorum multorum supellectile tumentem, qui exstat T. II. p. m. 7;1. SCRIB.

literarum ductus lacerasque chartas ostendat, sitque vel centies ab eruditis sollicito studio collatus, cum ingentibus divitiis & quicquid in rebus humanis est delitiarum permutare nolint. Nostis, Auditores, quod de Fulvio Ursino, antiquitatis æstumatore maximo, refert Janus Nicius Erythræus. Pervetustis codicibus, inquit, quorum multos in sua bibliotheca habebat, immania pretia faciebat: atque illud accidit perridicule, quod cum die quodam Francisco Cardinali Toleto Terentii Comœdias ostendisset, easque affirmasset ante annos mille fuisse conscriptas, ac revera essent antiquæ, sed mire depravatæ atque corruptæ, atque addidisset, nullam esse pecuniam quæ antiquissimi illius codicis æstimationi par esset; proh Deus! Cardinalis inquit, Pinac. c. 4.

C 5 quid

Delitiarum permutare] Antonius Becatellus, Panormitanus, An. 1555. prædiolum, quod habebat unicum, vendidisse fertur, ut exemplum Titi Livii emeret a Poggio Florentino. CHAR.

Affirmasset ante annos M conscriptas] Div. Chrysostomus in Oratione *περὶ κάλλους* refert miram antiquariorum fraudem, qui vilissimos quosque recentium libros abdere soliti sunt frumento, ut situm contraherent, atque ita pro antiquis majori pretio venirent. Vid. Wower. *in Polymathia c. 6.* SCRIB.

quid audio? equidem mallem codicem unum quantumvis recens impressum, sed castigatum emendatumque, quam decem alios mendosos & corruptos, quamvis Sybillæ manu exaratos. Hactenus Erythræus; peropportune profecto & argute omnia.

Sed quoniam de antiquitatum patronis dicere cœpimus, non erit ab hoc loco alienum, illorum notare insaniam, qui

Manu Sybillæ exaratos] O responsum Cardinalis sapientissimum! quale utinam omnibus superstitiosis Codd. Msctorum veneratoribus curæ cordique esset. Certus sum, nullum hodie Codicem monstrari posse, nisi mendis ubique refertum. Quare bene omnino judicavit Manutius in *Commentario ad Ciceronis Lib V. Famil. Ep. 2: Nec vero librum ullum tam antiquum esse arbitror, qui omni prorsus vacet mendo.* Eccui enim ignota est Librariorum oscitantia? Quantum gaudium gavisuri essent Critici, si Codicem usquam invenirent Gellii ævo descriptum: atqui Gellius ipse gaudentes eosdem stultitiæ & ovantes insaniæ accusaturus videtur, dum *L. VIII. Noct. Attic. c. 20.* expressis verbis, Codices suo jam tempore summe corruptos atque perperam descriptos esse queritur. Criticus certe, qui sanam rationem ducem sequitur, huncque Lydium lapidem examinandis Antiquorum scriptis adhibet, pluris faciendus est, quam alii Correctores Grammaticastri & exesorum Codicum adoratores bene multi. Adi sis Rich. Simonium *T. IV. Bibliothecæ Criticæ Ep. 16.* & Cl. Heumannum *de Arte Crit.* I. HALL.

qui nihil laudant, nihil admirantur, nisi quod vetustatem redolet, & dum alios omnes ad morem Sinensium pro mo-

C 6 nocu-

Quod vetustatem redolet] Adrianus Imperator amavit genus dicendi vetustum, Ciceroni Catonem, Virgilio Ennium, Sallustio Cœlium prætulit, vide Spartianum in Adr. c. 16. Vossius epistola ad reginam Christinam, epist. III. p. 9. fatetur, *antiquos historicos periisse sine posteritate: ut enim recentiores vincunt plebem, sic a priscis vinci nostros recentiores.* Pomponius Lætus abrogavit nomen suum Petri, quia Romanam civitatem non saperet, & maluit vocari Pomponius, quam Petrus. Freherus *Theatr. P. IV. p.* 1427. Idem sibi e salario discipulorum agellum ac domum in quirinali comparavit, ubi non solum natalem Urbis coluit, sed Romulum quoque, urbis Romæ conditorem, publice veneratus est, Vossio teste *lib. III. cap. 8. de histor. latinis*; adde Sabellic. *vita Læti ad Maurocenum* & Heumannum *de anon. & pseud. p. 136. 137.* Franc. Redus de Peripatetico quodam narrat, quod ex singulari erga Aristotelem reverentia tubum noluerit inspicere, eo fine, ne fateri cogeretur, Galilæum a Galilæis novas & ab Aristotele nondum visas stellas detexisse. Vide ejusd. *Observ. de viperis tom. 1. Ephemerid. nat. curios.* Daceria libro: *des causes de la corruption du gout,* affirmat, quod sanior gustus proveniat ex cognitione Latinorum, inprimis vero Græcorum auctorum p. 20. Claudius Belurgerius, homo Gallus, insano amore erga Homerum ferebatur. Eum semper habuit in manibus, totum edidicit, in templa detulit secum & recitavit loco sacrarum precum: pictam quoque a celeberrimo pictore habuit Thersitis imaginem, qualem ipse ex Homero dictaverat, & qua nihil illustrius, nihil magis divinum visu censuit. Imo voluit ipsos Troiæ

noculis habent, se solos credunt duobus oculis instructos, quoniam non ea tantum, quæ ante pedes sunt, prospiciunt, verum & antiquissimorum temporum faciem exactissime cognitam habent & perspectam. Itaque si vel numulus aliquis multo situ & ærugine obductus, vel alia quæcunque vetustæ supellectilis particula ad illos deferatur, bone Deus, quanta gaudia, quantæ mox etiam curæ & sollicitudines, ut accurate examinentur omnes apices, ac singula justis commentariorum libris exposita ad posteros transmittantur. Isti nimirum sunt, qui Sybillæ folia, carmina Carmentæ, Mæandros Lycophronis, libros

campos, vetustique Ilii loca, late omnia oculis suis usurpare; hinc abiit in Italiam, consensaque Venetiis navi in Ægyptum navigavit, inde abiturus in Asiam. Verum Alexandriæ morbus eum oppressit. v. Erythr. *Pinac. I. p. 206.* Morhof. *Polyh. Tom. I. lib. VII. cap. 2.* Gadd. de script. non eccl. *Tom. I. p. 238.* Lipsius ait *Cent. II. Miscell. Epist. 44: Tres sunt, quos admirari unice soleo, & qui in hominibus excessisse mihi humanum fastigium videntur, Homerus, Hippocrates, Aristoteles.* CHAR.

Sybillæ folia] Quomodo Hermicus Cajadus, Lusitanus, lapidibus, quibus Sybillinam vaticinationem inscribi curaverat, defossis aliquandiu & erutis, postmodum eruditis aliis imposuerit, legas apud Rappoltum *in Commentario ad Horatium p. 611.* SCRIB.

libros Numæ, myſteria aurei velleris, epitaphium Æliæ Læliæ, librosque Ægyptiorum, quos Apulejus dicit *literis ignorabilibus prænotatos, nodoſisque & in modum rotæ tortuoſis, capreolatimque condenſis apicibus, a curioſitate profanorum munitos*, nullo negotio ac veluti aliud agendo interpretantur. Sed quam facile imponi ſibi patiantur Lib. II. Metam.

Imponi ſibi patiantur.] Præter Sigonium, qui Conſolationem Ciceronis artificioſiſſime confecit, & Nodotum Gallum, ementito Petronii fragmento celebrem, adulterinorumque Numiſmatum fabricatores, Parmeſanum, Paduanum, Bolducem atque ipſum Golzium, inſignis quoque in his fraudibus artifex fuit Muretus, qui Scaligerum ſuppoſito vetuſti Comici loco (non, ut vulgo dicitur, Epigrammate aliquo) ludens, re detecta hoc diſticho ab indignante illo petitus eſt:

Qui rigidæ flammas evaſerat ante Toloſæ,
Rumetus, fumos vendidit ille mihi.

Hæc quidem in vulgus nota ſunt; non æque, quam referemus, altera impoſtura, qua eidem Scaligero (quo ipſo tamen nemo magis intima quæque Critices ſecreta penetraſſe Eruditis creditur) palpum obtruſit idem Muretus; qui, quo emendationem Catulliani cujusdam loci felicius tueretur, verſum ſub Pacuvii nomine allegavit, a ſe confictum, nec usquam alibi reperiendum; hunc itidem Scaliger ut genuinum & Pacuvio dignum fragmentum ſuſpexit. Elegantiora ſunt Iſ. Voſſii verba, quam quæ Lectoribus noſtris invideamus. Ille totam rem, ut geſta eſt, p. 46. Catulli ſui exponit, additque: *Mirum;*

tur hi omnis antiquitatis promi condi, testes nobis sunt, ut alios taceam,

---

fraudem hanc non detectam fuisse a Scaligero, cui merito suspecta esse debuerant merces sub quocunque demum titulo e tam dolosa prodeuntes officina; utpote qui adulterinis hujus viri versibus deceptum se fuisse optime nosset. Sed profecto tanti apud Scaligerum ponderis fuit Mureti facundia, ut bis quoque ab eo passus sit se decipi. Evolv. Morhofius *L. IV. C. XI. §. 4. & L. VI. C. III. §. 1. Polyh.* Add. Menagius *T. I. Anti-Bail. Art. 83.* ubi fuse de Mureto & objecto ipsi a Scaligero crimine agit, multa etiam a Baileto & aliis secus dicta emendat. Praeterea adduci hic illi quoque possent, qui libros dudum typis divulgatos pro ineditis habuerunt, & quasi rarissima Bibliothecarum cimelia literato orbi de novo obtulerunt. Collegit horum aliquot exempla Daumius in Praefat. ad opuscula nonnulla Hieronymi; Idque in sui ipsius excusationem, cum eundem errorem circa Palponistam Bernh. Geistensis erraverit, quem primum se ex Reinesii Biblioth. A. 1660. edidisse putabat, jam A. 1501. cura Henr. Quentelii publicatum. E recentioribus plures ad hunc scopulum impegerunt, eo difficilius evitandum, quod ipse celeber. Fabricius & nuper demum doctiss. Gallus, Montfauconius, sibi non satis ab eodem cavere potuerint. Agmen claudat ridiculus Richelii Cardinalis lapsus, qui Maurum Terentianum celebrem Grammaticum Comoediam Terentii esse credidit, teste Motthaeo Vayerio *Hexam. Rust. Dial. I. p. m. 30.* THEM.

Testes nobis sunt]. Io. Scaliger deceptus fuit a Mureto, ac quo afficta fuerunt Attio Tragico Trabeaeque Comico, quae a Scaligero habita pro genuinis, ad Varronem de re rustica p. 212. edit. 1573. quam fraudem Scaliger ultus est noto epigrammate.

ceam, omni exceptione majores, Athanasius Kircherus & Jacobus Gronovius. Erant Romæ quidam adolescentes lasciviusculi, qui cum alicubi in urbe brevi excitandum ædificium intellexissent, ut Kircheri ingenium tentarent, eodem in loco clam defodi curabant scabrosum lapidem, quem miris nonnullis & ad libidinem excogitatis figuris deformaverant. Quid fit? jaciuntur fundamenta novi operis; tollitur lapis, novum vetustatis monumen-

---

Vide Bælii *Lexicon* edit. 2. in Trabea & Menagium cap. 83. Anti-Bailleti. Similis fucus Iano Dousæ filio factus ab Hieronymo Groslotio Lysleo notatur in Baudii amoribus p. 463. CHAR.

Ut alios taceam] Nam & huc referri poterat M. Zuerius Boxhornius, qui satyram quandam nactus Michaelis Hospitalii, eam ceu certissimum vetusti Scriptoris monumentum luculento Commentario illustravit. v. Colom. *Partic.* p. 123. M.

Simili errore Th. Crenius *T. II. Method. p. 403.* fabulam illam, quæ incipit: *Rana paludis incolæ &c.* pro indubio vetusti Autoris labore habuit, immo Joh. Christoph. Wolfius eandem suæ Phædri editioni, quasi certissimum ejus Viri fœtum inseruit: quæ tamen reapse satyra est JesuitæGalli, circa A. 1670. composita, cum Ludovicus Rex Belgium potestati suæ subjicere constituisset. Evolv. Ars Jesuitarum Metrica p. 274. ed. Vienn. 1703. I. HALL.

mentum, ipsa sui integritate admirandum; quaeritur Oedipus; itur ad Kircherum. Is vero, viso lapide, tripudiare prae gaudio & pedibus terram pulsare, mox circulos, cruces & signa ad unum omnia tam concinne, tam apposite explicare, ut nihil supra. Quid Gronovius? Monstraverat illi Vir politissimus (quem vocat) Robertus de Neufville icunculam ligneam, metallifossoris Saxonici habitu indutam, quales vulgo pueri apud nos inter pupas & crepundia servant. Gronovius, qui nunquam homines metallobajulos & natipellitos viderat, *vetustissimi*, ut ipse loquitur, monumenti spectaculo admodum laetatus, *statim religiosam in eo memoriam renovari judicabat*, & cum *imagun-*

Thes. Ant. Graec. T. III.

Ut nihil supra.] Succurrit alia de eodem Kirchero relatio aeque jucunda. Obtulerat illi amicus familiaris chartam bombycinam, quali Chinenses utuntur, miris characteribus insignem. His explicandis cum multum operae & olei impendisset bonus Athanasius, amicus denique impostor vani laboris pertaesus, ultro papyrum speculo admovit, statimque Kircherus indigne se deceptum deprehendit; cum ista literis Longobardicis retrorsum pictis Schedae inscripta legerat: *Noli vana sectari & tempus perdere nugis nihil proficientibus.* THEM.

imagunculam suam bellissime cælari curasset, interpretabatur *Sacerdotem Germanum portantem navigium Isidis.* * Risum teneatis amici.

Et quoniam incidimus in Gronovium, non possumus quin recordemur moris illius non minus ipsi quam Pantocriticis aliis perfamiliaris, ut nihil facile relinquant intactum aut illæsum, verum quoties quisquam aliquid in literis

* Ita vero inter alia in Thesauro Antiqu. Græc. statuam hanc depingit: *Est plane facies effera & incultam torvitatem præferens, velamentum externum capiti velando fere omne* (agnoscis mitram metallifossoris) *usque ad ipsa supercilia abscondens, ita versus sinistram tergi partem descendens, ut illic commodo loco præbeat aliquid spissum, cui navicula* (vasculum scilicet æri colligendo paratum) *cujus longior pars ultra tergum eminet, innititur. Vestis apparet longa, sed alte cincta ad liberiorem ingressum, ita ut posterior pars* (en natipellem, vulgo *Arsleder*) *in humiliore* [redacted] *in acumen aliquod desinens. Hic igitur est ille tam celebratus, si Græce placet,* ΙΕΡΟΦΟΡΟΣ, *si Latine, bajulus ceremoniarum sacra ferens, non ad Musas, ut castus Poeta, sed ad horrendum sui luci secretum &c.* Ceterum ecquis Sacerdotem Germanum inter Græcas Antiquitates quæsiverit? M.

Nihil relinquant intactum.] Quantum ohe! Jacobus noster a Patre Johāne Friderico discrepat, Viro omnium modestissimo, qui adeo ab omni altercatione, maxime cum annos juveniles superasset, alienus fuit, ut ne verbo quidem quenquam offenderit & nec provocatus

teris prodit eximium, id continuo allatrent ac carpant, tantum quippe decedere rati suis laudibus, quantum optimorum scriptorum divulgatione accedit alienis. Dicite, Auditores, ecquis vixit nostro ævo paulo literatior, in-

---

descenderit in arenam. Etenim juvenis admodum personatum quendam Statii Commentatorem, *Mercurium Frondatorem*, in *Elencho Antidiatribæ* Par. 1640. 12. edito paulo a[illegible]bius sale perfricaverat: at ejus Satyræ ita profecto illum postea puduit, ut exemplis, quæ comparare potuit, prope omnibus Vulcano traditis, nullis Celeb. Grævii, quo perfamiliariter utebatur, precibus adduci potuerit, ut ipsi libri illius copiam faceret. VAND.

Allatrent aut carpant.] Ejusdem furfuris fuit Mich. Apostolius, cujus animum invidia usque adeo invaserat, ut hac ipsa ad turpissima quævis sese impelli pateretur. &c. Conf. S. R. Bœrneri *Dissert. prima, de Exul. Græcis.* Idem prope de Politiano refert Jovius in *Elogiis doct. Vir. n. 29.* deque aliis alii. THEM.

Nicanor Grammaticus *Stigmatias* dictus fuit, quod nullum librum dimitteret sine censura. Vid. Vayerus T. XIII. p. 347. Dabit hujus similes plures Spizelius in Literato felici Commentat. V. *de contentionibus Literator.* & Comment. VI. *de maledicentia.* Alexander Tassonus optima scripta ex invidia censura vexare solitus est. vid. Morhof. *Polyhistor. Liter. I. 21. pag. 265.* De Petro Aretino, qui flagellum Principum dictus fuit, ex facto ipsi epitaphio, v. *Ancilloniana p. 186.* de Paulo Benio Crassus in *Elogiis P. II. p. 80.* Laurentius Valla se in Christum quoque spicula habere professus est: Vid. Pontanus *Lib. II de Sermone c. 18.* SCRIB.

in quem ille censuras aut satyras suas non emiserit, etiamsi fuisset vix ullo facinore provocatus? Ceterum adeo ferre non potest eos, qui ab ipso diversa sentiunt, ut, cum aliquando Joachimus Fellerus noster, edita sub Francisci Dermasii nomine Epistola, ejus sententiam de nece Judæ oppugnasset, integris duodecim post mortem ejus annis non tantum ipsi Fellero ceu mortuo leoni acerrime insultaverit, sed & in innocentissimam Academiam imo & urbem Lipsiensem immani modo debacchatus sit, Lipsiensem appellans argutandi rationem, cum absonam dicere vult aut inconcinnam.* Atque is plane similis videtur Caspari Scioppio (quamvis Latini sermonis

Ab ipso diversa sentiunt.] Multos ubique deprehendimus, quos invidia & zelotypia agitat, fastus plus quam hypodidascalicus inflat, atque Antilegophilia risu non indignatione digna effert. Quot horum, proh dolor! & quanta in omni loco exempla prostant! sed novi Virum eruditum, qui amplum *de Thrasonismo & invidia Eruditorum* Commentarium conscripsit, multa exquisitissima Charlataneriæ literariæ specimina exhibiturum. I. HALL.

* Ediderat Gronovius An. 1683. *Exercitationes Acad. de pernicie & casu Judæ*, in *Actis Erud. ejus anni p. 513* a Frid Ben. Carpzovio commendatas. Prodiit inde Felleri Epi-

nis elegantia variaque doctrina longe majori) quem *Canem Grammaticum* dictum constat, quod non præstantissimos modo suæ ætatis viros, Scaligeros, Lipsium, Thuanum, Possevinum, Vossium, Stradam, Casaubonum, Mornæum lacessivit, sed & Phædrum Thracismi & ipsum Romanæ eloquentiæ patrem Ciceronem Barbarismi postulavit. Hi vero quid aliud tanto conatu, quam plausum quærunt, quem

Bayle D. C. t. *Scioppius.* not. K.

stola An. 1687. triennio post infelici lapsu exstincti. Hanc ergo Gronovius, cum alteram Exercitationum suarum editionem An. 1702. vulgaret, modeste adeo, pro more suo, refutandam suscepit. Qua de re *Act. Erud. An. 1703. p. 5.* merentur conferri. M.

Casaubonum, Mornæum] Is. Casaubonus ei dictus *Alpha Cathedrariorum*, & Phil. Mornæus *dignus ob solœcismos naticidio.* M.

Barbarismi postulavit.] Palæmonis Grammatici arrogantia fuit tanta, ut Marcum Varronem porcum adpellaret, secum & natas & morituras literas jactaret. Vid. Suetonium *de illustrib. Grammatic. n. 23.* & Quinctil. *I, 4.* Huic adjungere possumus Hieronymum Cardanum, qui postquam satis temere alicubi negasset, se quicquam ab aliis inventum sibi adscribere, cum sufficiant sibi propria, atque de iis conquestus fuisset, qui suppresso nomine, inventa ipsius sibi vindicarent; omnes eos amentes vocavit, qui nescirent inventa Cardani talia esse, ut a nullo inveniri potuerint, qui non jam fama egregia esset cognitus, ut loquitur Spizelius *de vitiis litteratorum, Comment. II. p. 213.* CHAR.

quem ut prudentioribus nunquam extorquebunt, ita vix etiam apud insipidos quosdam & insulsos homines & talpa cœciores consequentur. Quod notum etiam & pervulgatum est de Claudio Verderio, Gallo, qui paucis plagulis, quibus *Censionis Autorum omnium veterum & recentiorum* titulum fecit, ne ipsi quidem Antonio, Patri, pepercit, a quo fuerat in Bibliotheca Gallica honorificentissime commemoratus, veteres vero scriptores, atque adeo Tullium quoque, & Maronem, & Flaccum, acerrime perstrinxit, atque in hoc duritatem sermonis, in illo vo-

Morhof. Polyh. T. I. L.I. p. 191.

Titulum fecit.] Integer obesi scripti Titulus sic jacet: *Cl. Verderii in Autores pene omnes, Antiquos potissimum, Censio, qua receptissimorum plerorumque Grammaticorum, Poetarum, Historicorum, Dialecticorum, Rhetorum, Oratorum, JCtorum veterum & recentiorum, Mathematicorum, Medicorum & Theologorum errata quædam deprehenduntur.* Enimvero totus libellus vix 30 folia replet, & maximam partem ineptiis refertus est &c. I. HALL.

Salse igitur sed merito hæc *volatici & ventosi ingenii flabra* perstringit Scioppius in Notis ad hanc Censionem; quas integras primæ rar. Libr. Conlectioni inseruit Groschupfius. Q MAR.

Maronem & Flaccum.] Qua ratione Jo. Ciampolus in Virgilium & Horatium invectus sit, doceat Erythræus *Pinacoth. P. II n. 19.* SCRIB.

voces barbaras deprehendisse sibi visus est. Taceo Franciscum Robortellum, qui parem ferre non potuit, eoque Alciato, Sigonio, Egnatio, doctissimis viris, dicam scripsit. *Inerat enim illi*, ut Imperialis Vicentinus testatur, *turgida mentis ferocia & effrenis civilis auræ cupiditas, quo nullum in secundis elatiorem, aut in adversis infractiorem invenias.* Taceo item Alexandrum Tassonum & Nicolaum Villanum, Italos

Gaddius de Script. T. II. p. 296.

Erythr. Pin. c. 110 & 111.

Franc. Robortellum.] Natus ille Utini Fori-Julii Urbe, Professoremque Eloquentiæ Patavii egit; plura de ejus maledicentia lege apud Gaddiũ *de Scriptor. T. II. p. 396.* Baillet *Jug. T. II. P. II pag. 204.* Morhof. *L. 6. Polyh. C. 1. §. 11.* & in *Casaubonianis p. 38.* I. HALL.

Infractiorem invenias.] Digna sunt & sequentia Imperialis verba, quæ ex Musæo ejusd. Ital. addamus. Sic nimirum ille in Elogio nostri pergit: *Inerat in homine hoc peracris obtrectandi libido, summaque in doctos omnes iniquitas, quos, cum pares ferre non posset, continuis proscindebat conviciis;* & post pauca: *Hinc Sigonio semper infensus, ut quem acerrimum sortitus erat æmulum industriæ, laboris, ingenii. Cum Alciato pariter aliisque clarissimis ejus ævi luminibus internecinas prope simultates exercuit. Quo factum, ut semel Venetiis Bapt. Egnatius optimus ac doctissimus vir crebris ab eo lacessitus injuriis, educto senili gladio, in eum impetum facere non dubitarit. Nihilo vero ille propterea vel ignavior, vel insulsior, ingenitos nunquam fastus deposuit.* Hæc Italus. De ipso quoque Scaligero Vossius III. 80. *de Idolol.* affirmare

los, quorum hic Dantem, Petrarcham, Arioſtum, Taſſum, quorum nominibus totus Parnaſſi chorus aſſurgebat, aliosque recentiores, partim ut hebetes, tardos ac rudes, partim ut humiles, inornatos, abjectos, partim ut ſine lepore, pondere & arte exſibilavit & exploſit, ille autem ipſius Homeri, cui tantus honor eſt habitus, ut tanquam Deo Smyrnæi delubrum ejus in oppido dedicaverint, quingentas ſententias & eo amplius in unum volumen collectas ſe habere, quas editurus eſſet, ſtulte ridiculas, gloriatus eſt. Iſtud vero libertatem appellant, quam, ſi quæ alia, literaria certe Respublica ſibi vindicat pleniſſimam nulloque limite circumſcriptam, ſcilicet ut impune alios de re minima laceſſere & contumeliis afficere, ac, ut ſolebat Catullianus ille cenſor, vecordem liceat excitare

non dubitat, eundem heroicas plane ingenii doctrinæque dotes, pruritu contradicendi nimio obfuſcaſſe. De Arnaldo vero, celeberrimo Gallo, Clericus in *Epiſt. Crit. p. 311. Ille igitur*, inquit, *vitam in inferendo aut defendendo bello dum abſumit, ira usque adeo addictus fuit, vix ut ullum opus niſi felle tinctum ab eo prodierit.* &c. Conf. *Selecta Hiſt. Litter. Obſerv. III.* THEM.

voces barbaras deprehendisse sibi visus est. Taceo Franciscum Robortellum, qui parem ferre non potuit, eoque Alciato, Sigonio, Egnatio, doctissimis viris, dicam scripsit. *Inerat enim illi*, ut Imperialis Vicentinus testatur, *turgida mentis ferocia & effrenis civilis auræ cupiditas, quo nullum in secundis elatiorem, aut in adversis infractiorem invenias.* Taceo item Alexandrum Tassonum & Nicolaum Villanum, Italos

Gaddius de Script. T. II. p. 296.

Erythr. Pin. c. 110 & 111.

Franc. Robortellum.] Natus ille Utini Fori-Julii Urbe, Professoremque Eloquentiæ Patavii egit; plura de ejus maledicentia lege apud Gaddiū *de Scriptor. T. II. p. 396.* Baillet *Jug. T. II. P. II pag. 204.* Morhof. *L. 6. Polyh. C. 1. §. 11.* & in *Casaubonianis p. 38.* I. Hall.

Infractiorem invenias.] Digna sunt & sequentia Imperialis verba, quæ ex Musæo ejusd. Ital. addamus. Sic nimirum ille in Elogio nostri pergit: *Inerat in homine hoc peracris obtrectandi libido, summaque in doctos omnes iniquitas, quos, cum pares ferre non posset, continuis proscindebat conviciis;* & post pauca: *Hinc Sigonio semper infensus, ut quem acerrimum sortitus erat æmulum industriæ, laboris, ingenii. Cum Alciato pariter aliisque clarissimis ejus ævi luminibus internecinas prope simultates exercuit. Quo factum, ut semel Venetiis Bapt. Egnatius optimus ac doctissimus vir crebris ab eo lacessitus injuriis, educto senili gladio, in eum impetum facere non dubitarit. Nihilo vero ille propterea vel ignavior, vel insulsior, ingenitos nunquam fastus deposuit.* Hæc Italus. De ipso quoque Scaligero Vossius III. 80. *de Idolol.* affirmare

los, quorum hic Dantem, Petrarcham, Ariostum, Tassum, quorum nominibus totus Parnassi chorus assurgebat, aliosque recentiores, partim ut hebetes, tardos ac rudes, partim ut humiles, inornatos, abjectos, partim ut sine lepore, pondere & arte exsibilavit & explosit, ille autem ipsius Homeri, cui tantus honor est habitus, ut tanquam Deo Smyrnæi delubrum ejus in oppido dedicaverint, quingentas sententias & eo amplius in unum volumen collectas se habere, quas editurus esset, stulte ridiculas, gloriatus est. Istud vero libertatem appellant, quam, si quæ alia, literaria certe Respublica sibi vindicat plenissimam nulloque limite circumscriptam, scilicet ut impune alios de re minima lacessere & contumeliis afficere, ac, ut solebat Catullianus ille censor, vecordem liceat excitare

non dubitat, eundem heroicas plane ingenii doctrinæque dotes, pruritu contradicendi nimio obfuscasse. De Arnaldo vero, celeberrimo Gallo, Clericus in *Epist. Crit. p. 311. Ille igitur*, inquit, *vitam in inferendo aut defendendo bello dum absumit, iræ usque adeo addictus fuit, vix ut ullum opus nisi felle tinctum ab eo prodierit.* &c. Conf. *Selecta Hist. Litter. Observ. III.* THEM.

tare rixam. Nata quondam erat levis inter Laurentium Vallam & Poggium Florentinum de vocum quarundam usu concertatio, quæ eo tamen paulatim invaluit, ut hic, atrocissimis in Vallam invectivis editis, eum non modo dementissimum omnium, furiosum, fatuum, monstrum, belluam, impium, detractorem, vesanum, sed &, quod dictu horrendum, scortum Romanum vocaret; atqui is idem Valla tam castus ac purus erat, ut, cum aliquando in Grammatici cujusdam veteris explicatione in vocem paulo obscœniorem incidisset, *malo ignorari*, diceret, *quam me docente sciri.* Quid memorem Petrum Ramum, qui Aristotelem, Georgium Trapezuntium, qui Platonem, tum Angelutium & Castrum, qui Patritium & Licetum indignis plane modis exceperunt? Quid Jul.

Gadd. de Script. T. II p. 215.

Raynaud. de bon. & malis Libris p. 51.

Naudée Mascurat p. 423.

Laurent. Vallam.] In Vallam jam olim dictum fuit:

Carpis majores, & te quoque, Valla, minores:
Carperis & carpis, sic tua fata ferunt.

Modis exceperunt.] Quanta vehementia in Muretum invehitur Saubertus *de Sacrif. CXIX.* ob diversam Phraseos *Hoc age* explicationem? Mordax ille Benevenutus Servium, Grammaticum an-

CHAR.

Jul. Cæs. Scaligerum, qui contra Erasmum, ideo quod Ciceronem satis admirari non posset, tanquam publicum quietis Baillet Jug. T. I p. 96.

tiquum & optime meritum, bestialem; Valla Adversarium suum Poggium bestialissimum appellavit; quamvis & Poggius ipse hoc Elogium satis meruerit, cujus maledicentissimum os gravi aliquando colapho per Trapezuntium in publica Panegyri castigatum est. Quid? quod ipse, lenissimus reliqua, Erasmus, sibi temperare non quiverit, quin impium eundem Poggium, indoctum & obscenum Rabulam nuncuparet. *L. IV. Ep. 7.* Quomodo se invicem exceperunt Scaliger, Cardanus & Petavius, Salmasius & Grotius, Simon & Vossius aliique? Non secus certe ac lippi solent & calones parasitorumque turba apud Comicum. I. HALL.

De Poggio addimus: eidem alapas has a Trapezuntio acceptas objici ab Adversario Valla in *Invectiva*: verum Poggius ipse rem totam in ludibrium vertit, *in Philipp. secunda* adversus eundem Vallam. Dum non colaphis saltem, sed calcibus quoque, fustibus & ferro tragœdiam actam seque valde miratum fuisse testatur, quod ipse Valla famuli vices in abstergendis sanciis administraturus, non advolaverit &c. Ceterum tanta in hodierna imprimis Literatorum Democratia duellorum & digladiationum ubertas est, ut facilius sit arenam calculare, quam tot cum applausu dimicantium recensum instituere. Ex reliquis tamen, qui nostrum seculum illustrant, Heroibus, post Gronovium, Clericumque

Caput extulit unus

P.** B.*** Vir de togata militia immortaliter meritus, de cujus in his Gymnicis artibus experientia maxima quæque nos exspectare jubent specimina, quæ subinde edidit, non contemnenda.

quietis turbatorem declamavit? Nec ignoratis forte, Auditores, quid inter Ulricum Huberum & Jacobum Perizonium, doctissimos Viros, ante annos haud ita multos in Belgio gestum sit. Nam cum Perizonius illius Historiam civilem paulo attentius considerasset, & prope mille errorum reum egisset autorem, tum Huberus, cum esset praeterea liberioribus verbis subinde lacessitus, rem deduxit in forum, eoque, ut erat in agendis caussis exercitatissimus, adegit adversarium, ut culpam deprecari ac pro illatis injuriis mulctam fisco inferre juberetur. Sed ohe quanti inde clamores, quanta jurgia exorta inter Criticos, qui ista severitate vim inferri libertati literariae, & quoniam difficile sit hoc tempore satyram non scribere, ignaviam confirmari & attolli, eorum vero, quibus

de

Burmanniana vero, quibus contra incomparabilem Virum insurgere ausus est, nescio quis de plebe pugil, parum movent Virum magnanimum,

Quo non Hectoreor, quo non Rolandior alter.

Tu interim B. L. ex it*inere ejus in Arcadiam*, ejusque gravissima in Clericum satyra, *le Gazettier menteur* inscripta, velut ex unguibus leonem hunc agnosce, mecumque si sapis, venerare. Q. MAR.

de meliori luto finxit præcordia
Titan,

nobilissimum ardorem opprimi querebantur & exstingui. Certe ut in Romana Republica; donec illa libertate frueretur, artes ac bonæ litteræ egregie effloruerunt, quæ contemptæ paulatim sub Imperatoribus & ad barbariem adductæ sunt, ita ipsam literariam Rempublicam, ubi metus ac servitus accesserint, stare neutiquam posse putant. Et dici quidem vix potest, quantum istæ eruditorum contentiones tum ad excitanda ingenia, tum ad ornanda litterarum studia valeant: id quod nuper Caroli Boylii maxime & Richardi Bentleji lite patuit, quæ ut ex levi admodum causa nata erat, attamen, cum ab utra-

Ex levi admodum causa. Nimirum cum Boylius juvenis admodum, ut specimen daret eruditionis, in ea ætate non vulgaris, Phalaridis Epistolas cum versione & notis edere constituisset & MSptum Codicem petiisset e Bibliotheca Regia, quem Bibliothecarius Bentlejus post aliquot mensium usum nondum satis collatum repetebat, Boylius in præfatione operis inter alia de illo Codice his verbis loquebatur: *cujus mihi copiam ulteriorem Bibliothecarius pro singulari sua humanitate negavit.* Quibus Bentlejus non leviter offensus mox Dissertationem emisit de Epistolis Phalaridis, Themistoclis

que parte omnes ingenii vires intenderentur, fœtus longe elegantissimos produxit.

Quandoquidem vero de concertationibus, quæ calamo instituuntur, verba fecimus, dicendum quoque hoc loco erit de eo conflictu, qui in Academiis & e cathedra depugnari solet. Etenim

aliorumque, quas omnes pro spuriis venditavit, ut nimirum ostenderet, vix operæ pretium fecisse Phalaridis Editorem. Qua in re etsi plerosque eruditos consentientes haberet, Boylius tamen cum Sociis, ut creditur, aliis Collegii Ædis Christi quod Oxonii est, edito elegantissimo libro, contrariam sententiam tuebatur, cui mox iterum Bentlejus Dissertationibus nonnullis *cultis Ædepol & laboriosis* respondit, ita quidem ut Boylius ingenio, Bentlejus vero doctrina vicisse vulgo perhibeatur. VAND.

E cathedra depugnari] Io. Picus Mirandulæ Dominus Romæ conclusiones nongentas in omni scientiarum genere disputandas proposuit, quas per totum Orbem emiserat. Ne quis autem eorum, quos ad opponendum invitaverat, itineris longitudinem caussaretur, omnes contra se disputatum venturos ab omni sumtu liberos præstare pollicebatur. Vide *Perroniana*. Erasmus quum in Anglia cum Thoma Moro de omnipræsentia Christi disputaret, Morus inter alia dixit: *Crede, quod habes, & revera habes corpus Christi*. Abeunti postea Erasmo Morus honoris caussa equum suum commodabat, quo veheretur ad littora maris: Erasmus vero trajecit equum in Hollandiam, quod quum audiret Morus, litteras ad eum dedit, repetens equum suum.

Etenim a longo tempore mos ille ita degeneravit, ut sæpe de lana caprina, quod ajunt, rebusque vilissimis ingenti animi contentione ac incredibili verborum ambitu disputetur: quas disceptationes ipsi etiam veteres *vitilitigia* non incommode dixere. Sic & olim Amafinius & Rabirius, ipso Tullio teste, de rebus ante oculos positis acerrime disputabant; & inter Palæmonem ac Acad. Qu. L I c. 2.

Cui Erasmus hæc verba tantum reposuit:

Quod mihi dixisti nuper de corpore Christi,
Crede quod habes, & habes:
Hoc tibi rescribo tantum de tuo Caballo,
Crede quod habes, & habes.

Disputantes, qui vitia colligunt, satyrica ratione perstringit Charisius ab Amicis epist. de pædantismo & galantismo Latinæ linguæ, quum ait: *hoc intellectus morbo multi philosophiæ magistri in Academiis laborant, quippe qui ne vitam silentio transigant & nomen suum commendent immortalitati; id agunt, ut publice disputantes peccatorum Grammatices accusent & auditorum oculos in se convertant: quumque stercora sua exposuerint, discedunt elati spiritu & id cogitatione sua complectuntur:* Me præstiti virum, & hunc Magistrum Philosophiæ infamiæ nota adfeci. *Cruenta sane pugna! prælium æternitatis memoria dignum!* Cicero de officiis lib. I. dicit: *rectum est, etiam in illis contentionibus, quæ cum inimicissimis fiunt, etiamsi nobis indigna audiamus, tamen gravitatem retinere, iracundiam repellere.* VAND.

Balzac le Barbon p. 363. Conr. Ep. ad H. Meibom.

ac Orbilium gravis intercedebat controversia, utrum Æneas, cum in Italiam appulisset, dextro prius an sinistro pede terram tetigisset; & Maximus orator Zopyrionem Grammaticum vehementissime exagitabat, quod, utra manus Veneris vulnerata sit a Diomede, haud satis haberet exploratum. Deinde sunt, qui Andabatarum more pugnantes, nullam certaminis legem, nullum ordinem admittunt, sed variis artibus eludunt ictus adversarii, & quem

Variis artibus eludunt] Inter artes conciliandi plausum utique hæc postrema non est, ut in velitationibus publicis spicula habeas parata, quibus risum excites inter auditores. Pulcrum est Attilæ Philosophici vel Flagelli Neo-Magistrorum nomine superbire. Ad quam rem multum imprimis valent instantiæ, quas vocant Logici, lepide excogitatæ, in quibus expedite retorquendis ingenio opus est. Narrant Lipsiæ aliquando I. T-masio vitilitigatorem talem, absurditatem adversæ opinionis demonstraturum, inter alia scommata objecisse, *id perinde esse ac si dixeris: tute Lepus es & pulpamentum quæris*; at cum is forte medius inter duos assideret, prompte respondebat I. T. *quod ad Leporem attinet, illum quidem in medio relinquamus*; atque ita effusis in maximum cachinnum auditoribus omnis in Adversario vis elusa fuit. Vacabat ibidem Professio Hebr. linguæ, quam cum ambiret Vir Cl. C. Z. thema e Rabbinorum Commentariis producebat in cathedram: accedebat ergo, qui ad idem munus adspirabat, quod & obti-

quem argumentis non possunt, voce stentorea & futili ac inani loquacitate vincunt, joculares etiam sermones & aculeos subinde injicientes, quibus risum eliciant ex Auditoribus. Narrabo vobis, Auditores, rem admodum ridiculam & jucundam, quam in hac ipsa Academia contigisse meminerint forte aliqui adhuc e venerandis Senibus nostris. Accesserat ad nos Theologus magnæ famæ & existimationis, præterea tantæ gravitatis, ut solo adspectu omnium animos sibi devinciret, sed doctrina mediocri præditus & exigua disputandi peritia. Itaque cum cathedram ascendisset, nactusque esset adversarium in hac arte exercitatissimum, & Pontificiorum, Calvinianorum, Socinianorum, aliorumque, quos fortissime debellaverat, trophæis illustrem,

 alto

nuit postea, Vir Summe Rev. A. P. ac dubia sua urgebat maximo nisu, sed eum ille & fortiter respon-deret & subinde pro more suo scommata injiceret, hæc ita paulatim bilem movebant P-ero, ut filum abrumpens, nullis gratiis, ut moris est, actis discederet cum verbis: *triumphator abeo:* quibus vix auditis, œstro velut percitus Præses, hoc eum versu extemporaneo insequebatur: *En modo victorem, qui fugitivus abit!* VAND.

alto illum ſupercilio deſpiciebat, & in cathedra hinc inde deambulando, cum primum in ipſum telum detorſiſſet adverſarius, ingenti faſtu reſpondebat: *Iſthunc quidem nodulum vel canis meus* (quem nimirum in cathedra colluſorem habebat) *ſolverit*; cumque eo miſſo alterum etiam objiceretur, tum noſter, *formidandum*, inquit, *profecto & Herculeum argumentum, ad quod nec ipſe* Μυριοτεχνίτης *quicquam reponat*. Quæ cum ille minus recte caperet, quod, ut fieri neceſſe eſt, haberet animum ex tanta temeritate non leviter perturbatum, negaretque ſe μυριοτεχνίτην; tum noſter victoriam jam habere in manibus cernens, elato maximo cachinno, *ecquis vero*, exclamabat, *dixit, te eſſe* μυριοτεχνίτην? Quid multa? diſcedebat ex ea palæſtra inglorius fortiſſimus pugnator. Tanta vero, Auditores, vis eſt impudentiæ, etiam in re ſeria. Quod cum animadvertant nonnulli, antequam deſcendant in aciem, non ſecus ac ignavi milites ſolent, liberaliori hauſtu genium provocant, atque ita tumulenti, ſi non penitus obmutuerint, de inſigni ac luculenta victoria

ſibi.

sibi gratulantur. Ita Dominicum de Flandria ajunt, cum ab Argyrophilo, Græco, Viro singularis doctrinæ ac famæ, palmam reportasset in certamine literario, solutis omnino centum argumentis, dixisse : *si alterum œnophorum* (nam unum hauserat, antequam certamen ingrederetur) *addidissem, totam omnino Græciam confudissem.* Gaddius de Scriptor. T. I p. 102.

Denique egregie circulatores imitantur, qui, ut omnium in se oculos con-

Totam Græciam confudissem] Agricola, celebris Medicus, ex acerrimo conflictu in febrem ardentem incidit, & Azo, illustris Sec. XII. JCtus, disputandi fervore abreptus, cultro in Adversarium irruens, lethale ipsi vulnus inflixit. De Trapezuntio Poggium colaphis objurgante supra dictum, & ipse memini duos Patriæ meæ Eruditos, oborta inter eos de verbo *inquam* controversia, multisque præmissis convitiis, mutuos tandem sibi fustes in publico vico impegisse. Alter nimirum quartæ, alter tertiæ Conjugationis id verbum esse contenderat. Næ vero! multo his prudentior judicandus est Antiochus Sophista, qui, quod suæ sibi impotentiæ conscius, probe sciret, quam difficile sit

Perversæ rabidos naturæ abscondere motus,

per omne vitæ tempus domi latere maluit, quam in publico comparens, commune incontinentis iracundiæ exemplum allegari. Immo vero, prudentissimos illos, qui cum Wolfg. Frantzkio cunctis Disputatoribus in singularis exempli vicem com-

convertant, vestitu utuntur splendidissimo, aut certo eo qui a communi rerum usu alienior est. Non morabor veteres, Pythagoræos, Stoicos aliosque, qui cum baculum peramque gestarent, pallioque incederent, ac barbam alerent promissam, vultumque torvum ac squalidum induissent, qualis palliatus ille & crinitus barbaque prope ad pubem usque porrecta, apud Gellium; tum vero nihil sibi deesse ad dignitatem Philosophi existimabant. Quorum ne sequi morem videretur Aristoteles, quod nemo tam pauper esset &

N. A. L. IX Cap. 2.

mendari merentur; quique, cum reliquos dignitate forte & scientia præeant animi simul modestia testantur, quod

Diversum sentire duos de rebus iisdem,
Incolumi liceat semper amicitiæ.

THEM.

Dignitatem Philosophi] Inter illos, qui decorum vestium neglexerunt, noti sunt Caspar Barthius, Io. Bapt. Bartolus, Hier. Cardanus, Franciscus Petrarcha, & recentiori ætate Henricus Sickius. Demosthenes & Hortensius ob nimias vestium delicias olim reprehensi sunt, vid. Gellium N. A. Lib. I. cap. 5. Basileensium quidam Professor quum videret, se ab omnibus obviis, nudato capite salutari veste ἑτερομάλλῳ (*Sammet-Peltz*) indutum, quod ante factum non esse observarat, indignabundus, vesti, non sibi, id honoris exhiberi, illam ascia arrepta minutatim concidit. Vide plura exempla in Autoris nostri Dissert. *de eo quod decorum est*. CHAR.

& ineptus, qui Philosophum mentiri non auserit, atque illa vestium sordities paulatim risum potius ac despectum quam admirationem concitaret, novam viam ingressus est, & pretiosissimis indutus vestibus & calceamentis, barba præter morem Philosophorum tonsa, digitisque annulis exornatis, id egit, ut vix ipse quoque, si rem accurate perpendimus, a charlataneriæ, quam vocamus, suspicione queat liberari. Ita vero & nostris temporibus fieri consuevit, ut vel inani gloriæ cupiditate inflati, magna vestium pompa se efferant eruditi, ut videantur homines ad genium seculi compositi, quos *galant-hommes* lingua Gallica dicimus, vel

Conf. Lilienth. Mach. litt. p. 107.

Vestium pompa se efferant eruditi.] Scilicet:
purpura vendit
Causidicum, vendunt amethystina: convenit illis
Et strepitu: & facie majoris vivere census.
* * * * *Ciceroni nemo ducentos*
Nunc dederit nummos, nisi fulserit annulus ingens.
* * *Ideo conducta Paulus agebat*
Sardanyche, atque ideo pluris, quam Gallus agebat.
Juv. *Sat. VII.* SAM.

Nec male: eo quippe seculo vivimus, quo:
Vir bene vestitus, pro vestibus esse peritus
Creditur a mille, quamvis idiota sit ille:
Si careat veste, nec sit vestitus honeste,
Nullius est laudis, quamvis sciat omne quod audis.

vel habitum decentem cum squalore permutent, pallio velati sordido, veste tecti carbonaria, ac tibialibus inceden-

tes

Mascurat p. 205. Alias nota est fabula, quam de Hermanno Buschio, holoserica veste domo repetente, narrant. Prodeat etiam hic iterum aliquoties jam in scenam vocatus Glareanus, de quo quidem Rud. Gualterus affirmare non dubitavit; *illum esse doctissimum omnium stultorum, quos ipse quidem in omni vita sua esset conspicatus.* Hic Loritus noster *in patriam Glaronam visendorum amicorum gratia commeaturus, Tigurum Helvetiæ Metropolin transiit, ibique ad Ensem* (caupona est, ni fallor, publica) *divertit. Quoniam vero bic quoque necessarios quosdam habebat, adire & eos collibitum est; ideoque ab Hospite petiit, ut togam sibi quandam commodaret. Quod enim diem totum sub dio confecisset, sua, quæ pluviis madebat, uti non poterat. Hospes igitur, ne Loritum non omni populo deridendum propinaret, sibi præter amiculum domesticum quotidianumque, unicum duntaxat esse causatus est, idque, quod crocei coloris sit, ejus personæ minus fortasse congruere. Verum Glareanus, nibil hunc colorem quicquam moratus, tunicam confestim afferri jubet, eaque indutus, in publicum evolat, amicosque invisit. Itaque magnus puerorum grex cum novo isto habitu prolectatus, tum ab ipso etiam hospite instructus, ingenti cum strepitu atque clamore insequitur, hocque praeconio nobilitat:* ecce Dominum Glareanum, cujus Grammaticam discimus. *Hunc ad modum Glareanus a pueris & deductus & reductus fuit. Sic quidem ut lippis atque tonsoribus, atque adeo non hominibus tantum sed & pecudibus ipse innotesceret.* Ista Melander in Joco-ser. T. I. p. 720. qui, post alia quædam, pergit: *Cæterum*

tes ad crura demissis, non alia fere de causa quam ut credantur omnem suam cogitationem in studia unice direxisse. Horum etsi totas phalanges producere queam, vereor tamen, Auditores, ne quid apud vos detrimenti patiatur nomen eruditi, cum tot viros eruditissimos tam parum sui fuisse studiosos intellexeritis. Unum non possum prætermittere Jacobum Rohault, rerum naturalium scrutatorem profundissimum, qui pileum frequenti plica deformem portare sueverat: itaque Molerius, cum Philosophum umbrati-

Glareanum domum reversum hanc in rationem affatus est nequam hospes: ex ore infantium & lactantium perfecisti laudem. Quam pulchrum est digito monstrari & dicier, hic est. Tantum autem *abest, ut hæc quidem hospitis cavillatio Lorito stomachum fecerit, ut potius subridens dixerit: ita me profecto pallium hoc tuum civitati huic notum fecit,*

Notior ut jam sit canibus non Delia nostris:

ac denique præ se tulerit, sibi non parum sæpe inter eundum venisse in mentem Martialis carmen:

Rideris, multoque magis traduceris, Apher,
Quam nudus medio si spaciere foro.

THEM.

Pileum frequenti plica] *Einen Hut mit etlichen Krempen*; testatur *Grimaret dans la vie de Moliere*, id in dramate *le Bourgois Gentilhomme* factum esse. Conf. Acta Erud. A. 1706. p. 84. M.

cum producere vellet in theatrum, pileum illum mutuatus eo rem deduxit, ut vix eo conſpecto omnes Rohaultum agnoſcerent atque effuſiſſime riderent.

Præterea vero nec deſunt, qui ſemet ipſos data opera deridendos propinant, modo id videantur conſecuti, ut omnium in ore ferantur velut novum quoddam & inauditum facinus aggreſſi. Quam in rem unus nobis inſtar omnium erit Henricus Loritus Glareanus, Eraſmi familiaris, qui Baſileæ primum Philoſophiam & deinde Friburgi Briſgoiæ Hiſtoriam & Poeſin ingenti plauſu publice profeſſus eſt. Nimirum magna fuit olim inter Profeſſores Baſileenſes controverſia, ecquis Glareano in Profeſſorum numerum cooptato in publicis conſeſſibus locus eſſet aſſignandus. Etenim cum illuſtris eſſet Poeta & Commentariis aliquot in lucem editis clarus, Magiſtrorum ſubſelliis videbatur ſuperior; quia vero Doctoralibus inſignibus non erat ornatus, inter ejus ordinis homines non videbatur admittendus. Itaque bonus Glareanus, vel inter Scholaſticos deliteſcere, vel Magiſtris extremus adhære-

C. Ens Epidorp. L. IV p. 115.

re

re cogebatur. Tulit id quidem molestiſſime, diſſimulavit tamen, futurum ſperans, ut ſibi honeſtior aliquando aſſignaretur locus; verum poſteaquam rem exitum nullum habere vidit, rationem aliquam comminiſci inſtituit, qua certum inter Profeſſores locum inveniret. Itaque cum Doctores nonnulli creandi eſſent, aſinum conducit & conſcendit, & in Gymnaſium ſic invehitur, & Scholaſticorum cœtui immiſtus, ſic aſino inſidens, omnium oculos in ſe convertit. Variæ tum erant, pro cujusque ingenio, ſpectatorum cogitationes. Erant, qui ſubverebantur, ne homo e mentis poteſtate exiiſſet: alii vero riſu prope rumpebantur, quoties aſinus vel ruderet, vel calcitraret: alii denique putabant fieri hoc ab eo, ut Doctorandis medium oſtenderet digitum, eorumque inſulſitatem perſtringeret. Quid multa? cœpit ad extremum ejus ſcholæ Rector e Glareano ipſo percontari, quamobrem jumento iſto ſic in panegyrin hanc deferri voluerit? Ut, reſpondit ille, certa mihi ſit & ſtabilis ſedes: tot enim nunc menſes dubitatis, inter Doctoresne an

Ma-

Magiſtros mihi locus aſſignandus ſit; quamobrem ut & vobis hunc ſcrupulum evellam & mihi ipſi non deſim, conſtitui deinceps huic aſino inſidere, & ex eo vos audire. Sed mittamus aſinum.

Jam reſtabat, ut ſingulas ſcientiarum claſſes luſtraremus, ea advertentes imprimis, quæ paſſim ad fallendam alliciendamque in Republica literaria plebem mira ingenii humani perverſitas excogitavit; at, cum temporis habenda ſit ratio, hæc in aliam panegyrin rejicimus, eoque propius nunc accedimus ad id, quod hujus diei celebritas a nobis exigit. Et quoniam more ac conſuetudine majorum laudabili, publica in hac panegyri a Candidatis Magiſterii edi ſpecimina, receptum eſt, tu primus in hanc ſcenam prodeas, J. D. S. Philoſ. & Bon. Art. Licent. ac nomine Nationis Miſnicæ Orationem Latino ſermone compoſitam de prurituu contradicendi, de quo nos quoque paulo ante nonnihil tetigimus, breviter ediſſeras.

* * *

Turpitudinem, quam ſtudium ἀνθολκῆς

θολκῆς secum trahit, egregie nobis depinxisti, doctissime Domine Candidate, nec quisquam nostrum futurus est, qui tibi contradicendi pruritu agatur. Quin potius omnes ambabus manibus applaudunt, & has tibi cogitationes, hanc mentem perpetuam esse cupiunt.

Ad te nunc convertor, doctissime itidem Philosophiæ & optimarum artium Licentiate, S. B. & quoniam Græca amas inprimis, in quibus illustrandis, cum jampridem eximios tuos labores probaveris Orbi erudito, & nomen quoque apud summos viros consecutus sis, nomine Nationis Saxonicæ, quæ in patria tua per tot sæcula floruit, nunc Græcam Oratiunculam de capessendis honorum gradibus Academicis recita.

* * *

Σοφῶς, καλῶς, ἀγαθῶς, ita tibi plane applaudo, mi B. quemadmodum veteres quoque Oratoribus suis publice acclamasse accepimus. Pergas hac via, quam ingressus es, & ut in Homero hactenus & Aristophane, ita in Herodoto quoque, quem sub manibus habes, aliisque Græcis auctoribus ornandis

dis operam porro ſtrenuam ponas, nec unquam tibi credas amicos, qui quoscunque honores mecum impenſe tibi gratulentur, nunquam Mæcenates defuturos, qui novis honoribus, & lautiſſimis, quæ mereris, præmiis te cumulent.

At tibi quoque pulcrum eſt aliquid in Græcis conari, politiſſime J. G. G. Philoſophiæ & Bon. Art. Licentiate, qui, cum apud animum tuum perpenderes, quæ triſtia nuper fata experta ſit florentiſſima civitas, de metu graviori propter bella urbiumque incendia, nomine nationis Polonicæ, Græcum nobis carmen decantabis.

* * *

Ohe! jam ſatis eſt querelarum: avertat ſiniſtrum omen Deus immortalis; tibi vero, quoniam de incendiis dixiſti, accendat animum, ut paulatim bonis literis lucem affundas fulgentiſſimam.

Nulla utique ſalus bello, pacem te poſcimus omnes. Itaque Tu, ſolertiſſime L. M. Phil. & Bon. Art. recens create Licentiate, nomine Nationis Fran-

Franconicæ, de pacis Trajectinæ fructibus, quod in promptu habes, carmen heroicum Latinum nobis non invideas.

Auguror, te Poetam olim futurum non publici ſaporis, ſed terſum ſatis atque elegantem. Faxit autem Deus, ut pax læta ac proficua propediem affulgeat, pax optima rerum quas homini noviſſe datum eſt!

Jam audiendi etiam eſſent reliqui, niſi temporis habenda foret ratio; & perſuaſos vos ſatis eſſe puto, Auditores, neminem eſſe ex tota hac Candidatorum corona, qui non paria præſtare valeat. Quin audeo ipſe aſſeverare, vix unquam e Facultate noſtra tot in ſcenam productos fuiſſe Viros juvenes apprime eruditos, quorum aliqui jam publice tuendis theſibus auditoribus eruditionem probarunt, alii non Græcis modo, ſed & Latinis optimæ ætatis autoribus edendis atque illuſtrandis, alii denique hiſtoriæ litterariæ juvandæ ita operam addixerunt, ut nomen in erudito orbe jamdum fuerint conſecuti.

Cum

Cum igitur vos, præsentes optimarum Artium Licentiatos, voti vestri, ut Magisterii axiomata consequamini, reddi compotes unanimi inclytæ Communitatis Philosophicæ decreto sit constitutum, agite, antequam, quod mearum nunc est partium, absolvam, eminentiorem hunc, vobis peculiariter paratum, omnes & singuli conscendatis locum.

CATHEDRA.

Ecce, primum in altiore hoc vos collocavi loco cathedraque, non, ut cathedrarios, umbratilesque, sed sinceræ doctrinæ Philosophos, ut intelligatis vos Scholasticorum censu jam esse eximendos; veterum nempe Romanorum exemplo, qui militem spectatæ virtutis, ad se in sublimius tribunal receptum, coram tota concione laudabant, & imitandum reliquis proponebant.

PILEUS.

Pileos rotundos, violaceosque vobis impono; pileos, inquam, tanquam signum libertatis, non effrenis quidem illius, quam in Republica Literaria nequa-

quaquam tolerandam oſtendi, ſed quod emiſſi jam ſitis ex anguſtis ſtudiorum cancellis in campum liberum publice docendi. Rotundos, ut rotunde ad quæſita, quæ vobis incumbunt, & non per ambages & Sophiſtarum more ambigue reſpondeatis, doceatis. Violaceos, qui humilitati proprior color eſt, ut ſuperbiam deponatis, & non elato, ut illi, quos in Charlataneriæ cenſum poſuimus, animo incedatis.

LIBRI APERTI.

Libros vobis aperio, ut, antequam vos Magiſtros renuntiem, intelligatis, e quibus profeceritis magiſtris, eosque diligenter habeatis ante oculos, nec ideo quod ipſi audiatis Magiſtri, prorſus credatis ex manibus deponendos. Neque tamen exiſtimetis, in omnibus rebus vobis, æque ac tyronibus ad dictionaria ſua, ad libros eſſe recurrendum. Quapropter

LIBRI CLAUSI.

claudo iterum libros, autorque vobis exiſto, ne vosmet mancipetis aliorum ſententiis, & multum quidem aliorum judi-

judicio, aliquid autem & vestro tribuatis, continuo memores illius: amicus Plato, amicus Aristoteles, sed magis amica veritas.

ANNULUS.

Denique hunc annulum vobis induo, quo vos castissimæ virgini Sophiæ desponsatos utique cupio, cui & perpetuo vinculo conjuncti, nunquam patiemini vos ullis malevolorum persuasionibus dimoveri.

His ita peractis nihil superesse videtur, quam ut vobis decretos a Facultate honores solemni actu impertiam.

RENUNCIATIO.

Quod igitur æternus & misericors Deus, Pater Domini nostri JESU Christi, in divini sui nominis gloriam, Ecclesiæ, Reipublicæ Christianæ & Academiæ salutem, vestrumque omnium honorem atque emolumentum bene vertat; Ego Johannes Burch. Menckenius, Lipsiensis, J. U. D. Potentiss. Regis Poloniarum & Electoris Sax. Consiliarius & Historiographus, Historiarum in hac Academia Professor publi-

Publicus, Facultatis Phil. Assessor, & hoc tempore Decanus, autoritate plena & potestate, a Spectatissimo Domino Procancellario mihi concessa, Vos optimarum Artium & Philosophiæ Licentiatos, nominatim

* * *

Vos inquam, numero triginta quatuor, omnes & singulos, absentes tanquam præsentes, optimarum Artium & Linguarum Magistros, id est, totius veræ, salutaris & infucatæ Philosophiæ facio, creo Doctores, factos creatosque publica voce renuntio, tribuens vobis plenam potestatem docendi hic & ubique, cum omnibus privilegiis, juribus & commodis, quibus Magistrorum ordo, more antiquo, & recepta hujus Academiæ consuetudine, uti frui consuevit, & quibus notis distingui eos a reliquis ordinibus Majores nostri voluerunt, in nomine Dei Patris, Dei Filii & Dei Spiritus sancti, Dei triunius, a quo, in quo, per quem & ad quem sunt omnia, qui est totus, unus, ipse. Amen.

Quoniam vero Magistri præcipuæ partes sitæ sunt in docendo & explican-

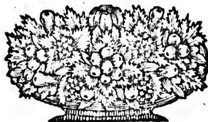
do

do bonos Autores, ut auditores etiam de hoc possint esse securi, faxis intelligant ii, qua dexteritate, tu, J. C. O. Linguarum, Artium & Philosophiæ recens create Magister, qui primus in ordine adstas, nobis jam breviter pensum e libris Philosophi ad Nicomachum explicare possis.

* * *

Credo de viribus tuis persuasos esse Dominos Auditores, quare non est ut patientia illorum diutius abutamur.

Nunc, quod unicum nobis restat, & ipsa in Deum & Superos pietas jubet, tu, C. G. B. Philos. Linguarum & Liberal. Artium Magister, felicem huic Actui colophonem decenti gratiarum actione imponas.

DECLA-

DECLAMATIO II.

Magnifice Academiæ RECTOR,
Spectatißime Fac. Phil. Decane,
Viri cæteri excellentißmi,
Tuque ornatißima Studioſorum Corona.

Ex quo primus omnium mortalium in maxima rerum præſtantiſſimarum affluentia cœpit nauſeare, cœlumque ipſum petere ſtultitia, ita cunctos implevit rerum novarum ſtudio, ut, quo quis doctior prudentiorque habetur, eo flagrantius inſectetur ea, quæ & mira & ſtupenda & a publico rerum ordine videntur aliena. *Quod intellectu facillimum eſt*, ut Syneſii verbis utar, *deſpicitur*, *prodigioſæ narrationes afferantur*, *oportet*. Nimirum is demum de plauſu ſecurus eſt, qui uti Amphion uniones & gemmas allicere, ut Giges oculis præſentium ſe ſurripere, ut Janus biceps non minus futura quam præterita intueri, & ut Dædalus per aera volitare didicerit, monteſque aureos, inſulas errantes, minotauros, in Encomio Cal.

chimæras, gryphos ac difficiles nugas alias crepet. Ut nihil dicam de Apollonio, Theophrasto, Cardano atque aliis, qui cum essent absurdissimi, suos tamen admiratores invenerunt, non possum quidem præterire Guilielmum Postellum, qui cum somnia sua atque deliramenta de Virgine Veneta, quam matrem suam Johannam appellare consueverat, publice exponeret in Collegio Lombardico, tantam auditorum multitudinem concitavit, ut plurimi, quos haud capiebat spatiosa area, ad fenestras, admotis scalis, adreperent. Quæ

Naudé Instr. sur l' Hist. des Fr. de la Roze-Croix p. 5.

Admotis scalis adreperent.] Eousque Postellum fascinavit mulier hæc Itala, ut præter publicas illas prælectiones, Librum etiam peculiarem de Virgine Veneta conscripserit, in quo hanc suam Johannam, alteram Mariam Virginem & fœminei sexus Redemptricem laudare non dubitavit. Conatus etiam est, secundum quorundam Autorum testimonia, Auditoribus suis, magno numero congregatis, persuadere, se a mortuis resuscitatum, perque singulare artificium juvenili vigori restitutum esse: id, quod inde facilius quidam crediderunt, quod Postellus Parisiis in Orientem abiens, annosus jam esset & canescens, nunc vero rediens post annos bene multos, nigra barba ornatus, & quasi vegetæ ætatis Vir incederet. Verum, fraus statim detecta fuit, cum Postellum nigro pigmento capillos tinxisse innotesceret. Erat alias Vir abstrusæ imaginationis, præstantis ingenii, sed

Quæ Fratres Roseæ Crucis, quanto hominum non obesæ naris plausu fuerint commenti, Vir elegantissimus Gabriel Naudæus luculento ac lepido libello exposuit. Quos porro non fascinavit ars magna Lulliana, e cœlo, si Diis placet demissa? Enimvero citius utique e tenebris Heracliti lucem, e dubitati-

perexigui judicii, quod porro, tot linguas orientales discendo, tantum non penitus corruperat: ita ut jure eum Is. Vossius *Hominem non satis sanæ syncipitis esse* asseruerit in Observ. singul. p. 367. Et quamvis magni a multis fiat ejus notitia linguarum, recte tamen judicasse videtur Scaliger in *Excerptis*, quæ ab ipso nomen gerunt, *prioribus* p. 125. quod scilicet *nullius linguæ ad unguem fuerit peritus*. Mirum igitur, quod aliquibus nugæ Postelli in tanto fuerint pretio, ut omnia ejus verba velut tot oracula, & ex tripode dicta apophtegmata suspexerint. Vid. Pope-Blount in Censf. Aut. p. 670. Multo sanius de ipso judicium tulit Naudæus in *Instruct. ad Galliam suam de fratr. R. C. p. 8.* ubi & historiam superius allatam exponit, add. Sammarthanus in *Elog. L. III.* I. HALL.

[Idem laudatus Scaliger c. l. *Vere stultum fuisse*, aperte dicit, eum alias vivicomburium non effugisset. Sic Baconi quoque, *Vir capite motus & non integræ Phantasiæ* vocatur in Tr. de Long. & brev. Vitæ. Omnem vero miri hominis historiam accuratissime, post Colomesium & Observatores Hallenses, exposuit Autor *Memoriarum litterariarum*, quæ nuper in Belgio edi cœperunt, T. I. Art. 1. qui tamen & ipse elegantem B. Ittigii Exercit. Historico-Theologicam de Gu. Postello ignoravit. Q. MARC.

one Socratis certam ſcientiam,& e Diogenis ſtultitia ſapientiam elicias, quam ex illius logogryphis & thaumaturgicis micam ſalis. Et cum nihil, ut vulgo ferunt, tam abſonum, nihil æque ab omni ratione remotum excogitari queat, pro quo non ſapientum aliquis tanquam pro aris & focis depugnaverit; ita non minus vere affirmaverim, neminem unquam exſtitiſſe tam ſtolidum, tamque inſipidum prorſus & inficetum, quin nactus fuerit aſſentatores, longe, ut par eſt, ſe ipſo ſtultiores. Neque enim defuere, qui cum Heraclito primum principium, cum Parmenide rerum pluralitatem, cum Protogene veritatem ipſam negarunt, aut cum Anaxagora cœlum lapidem & nivem nigram ſibi perſuaſerunt. Præterea quamvis unum omnino Deum Opt. Max. non ſolum res humanas præſentes omnes uno obtutu contueri, verum & ea, quæ futura ſunt, longiſſime proſpicere, ipſa nos doceat religio, multi nihilominus mortalium futuros rerum eventus curioſiſſimo oculo rimantur. Non memorabo nunc Merlinum Anglum, Joachimum Germanum, Sa-

Naudé l. c. p. 6.

vana-

vanarolam Italum, Johannem Parisiensem, tum Telesphorum de Cuzentia, Dandalum, Rusticanum, Ubertinum de Casali, Lolliardum, Nostradamum, Lichtembergensem & febriculosos centum alios, quorum quidem somnia haud infimi subsellii Viri eruditi, Arnaldus de Villanova, Cyprianus Leonicenus, & Cusanus Romanæ Ecclesiæ Cardinalis avidissimis auribus excepere; quin potius hominem novum producam, Isaacum Bickersstaff, Anglum, qui sive serio, sive ut vesanæ hominum curiositati illuderet, tot portentosas summorum Principum mortes eodem anno annuntiare ausus, non Angliam modo, verum & Orbem universum diu anxium tenuit & sollicitum. Quæ cuncta dum recta lance perpendimus;

Isaacum Bickersstaff] Fictum est nomen, quo autor imprimis etiam inclaruit, cum libellum, *the Tatler* vulgaret, quo mores Anglorum mire perstrinxit, unde in Dedicatione Epistolarum Obscurorum Virorum, Londini 1710.12. editarum, quæ ad ipsum directa est, elogio *Censoris M. Britanniæ* mactatus est. Enimvero quæ ille Calendariographi personam induens prædixerat, ideo tantum vulgaverat, ut horum hominum, quos Angli curiosius sectantur, vanitati illuderet. SAM.

mus, haud aliter profecto comparata videntur, atque Empiricorum deliria, qui ut miseram plebem illiciant ac fallant, mimos & præstigiatorum omne genus, simiasque & mures alpinos alunt, atque inter hæc jactitantes sua pharmaca, panacæas, emplastra, spectatorum marsupia callidissime emungunt. Jam pridem, ni fallor, intellexistis, Auditores, quorsum mea tendat oratio; nam cum de Charlataneria Eruditorum generatim ex hac ipsa cathedra dicere cœperim abhinc biennio, restabat, ut hoc tempore, quo Procancellarii munus in me delatum video, quæ dicenda supersunt, reliqua paulo distinctius percenserem. Quod dum paro, id mihi curandum præcipue intelligo, ne circulatorum, quos rideo, consuetudinem ipsemet amplecti deprehendar, neve in ipso orationis meæ limine nimio ambitu utar, verbisque sesamo, quod ajunt, & papavere sparsis ad arrigendas aures Vos exstimulem, Auditores; nihil enim addo præter veterem formulam: linguis animisque favete.

Prima

Prima nobis prodeat Grammaticorum ac Criticorum gens aspera & ferox, qui cum pueros ad virgam obsequentes habuere in scholis, nulli eruditorum parcunt, & in ipsum Orbem Romanum Græciamque universam principatum

Gens aspera & ferox] Bene est, si suis hariolationibus addant, ἴσως vel *forte*; sed tum Principatum sibi vindicant, cum his formulis utuntur: *lege meo periculo*; *legere jubeo*; *ita legi debere*, *quovis pretio ausim contendere*; *nihil videam, si non ita legendum sit*; & ubique, quamvis sensus Sole meridiano clareat magis, nebulas obscurissimas, portenta Lectionum, Augiæ stabula, deprehendunt. SER.

Nulli eruditorum parcunt] Gravis est ea de re querela. Thomas Brown in *Religione Medici P. II. Section. 3.* ita loquitur: *Quæ rixæ, quæ prælia Grammaticorum! quoties solummodo, quid Jupiter in Genitivo gignat, contenditur? Quam misere sibi ipsis cerebrum comminuunt, ut Prisciani calvitium tutentur! si foret in terris, rideret Democritus. Imo de ejusodi lana caprina etiam a prudentoribus non raro confligitur. Quot vulnera data & accepta sunt! Quanta nominum strages edita, quoties de ignobili aliqua opinione, aut vili distinctiuncula prælium instituitur! Doctorum quidem toga sunt, non arma; at linguis utuntur Actii novacula acutioribus, & calami ipsorum ipsis tonitribus longius petunt, longius audiuntur. Archibalistæ furorem excipere malo, quam sævientis calami.* Suum huic calculum addit Leo Allatius *de Patria Homeri p. 108.* ita scribens: *Ea est censorum rabies & fastus, ut, dum autores corrigunt, mentem illius, qui dixerit, non inquirant, sed quid debuisset dicere, & modum illum præscribant, quem ipsi re-*

quendam ambitiose sibi vindicant. Sive enim Græcus, sive Latinus Scriptor proponatur, non tam id agunt, ut scite & apposite dicta evolvant ac nitori suo reddant, quam ut nodum quærant in scirpo; & ad manuscriptos codices confugiant, variasque lectiones, nullo

ctum judicant, non quem autor ille servavit. Quare superstitiosa quadam & lima plus æquo iniqua ita auctorum dicta pertractant, ut in alium cælum deferant, & auctores ipsi, si revivìscerent, propria scripta, uti sibi incognita detestarentur. Ne exemplis rem satis notam confundam & Plauti aliorumque Poetarum manes novis questibus exturbem, quid intentatum recentiores isti censores argutulis sententiolis & otiosis ad nequitiam usque correctionibus in uno Tacito reliquerunt? Fere omnia a prima illa facie, & antiquo prospectu, quo in publicum primum venit, in venustiorem, ac placidiorem, ut ipsis placet, immutarunt. Quorum studium sicuti, ubi opus fuit, & lacera ac inversa auctoris verba remedium poscebant, eoque præcipue, si aliorum codicum auxilio id factum sit, laudo; ita, ubi similis necessitas non urget, sed ut ingenium ostentent, ex ingenio corrigunt, & supplent, diligentiam vitupero. Scrib.

Ad MStos codices confugiant.] Sunt certe hodienum Viri κριτικώτατοι bene multi, quos cum Beccatello prædiolum suum pro unico Livii MSto vendidisse non pigeat (vid. Baillet *T. I. p. 546.*) quibusque Codex, longa carie ac situ squalidus tanti est,

Quanti vix Priamus totaque Troja fuit.

Scilicet ultra vulgus sapiunt hæc SS. Antiquitatis mancipia, & bene norunt, ex quovis vetusto Romanorum stercore recens au-

lo habito delectu, cumulent; tum vero urere, secare & nihil a virgula censoria

E 5

rum colligi posse. Iisdem tamen palmam superstitiosæ ineptiæ, si non præripit, certe dubiam reddit aliud Cuminisectorum genus, quod omnia mavult sceleratæ crimina vitæ admittere, quodve

Ædes sacratas populari, fanaque Divum
Contrectare velit;

quam pati, ut Classicus suus Autor erroris vel minimi reus postuletur. Quo fit, ut miseri homines per integrum sæpe novendinum ungues rodant, donec inveniant, unde *verberabilissima* quævis & manifesta Idoli sui, (antiqui inquam scriptoris,) paroramata, invita Minerva, invitis Musis nescio quo fuco obducere, & tantum non pro elegantiis impervestigabilibus credulo auditorio obtrudere possint. Ridet hoc nomine *Mascuratus Naudæanus* p. 219. Pontanum, Mazzoviū & Galluzcium, quibus Turnebum ego junctum volo & Gruterum. Hi omnes mire ingeniosi fuerunt in excusando Mantuani Vatis Anachronismo, quando ille IV. Æneid. v. 366. Palinurum Velinos portus laudantem introduxit, quæ tamen Velia tum quidem nuspiam terrarum exstitit. Multo itaque expeditius de tota controversia Servius judicavit, qui optime *hæc in opere*, inquit, *inemendato miranda non sunt.* Conf. si tanti est, A. Gellius *N. A. X. 16.* Quanto fervore hoc nostro tempore Galli pro Homero suo digladientur, omnibus constat, & publica Reipubl. Literariæ Acta loquuntur. Ex Nummophilis unum addo Adolphum Occonem, qui Gordianum argenteum tanti redemerat quanti postmodum fateri puduit; notatus tamen ob id ipsum a Patino, qui majori fastu an vanitate publice testatus fuit, sibi pudori futurum, si rem tantam tantulo pretio cōemisset. THEM

ſoria intactum relinquere. Et quanta quæſo litigia, quanta bella exoriuntur, ſi ab iſtis Hypercriticis & Pantocriticis vel latum unguem diſceſſeris? Neque enim dubium ullum eſt, quin læſæ majeſtatis literariæ reum te acturi continuo, & de lana caprina litem intentaturi ſint graviſſimam. *Itaque ars critica*, ut loquitur noſtri temporis Tullius, *quæ diſcrimen erat veritatis, & temporum, atque falx errorum, nunc ſeditionum literarium fomes, ac turbo ingeniorum*

Gravina Orat. III p. 137.

Seditionum literariarum fomes] E veteribus Gellius XIV. 5. habet elegantia exempla. E recentioribus pertinet huc exemplum Manutii & Lambini de ſcriptura vocis *conſumtus*, num ſit ſcribenda *conſumptus* an *conſumtus*, de quo riſu digna habet Boccalinus *Relat. ex Parnaſſo*; Nizolii & Majoragii, quoniam Majoragius non tantus æſtimator erat Ciceronis, ac Nizolius, de qua controverſia videatur Jo. Imperialis *Muſeum hiſtoricum* & Freherus *theatro ſuo P. IV. p. 1455*; Siberi ac Decimatoris, vide Morhofium *Polyh. litter. IV. 9, 13*; Leon. Aretini & Franciſci Floridi Sabini, de diſcrimine linguæ Romanæ doctæ & plebejæ, vid. pluribus Morhofium *de Patavinitate Livianæ cap. VI.* De Politiano dicit Mornæus de veritate religionis Chriſtianæ: *Politianus Scripturarum lectionem plane rejiciebat; Videamus, quid idem in pretio habuerit: diſputavit, quamdiu vixit, dicendumne eſſet Vergilius an Virgilius, Carthaginenſis, an Carthaginienſis, primus an preimus, & ſi quid otii ab-*

rum evasit. Hi nimirum sunt illi censores Catulliani, qui *vecordem solent excitare rixam, ut veniant in ora vulgi.* Quos inter exercitum e veteribus ducit Asinius Pollio, qui & Livio & Sallustio & ipsi Romanæ eloquentiæ patri Ciceroni suos nævos exprobrabat.* Referunt de Francisco Philelpho, quod, cum de unius vocabuli Græci genuino sensu barbam stipulatus esset cum Timotheo, victorque denium evasisset, nullis Timothei precibus adduci potuerit, ut barbæ parceret; discissam

istis nugis superfuit, epigramma aliquod Græce composuit in Cupidinis aut præposteræ Veneris laudem. Grave profecto hominis judicium, dignum, quod præjudicium adferat nobis. Plura habet Paschius in *Invent. non-antiquis p. 69.* CHAR.

Huc referendi sunt illi, qui studiose solent colligere vitia grammaticalia. Elegans exemplum profert Charisius ab Amicis Epistola de pæd. & galantissimo Latinæ linguæ: *de C. C. ab amico quadam mihi e B. hæc scripta fuerunt:* cum inviserem C. multum disputavit de C. P. deinde varios libros mihi ostendit, in quorum margine vitia Grammaticalia notaverat, quæ digito mihi monstrabat, hæc verba adjiciens: *his armis de hostibus meis triumphare possum & quum destitutus sum omni spe, unicum solatium mihi sunt.* VAND.

* Vide exempla plura selectissima tum veterum, tum recentiorum, apud Agrippam de vanitate Scient. Cap. III. sub fin. & conf. nostram Orat. I. M.

utique barbam velut ingens tropæum circumferens in triumpho. Et plerumque ſane circa minutias & quisquilias occupantur homines iſti, qui & Græcorum morbus fuit, qui *quem numerum remigium Ulyſſes habuiſſet? priorne eſſet ſcripta Ilias, an Odyſſæa?* & ſimiles quæſtiunculas alias miro conatu agitabant; & Romanis adeo familiaris erat, ut ipſe Tiberius Imp. minutiarum illarum usque ad ineptias & deriſum ſtudioſus, his plerumque quæſtionibus exerceret Grammaticos: *quæ mater Hecubæ? quod Achilli nomen inter virgines fuiſſet? quid Sirenes cantare ſueverint?* & reliqua. Et hinc de re minima vaſta ſæpe volumina conſcripta videas: nam & Nicanor Gram-

Seneca de brev. Vitæ C. 13.

Suetonius in Vita ejus C. 70.

In Triumpho.] Applauſum eſt triumphanti Victori ſequenti Epinicio:

Lis ſuper accentus Græci ratione Philelphum
Timotheumq; inter (Græculus ille fuit,)
Orta eſt: diſſidium placet hoc ſopire periclo,
Græculus es: barbam victor ut ille ferat.
Di bene, Romanus ſuperavit: & ille coactus
E pacti barbam tradere lege fuit.
Exultas ſpolio: Græcaque Uxore ſuperbis,
Non eſt ingenio laus minor iſta tuo.

ſic Latomus in *Elog. Doct. Viror. Jovii p. 44.*

THEM.

Grammaticus ſex libros de puncto Grammatico compoſuit, & Meſſala Corvinus de litera S, ac Mart. Fogelius de Germanorum litera B, prolixius differuerunt, ut taceam Agnum Benignum Sanrey, qui de recta nominis Paracleti pronuntiatione integrum tractatum ſcripſit, & alios. Neſcio vero, an non & inter inanes lites noſtris temporibus referri debeant illæ, quæ Bentlejum & Boylium, Fabrettum & Gronovium, Clericum & Burmannum, & nuper

V. Lilienthal de Machiavelliſmo literar. p. 115.

De Germanorum litera B.] De litera Q & ejus pronuntiatione acriter diſceptatum in Gallia ſub A. C. 1550, Sorbona ſonum patrium in vocibus Latinis defendente, & unum e Sociis retibus ſuis ſpoliante, quod veterem pronuntiationem Latinam Gallicæ anteferat, & P. Ramo veterem adſtruente pronuntiationem, nec approbante illa vocabula *quisquis*, *quanquam*, per *kiskis*, *kankam* efferri. Vid. Zwinger. in *Theatro Vitæ hum. L. I f. 110.* SCRIB.

Alia lis eſt inter Criticos de Orthographia, utrum ſcilicet Literæ Q inſit vis τȣ̃ U, quod adeo firmiter ſibi perſuaſit Thomas Gatakerus, ut integrum opus M. Antonii Imp. *de rebus ſuis* ita curaverit imprimi Cantabrigiæ 1652, ut U poſt Q omitteretur, & v. g. *qi*, *qæ*, *qod* ſcriberetur, qod qantum offendat Lectorem, qivis facile intelligit. Et Gatakero hæc forte condonanda: at illud vix ferendum, quod Belgæ, cum *Opera* illius *Critica* junctim ederent Trajecti ad Rhenum 1698, eandem rationem in hoc ſcripto ſervaverint, in ceteris communem ſecuti. VAND.

nuper Kusterum & Perizonium, de unica voce *cerno* disputantes, exercuerunt, quos summos in re literaria Viros, nostrique ævi heroes, par erat in re magis ardua laborem posuisse. Sed ut ad Pseudo-Grammaticos revertar, nemo illos expressit luculentius Antonio Bynæo, cujus verba vix temperare mihi possum quin hoc loco repetam. Ita vero ille: Omnis cogitatio & industria horum hominum in levibus & minimi momenti rebus tota versatur. Hi vietas & rancidas tantum observatiunculas

In Somnio p. 12. 13. Conf. Lilienthal l. c. p. 110.

Voce cerno *disputantes*] Videtur quoque Massonius *Historiam* suam *Reipublicæ literariæ criticam* (opus cetera egregium) hujusmodi de lana caprina controversiis nugisque eruditis consecrasse. Testes ejus rei sunt diversæ cum Daceria ejusque Marito, Clerico item, & de Epistolis Bælianis, nummisque aliquot, ac minutiis aliis, disceptationes. Neque suspicio abest, nos posthac plura de bellis grammaticalibus nova inibi esse lecturos. Pugnant hi homines pro fama, cumque ambitio erudita sit omnium maxima, præstat omnino vitilitigare, quam latendo cum reliquis ingloriis animalculis, post fata ignorari. I. Hall.

Neque facile quis inficias ibit, huc quoque Jesuitas Gallos referendos esse, quibus Memorias Trevoltiense debemus, quibusque rigidissimis Italorum censoribus, celeberr. Fontaninius eo nomine vapulavit, quod duo Capita immediate sequentia eadem vocula *Sed* orsus fuerit. Vid. *Giorn. de' Letterati T. XXI. Art. II.* ubi plura. Q. Marc.

culas proferunt, quasi iis ignoratis Respublica literaria periret; ac in eo disputant: *Virgilius scribendum sit, an Vergilius?* & *Noctium Atticarum autor vocandus Agellius, an Aulus Gellius?* Tales quæstiones hi vani homines & sui ostentatores maximi avide captant & arripiunt, ex tali mustaceo laureolam quærunt, totamque in nugis istiusmodi terunt ætatem. Hos capita & diatribas conscribere videas, si non integra volumina, de antiquis illis næniis: *Homerus, an Hesiodus sit natu major?* & reliqua. Si MStum aliquod nacti fuerint, qualia summo studio undique conquirunt, & e Bibliothecis eruunt, ac in eo vocem aliquam, paulo aliter quam in editis scriptam, repererint, vel literam mutatam, statim corrigunt, &

Si MStum nacti fuerint] In vita Antonii Walæi scribitur p. 614. edit. Batesianæ: *Maximi æstimabat Bibliothecam MSctorum autorum, ad quam illi liber aditus per Virum Clarissimum Janum Gruterum, Conterraneum suum, patuit: verum ad collationem Manuscriptorum cum impressis plane animus non inclinavit. Nimia varietate lectionum alienus sæpe sensus autoribus affingitur: & nisi in locis tantum sit maximi momenti, inglorius prorsus est labor, nec pluris est æstimandus, quam eorum, qui Indices conficiunt.* SCRIB.

& ἔυϛοχον quam maxime clamant, majoremque gloriam in tam bella inventione collocant, quam si Babylona vel Trojam ipsam expugnassent, ac de literula vel syllaba triumphant, quas jugularunt. Tum quicquid non implet, ut ipsi solent dicere, aures eorum, vel non Latinum satis videtur, statim de

Trojam oppugnassent] Ita Heinsius Orat. in funere Josephi Scaligeri *Orat. p. 40, 41 : Si quis locum unum Nonii aut Festi emendasset, literulam aut syllabam restituisset alibi aut ejecisset, & hunc ludum sine solida cognitione rerum strenue, sed sic ut nihil ageret, lusisset, Trojam expugnasse videbatur ; & hos tamen, si Diis placet, Criticos vocabant.* Scrib.

Non implet aures eorum] Pertinent huc, quæ Vulgus de numero oratorio nugatur, re vera inter ideas otiosæ mentis chimericas referenda : certo enim persuasus sum, quod ii ipsi, qui ubique positionem numericam crepant, quod illi, inquam, ipsi, quid hoc rei sit, nesciunt. Neque enim de illa judicium ferri potest, cum res omnis auribus sit permittenda, auditus autem non minus ac gustus variet. Illud, *esse videntur*, vel quæ alia est Ciceronis polysyllabica periodi clausula, non omnibus æque placet; imo forte nec deliberato consilio eandem adhibuit Romanus Orator. I. Hall.

Non Latinum satis videtur] Huc pertinent, qui superstitiose colunt Latinam linguam. Ad quam classem refert Charisius in Epistola supra cit. illos, qui de castitate vocis unius acerbe disputant: hoc illustrat exemplo Cellarii, qui de se ipso p. 307. Curarum poster. fateatur : *Hieronymi exemplum quod Cœlius vel Stephanus in Foro R. allegat, invenire non*

de mendo suspectum habent, ac ex conjectura illud corrigunt, vel, si verum audire velint, corrumpunt, & loca sana lacerant, distrahunt ac pervertunt. Veri librorum carnifices & pestes, qui auctores urunt, secant, mutilant, ac pro suo lubitu eorum membra transponunt, & monstra quædam ex iis conficiunt. Adeo ut jam vere dici possit, quod

potui, quanquam integros tomos ejus caussa perlegi; illos porro, qui de originibus Latinarum dictionum adeo sint solliciti, quasi ab illis salus reipublicæ dependeat, quod illustrat exemplis Scaligeri, Vossii, Martinii, Daumii; illos, qui Ciceronem solum imitandum commendent, quod probat exemplis Petri Bembi, Christophori Longolii, Marii Nizolii, Pauli Manutii, Lazari Bonamici, qui dixerit: *Se magis velle loqui, ut Cicero, quam esse Pontificem Romanorum*; illos, qui in orthographia sollicite versentur, &c. VAND.

De D. Reunemann dicitur, quod non *ejus*, sed *eijus*, non *major*, sed *maijor* scripserit. Vid. Anonymi *Beschr. der Stadt Erfurt* Lib. I cap. 6. Alexander Burgius obvius in via amicos sententia aliqua aut verbis ex Ciceronis epistolis desumtis salvere jussit, unde apud eos, qui eum non nossent, pædagogi speciem non poterat effugere. Vid. Erythræum *Pinac. p. 119.* Andreas Bajanus Grammaticam non in luce hominum, nec in illustri quodam loco, sed in tenebris atque urbis angulis plebem docuit, teste Erythr. *Pinac. p. 258.* Idem de illo narrat, quod barbaro & superbo fastidio repudiaverit patriam, atque ex Indo Lusitanum, ex Goano Conimbricensem se dici voluerit. CHAR.

quod de Homeri exemplaribus olim dictum est: auctores multo meliores & emendatiores esse, qui minime sunt emendati. Hactenus Bynæus. Ceterum horum morem callidissime æmulatus est, quisquis sub Chrysostomi Mathanasii persona nuper admodum acerbam in Criticos Satyram Gallico sermone conscripsit.* Sed

Barlæus Poem.

Cedite, Grammatici, magno quibus ilia fastu
Inconsulta tument, delapsaque literæ sede
Sufficit ad bellum, vel iniquum commæ minaces
Exacuit calamos & tanti scena paratur
Nominis.

Proxime hos consequuntur illi, qui persuadere nobis cupiunt, quasi linguas

guas.

* Titulus est: *Le Chef d'œuvre d'un Inconnu avec des remarques &c.* A la Haye, 1714. 12. M.

Quasi linguas devoraverint] Quo pauciores sunt, qui linguarum studium sectantur, eo & arrogantiores plerumque deprehenduntur, & cum unam forte alteramve leviter degustaverint, omnes se perspectas habere hoc impudenius gloriantur, quo rarius suam inscitiam prodivident. Nam ut de cultu linguæ Sinensis tantum dicam, Memini A. P. catalogum Codicum Sinensium, qui in Lipsiensi Bibliotheca Senatoria exstant, consignandi mu-

guas devoraverint omnium gentium, eoq; ad se potissimum pertinere volunt illud Apostoli: *Gratias ago Deo meo, quod omnium vestrum linguis loquor.* Ita inter

nus quondam in se suscepisse, in quo codicem quendam retulit inter Medicos, quem post aliquot annos Jobus Ludolfus, linguæ illius, si quisquam alius, scientissimus, vix inspectum Historicum esse demonstrabat. Hic eorum etiam mentio fieri posset, qui Albis Studiosorum, vulgo *Stammbücher*, Arabicas, Armenicas aut Runicas symbolas inferunt, ut supra vulgus sapere videantur, quum re vera præter eam sententiam nihil omnino aut parum sapiant. Quem morem risisse videtur idem, quem modo innui, A. P. qui in ultima Albi plagula Arabico charactere adscribebat verba illa ex Joh. X. 8: *omnes, quotquot ante me venerunt, fures sunt & latrones.* VAND.

De Andrea Müllero constat, quod officio suo se abdicaverit, ut linguis vacaret; nec desunt tamen, qui *Clavem* ejus *Sinicam*, quam identidem minabatur, ad Bibliothecam promissam & *latentem* jure meritoque referant. Et quis Mathanasio fidem habeat, qui de Massonii, cui librum suum *Chœf d'œuvre d'un inconnu* inscripsit, scientia Sinica magnificentius loquitur. SER.

Omnium vestrum linguis loquor] Jactabundum aliquem, qui ut πολυγλωττίας laudem consequeretur, Ebraice, Græce & Latine Albo cujusdam inscripserat, salse perstrinxit Frid. Taubmannus, ista e Johannis Evangelio adscribens: hæc scripta sunt Ebraice, Græce & Latine. Vid. *Taubmanniana p. 211.* An laudabile sit diversarum gentium idiomata discendi studium, disquirit Arnoldus Geulinck *Saturnal. Quæstion. XI. p. m. 225.*

Naudé hist. p. 94. ter admiranda Fratrum Roseæ Crucis id quoque celebratum est, quod in universo terrarum orbe dispersi, ubique tamen linguam habuerint propemodum vernaculam & usque adeo familiarem, ut in ea nati viderentur atque educati. Guilielmus Postellus linguas quindecim, Andreas Thevet viginti octo ita callebat, ut expeditissime loqueretur;

De Antonio Walæo in Vita ejus p. 606. edition. Bates. traditur, existimasse, eos, qui nimium studii, nimium operæ linguis impendunt, raro solere severiores disciplinas capere solide, & in eas profunde penetrare; ubi addit Autor vitæ hæc: *Linguæ superbæ sunt, solæ coli volunt, nec aliarum scientiarum servitio discentis animum patiuntur occupari; tantum in memoria consistunt, nec ullam cum rebus similitudinem habent, qua eum in sui notitiam deducant aut initiata cognitio possit promoveri.* SCRIB.

Expeditissime loqueretur.] Petr. Kirstenium, Medicum Hamburgensem, XXVI. linguas ex asse calluisse, testatur Inscriptio sepulchralis, apud Bælium *T. II. Diction. p. 1714.* Schurmanniam perhibent XIV. Jobum vero Ludolfum, præter vernaculam, XXV. exoticorum idiomatum peritissimum fuisse. Vid. Junckerus in *Vita Ludolfi.* Sic quoque J. H. Heideggerus, A. Pfeifferus, A. Acoluthus, magno consensu, ut Viri orientalium occidentalium que linguarum peritissimi ab omnibus celebrantur. Verum enim vero, si, quod mihi videtur, libere fatendum est, nihil Oratorem nostrum a veritate alienum dixisse arbitror. Postellus minimum & Thevet (quibus-

retur; at Josephum Scaligerum, qui ne quidem unicam se ignorare gloriabatur, quam divitem linguarum fuisse existi-

cum tamen, absit, ut laudatos modo celeberrimos viros in unam classem posuisse velim) hi duo inquam, ejusmodi Terræ filii erant, qui verbis sæpenumero sidera pulsaturi, reapse ut plurimum parum præstare valebant. I. HALL.

Jos. Scaligerum] Dignus *μὰ Δία*! Scaliger, qui ob hoc pariter & alia dicta Charlatani*κώτατα* Reipublicæ Babinensis Syndicus constituatur. Nihil enim profecto hujus Viri jactantia dici potest stolidius, neque arrogantius, neque mendaciloquius, neque argutum minus. THEM.

Insignem quoque inter Circulatores eruditos locum merentur illi Grammatici, qui multo conatu eo tendunt, ut reliqui eodem, quo ipsi, styli genere utantur; secusque facientes odio plus quam Vatiniano prosequi solent. Miramur certe eadem insania laborasse Josephum Scaligerum, de quo Baelius in *Dict.* testis est, eum in ipso mortis articulo constitutum moribundam jam, sed severa voce professum esse: *id denique se edicere, quod nunquam sibi probatus fuerit Lipsii stylus plus justo concisus.* Miror hoc ultimum ejus plus quam Archi-hypodidascalicum judicium non in tabulas testamenti relatum fuisse; quo scilicet puri sermonis cultores sollicite sibi ab hac Lipsiana brevitate cavere possent. I. HALL.

Ignorare gloriabatur.] An plures igitur Scaliger linguas calluit, quam ultimi illi Ægypti Principes vel Josephus etiam, Moyses, & Rex denique Salomon: de quibus singulis Judæorum Doctores fabulantur, LXX. eosdem linguis locutos fuisse. Leg. Gaulmin *de Vita & morte Moysis p.312.* & Carpzov. *de Sapientia Salomonis.* Quis interim neget, dignissimum fuisse Scalige-

existimatis, Auditores, si in nostrum orbem quadrarent, quæ de septimi cœli habitatoribus Mahumedes impudentissime effutivit, *quorum nimirum quisque habebat septingenta millia capitum, & in quolibet capite septingenta millia ora, & in quolibet ore mille septingentas linguas, laudantes Deum septingentis millibus idiomatibus.* Nec desunt recentissima jactatorum horum exempla, de quibus haud immerito dixeris, quod Selestadius olim Poeta de Hispanis:

Si quantum linguæ, tantundem cordis haberent,
Non foret ætherea tutus in arce Deus.

Jam ut ad Oratores transeam, non morabor illos, qui, ut infamem Sophorum appellationem vitarent, Sophistæ vocari maluerunt. Isti res in aprico positas

---

rum, qui Synedrii Hierosolymitani magni Præses eligeretur? quem nimirum LXXII. idiomatibus omnibus Terrarum Nationibus, in totidem Dialectos divisis, responsa dedisse, autor est Maymonides. I. HALL.

Sophistæ] De Sophistis egregia habet Cresollius in Theatro Rhetorum, apud Gronov. *Thes. Antiqu. Gr. Tomo X.* & Kriegkius *de Sophistarum eloquentia* Jen. 1700, 4. Ceterum eorum qui res viles laudarunt, multa exempla collegit Caspar Dornavius in Amphitheatro Sapientiæ Socratico-jocoseriæ T. I & II. CHAR.

sitas ac cunctis Scriptorum calculis probatas, conquisitis undique ratiunculis, in dubium vocare audent, Iliumque nunquam captum, aut magnum illum Alexandrum meticulosum, Helenam imbellem ac deformem in theatrum trahunt; pocula & libidines & quicquid est flagitiorum, multo verborum apparatu commendant; ipsamque stultitiam, febrim quartanam, podagram, calvitiem, asinum, muscam, pulicem, laudibus ad cœlum extollunt. Nam & isti quid aliud agunt,

Conquisitis undique ratiunculis] Scitissime de his Vossius *C. I. de nat. Rhet. p. 6: Alii id nomen, tanquam gloriosum sibi, studiose arripiebant, quales, Protagoras, Gorgias, Hippias, alii, viri in dicendo præstantes, & doctrinæ suæ caupones. Quam acceptionem ejus vocis aperit M. Tullius II. Acad. Quæst. Quis, inquit, fuit hic? num Sophistes? Sic enim appellantur ii, qui ostentationis, aut quæstus causa philosophantur. Ac similiter Seneca epist. XXIX. Illos misi circulatores sophistas, qui philosophiam honestius neglexissent, quam vendunt. Ubi circulatores, h. e. περιοδευτὰς appellat, quia ostentationis, aut quæstus causa, Græciam atque Asiam peragrarent.* THEM.

In dubium vocare audent] Hos inter suo merito referendus Autor anonymus, qui A. 1672. librum edidit sub titulo: *La Fatalité de S. Clou*, quo probare voluit, Henricum III nequaquam a Jacobo Clemente fuisse occisum. Vid. *Journal Liter. 1715. T. VII p. 169.* VAND.

gunt, quam ut falsis ac fictitiis rerum imaginibus ludentes gloriolam captent apud illos, qui nihil nisi quod aures blande titillet, admirantur ac genuina artis Rhetoricæ præcepta nnnquam degustarunt. Itaque dum phaleras sectantur & figurarum omne genus, & amplificationes afferunt portentosas, ipsum orationis nervum amittunt. Id quod de iis quoque non incongrue dixerim, qui e rethoricis scholis Christiani Weisii prodeuntes, nihil se eximium conari posse credunt, nisi vel symbolis atque emblematibus, e Picinello, Saavedra vel Petrasancto sollicite corrogatis, cunctos parietes impleve-

E scholis C.VVeisii prodeuntes] Bene est, quod non de ipso Weisio, sed de quibusdam ejus discipulis hic agat Autor. Nam cum ipse non ignoraret, quæ ad veram & masculam illam eloquentiam requiruntur, pueris interim, rerum ignaris, viam facilem commonstrare voluit, qua verba facere discerent; qua in re cum aliqui artem universam consistere existimarent, nihil se parere in oratione eximium posse putarunt, nisi numorum inscriptiones, emblemata, symbola venarentur. VAND.

Emblematibus] Emblematum nimium usum bene improbat Morhof. *Polyhist.* P. I. L. VI. c. 4. p. 292: *Minime omnium placent, qui emblemata velut in scenam magno apparatu producunt. &c.*

SCRIB.

pleverint, vel ingenioſo quodam numiſmate donaverint auditores ſuos, veluti oculos faſcinaturi aut manus deauraturi eorum, quorum mentibus imponere laborant. Præcipue vero hic de ſaltatione rhetorica & rhetoriſmo hiſtrionico dicendum nobis videtur: quandoquidem hodie pleroſque deprehendimus mira vocis contentione, vultu multiformi, oculo vago & petulanti, jactatis brachiis, ſaltantibus pedibus, laſcivientibus lumbis, ac variis motibus, inverſionibus, circumductionibus, reſupinationibus, ſaltibus, geſticulante toto corpore, animi videlicet mobilitate ipſum ſecum volvente, ad populum proclamare, memores fortaſſis Demoſthenis ſententiæ, qui (ut eſt apud Valerium) interrogatus, quidnam eſſet in dicendo efficaciſſimum? reſpondit: hypocryſis; iterum deinde & tertio interrogatus, idem dixit, ac pene totam dicendi vim huic deberi affirmavit. Equidem haud ignoramus, Socratem, Platonem, Ciceronem, Quintilianum ac Stoicorum plurimos artem illam admodum utilem Oratori, imo & neceſſariam exiſtimaſſe,

Agr. de Van. Sci. Cap. 21.

quatenus nimirum apto quodam corporis geſtu, vultus & corporis compoſita adformatione conſtat, tum vigore oculorum, pondere vultus, accommodatoque ſingulis verbis & ſententiis ſono vocis & efficaci corporis motu ad ea, quæ exprimuntur. Quod cum intelligeret Petrus Francius, artificium jam pridem deperditum quaſi poſtliminio revocare cœpit, & novam quodammodo *eloquentiam* commentus eſt, quam *externam* vocavit. Itaque adoleſcentes continuo duxit ad ſpeculum, ut, quomodo & ora & oculos ipſasque manus ad ſingulas voces componerent, hoc veluti magiſtro diſcerent; tum vero novos Roſcios prodire in theatrum ac declamare juſſit orationem quandam Romanæ eloquentiæ patris Ciceronis, ingenti utique Auditorum plauſu, qui ad rem novam, ut ſolet fieri, non

v. Specimina Eloqu. externæ & Or. pro Eloqu in Poſth.

Duxit ad ſpeculum.] Idem de celeberrimi nominis Oratore ſacro, D. J. F. M. retulerunt amici, qui, quoties coram concione aliqua honoratiore verba facienda eſſent, toties ſpeculum (quod in hunc uſum ampliſſimum, & ex puriſſimo chryſtallo Veneto affabre fabricatum in Muſæo cuſtodire ſolebat) geſtuum ſuorum & παῤῥησίας neceſſariæ judicem conſulebat. T H B M.

non leviter commovebantur. Verum tantum abest, ut eloquentiam ut potius affectationis turpissimum vitium cum Thrasonismo isto discipulis suis instillaverit Francius, Vir alioquin laude sua nequaquam fraudandus.

Pergimus ad Historicos, qui, cum res gestas summorum Principum aut familiarum origines descripsere, non minus in Charlataneriæ, quam vocamus, vitium inciderunt. Quidam ut ad Livii gloriam quam proxime accedant, historiolas suas longis atque tædiosis orationibus inferciunt, adeo ut barbaris etiam hominibus tribuant ingenio-

Turpissimum vitium cum Thrasonismo] In *Parrhasianis p. 129.* dicitur, hodie gestibus operam dari, ut attentiores fiant auditores; olim Apostolos excitasse attentionem miraculis & sanitate vitæ. Ibidem p. 124. quidam in eo studio nimius dicitur *un grand chasseur des moulins.* SCRIB.

Nequaquam fraudandus.] Addi forte hic possent, quæ de Andreæ Bajani oratoria narrat Erythræus Pinacoth. p. 258. Is nimirum pueris oratiunculas scripsit, quas in Æde D. Eustachii die eidem sacro, ut mos est illorum adolescentium, haberent, quæ ineptam ac ridiculam pædagogi sedulitatem & industriam declarant, cujusmodi fuit illa, in qua ita verba coagmentantur componunturque, ut ipsa per sese se teneant ac sustentent, nec aliquo verborum adminiculo innitantur.

CHAR.

geniosissimos sermones, id quod in Paulo Æmylio, Gallico Scriptore, plures adnotarunt. Alii, quasi de Lectoribus desperent, nisi oculos jucundo spectaculo oblectent, singulas paginas scitissimis figuris exornant, & quod ridiculum, pugnas quoque ipsas & velitationes, nullo sæpe ordine gestas, sollicite depingunt: qui non magis mihi sapere videntur ac primi illi librorum figuris distinctorum editores, qui quoties vel urbis alicujus, vel prælii, vel viri aut fœminæ illustrioris meminere, ean-

Singulas paginas scitissimis figuris.] Freheri Theatrum ob putidas imagines notat Thomasius in *Colloquiis menstruis P. II. p. 261. s.* Clarmundum, vitarum scriptorem & mirificum imaginum concinnatorem, personatus Caspar Bonifacius in Epistola de Clarmundo, quæ Bibliothecæ Halensi inserta est, *P. VII. p. 567.* SCRIB.

Ordine gestas] Quare non immerito Michaëlem le Vassor dehortatus est celeberrimus Belli Dux Schombergius, ne prælia & pugnantium actiones fusius deduceret, quippe quod ipse, quoties cum hostibus conflixerit, paucissima accurate satis observare potuerit. Multo interim felicior est Vulgus Scriptorum, qui omnia hæc artificiosissime exsequitur. Ictus illi præliantium graphice depingunt, & globorum abeuntium, redeuntium vias ad amussim delineant. I. HALL.

Vel prælii, vel viri] Similes etiam picturas Ill. Pufendorfii Historiæ Caroli Gustavi nulla qui-

eandem nobis tabulam identidem exhibent, id quod in Stumpfii & Dresseri Chronicis, nec non in Pantaleonis Prosopographia aliisq; superioris ævi libris plurimis deprehendimus. Sed & minus meo judicio ferendus Johannes Palatius, qui, ut genio seculi, quo res numaria florebat, placeret, exsangue & elumbe historiæ suæ corpus opplevit numismatibus, sed adulternis, ex otioso ipsius cerebello profectis. Alii quo tutius adblandiantur suis Mæcenatibus, & Lectoribus obtrudant fabulas Milesias, nescio quæ archiva, quos codices jactant, & eruta ex obscuris latebris manuscripta; quos inter artifices nequissimos principem locum merentur, e nostris Georgius Rüxnerus, qui, ut familias quorundam nobilium extolleret, ad Magdeburgici codicis, quem nemo vidit, fidem provocat, & ex Gallis Antonius Varillasius, qui, quoties genio indulget, spissa manuscriptorum nube

Bibl.des Hist. p. 175.

dem Autoris culpa, insertas adnotamus, quas, ut compendium fieri posset sumtuum, præstaret (ut in ceteris tanti Viri libris factum) penitus omissos. Et observarunt aliqui, in ipso Theatro Europæo nonnullas præliorum repræsentationes in diversis Tomis repetitas easdemque picturas præliis diversis fuisse dicatas. VAND.

se tuetur. Taceo falsarios & sycophantas alios, qui integros libros nobis dedere; Annium Viterbiensem, qui Berosi Chaldæi Antiquitates, Inghiramum, hominem Florentinum, qui Antiquitates Etruscas, Ant. Dominicum Floccum, qui L. Fenestellæ librum de Magistratu & Sacerdotio Romano, Hieronymum Romanum de la Higuera, qui Flavii Lucii Dextri, Marci Maximi, Braulionis & Helecæ, Ant. Lupianum Zapatam, qui Hauberti, & Gregorium de Argaez, qui Liberati Chronica excogitavit: neque ex his quisquam tam bardus fuit aut ineptus, quin ex vetustis codicibus accurate omnia descripta prædicaret; quin & aliqui, quod de Zapata inprimis fertur, quo facilius fidem invenirent, se furto abstulisse codices e Bibliothecis exteris, Lectores suos persuadere conati sunt, vel nova subinde chronica confin-

Ib. p. 324.

p. 225.

Chronica excogitarunt.] Conf. testis omni exceptione major, Nic Antonius, qui in *Bibl. Hisp. T. II. P. I. c. 8.* imposturas hujus Higueræ, Joan. vero Tamaji de Salazar *T. I. p. 601.* & Thomæ Tamaji de Vargas fraudes *T. II. p. 252.* prolixe exposuit. Add. Struvii Diss. *de doctis Impostoribus.* I. HALL.

finxerunt, quod de Argaezio constat, ut spuriis antea editis autoritatem conciliarent. Verum ut hi onerant Annalibus suis orbem literarum, quos æterna nocte sepultos præstabat, ita sunt alii contra, qui splendidos historiarum libros publice nobis pollicentur, eoque nomen sibi comparant inter historicos primi ordinis, quos tamen, cum diem obierint, ne per somnium quidem ea de re apparet cogitasse. Quo nomine Jo. Franciscum Carrettonium non ineleganter arguit Erythræus, qui cum idoneus esset habitus, cui Societatis suæ annalium confectio demandaretur, non solum statim id, gloriæ & ostentationis causa, divulgavit, verum & iterum iterumque gloriatus est, perfecturum se, ut omnes intelligerent, neminem eorum, Pinac. C. 63.

 qui

Splendidos historiarum libros publice nobis pollicentur.] Ita Sammarthanus *Elogior. L. II. p. m. 61.* de Gulielmo Philandro testatur : *Commentationum in Vitruvium Proœmio multa insuper alia reconditioris & insolentioris doctrinæ opera temere pollicitus, tam pulchræ lucubrationis gloriam inani tot promissorum expectatione non mediocriter obscuravit. Quasi enim esset eo famæ nascentis auspicio contentus, pristinam deinceps diligentiam abjecit. &c.* SCRIB.

qui viverent, majori, quam ipsum eloquentiæ ceterarumque virtutum instructu apparatuque ornatum, ad scribendam historiam accessisse: sed tam magnificum dictum, utpote plenum vanitatis ac spiritus, tenues abiit in auras, nec adhuc annalia, quæ nemo unquam est inspecturus, apparent. Et nostis, Auditores, quæ inter nostros Vir magni nominis de vita Leopoldi M. & inter Batavos de rebus gestis Wilhelmi III, Regis Magnæ Britanniæ, Historiographus ejus minatus fuerit, quorum in schedis, postquam e vita discessere, vix una atque altera lineola, quæ huc faceret, reperta est. Quotusquisque est porro historicorum, qui non in ipso limine omnia ad unam

Quæ huc faceret, reperta est] Ita tempore Henrici II. Regis Galliæ Carolus Pascal, e Vasconibus oriundus, multis persuaserat, se Vitas editurum clarorum Virorum sui temporis, quo id effecit, ut plurimi, qui in his Elogiis locum sibi dari optabant, versiculis eum & epistolis honorarent. Eaactum &inde, ut ad Historiographi Regii munus vocaretur; atque tum in Delphini nuptias orationem publicabat, velut ex Historiæ suæ Libro IV & V depromptam. Enimvero post illius mortem patuit, eum ne quidem de simili opere unquam cogitasse, v. *Lettres de Pasquier*. SER.

unam veritatis regulam exactissimam redacta liberaliter polliceatur, quos ipsos tamen cum inter se componimus, rarissime videmus conspirare. Herodianus Alexandrum Mammææ filium accusat, quem laudant Lampridius aliique; Juliani virtutes commendant Ammianus Marcellinus & Montanus, cujus vitia perstringunt alii. Dio facta Bruti & Cassii damnat, probat contra Plutarchus: Paterculus Sejanum extollit, plerisque aliis exosum: Claudianus Ruffinum proscindit, Arcadii præceptorem, quem Zosimus, Zonaras, Eutropius & Paulus Orosius summis laudibus afficiunt. Sed missis his,

F 5 in

Rarissime videmus conspirare] At hi fere sunt quibus unice fidem habemus in iis, quæ tradidere. Ergo Pyrrhonismo historico opus est, de quo subinde eleganter egit Bælius in *Dict.* SER.

Summis laudibus afficiunt] Sunt etiam Historici, qui veritatem scribere plane non volunt, sed orbem eruditum decipere ultro conantur; qualis, præter Varillasium Gallum, Polyd. Vergilius fuit, de quo ingeniose Owenus *L. IV. Epigr. 49:*

Virgilii duo sunt, alter Maro, tu, Polydore,
Alter, tu mendax, ille Poeta fuit.

Talis fuit Poggius Florentinus, de quo itidem non male Sannazarius ap. Vossium *de Arte Hist. C. X. p. 56:*

Dum Patriam laudat, damnit dum Poggius hostem,
Nec malus est civis, nec bonus Historicus.

in quibus enarrandis dies nos citius, quam dicendi materia deficiet, eorum quoque attingenda est temeritas, qui in

Alii e contrario non possunt, etiamsi velint, veritatem dicere, vel propter intellectus vitium & judicii defectum, vel quod oculi cœco quodam affectu obfuscati, eorum scelera non dignoscant, quos venerantur, vel illorum merita non agnoscant, quibus infensi sunt. Aliqui veritatem ex proprio commodo metiuntur, largis pollicitationibus inducti, ut Annales condant. Ejusmodi perversi mores non possunt non Lectorem cautum reddere & diffidentem. Quippe haud vereor, pluribus recentioribus pariter & antiquioribus Historicis applicare verba Terentii ex Andriæ Prologo:

Historicus cum primum animum adscribendum appulit,
Id sibi negotii credidit solum dari,
Populo ut placerent, quas fecisset, fabulas.

Pari jure in hunc censum referendi sunt multi Ephemeridum scriptores, qui sine ullo aut judicio aut delectu excerpta compilare & superfluis suis insulsisque alieni laboris sive censuris, sive Panegyricis mercedem menstruam promereri soliti sunt. &c. I. HALL.

Alii id curant tantum, ut suos ipsi libellos, eosque qui ex officina Typographi sui prodeunt, extollant, ceteros omnes, præstantissimos licet, carpunt & sugillant, quo id consequuntur, ut Autores, velint nolint, sua scripta offerant gratis Censoribus illis, ut vel levi saltem censura afficiantur, vel indicta certe maneant. Scilicet de illis quoque dici posset, quod de P. Jovio refert Teissier *Elog. des Sav. T. I. p. 65. il se vantoit d'avoir une plume d'or & une de fer, pour traiter les Princes inégalement, selon les faveurs, qu'il en recevoit.* VAND.

in re Genealogica ad primam ſtirpem deſcendere audent. Nam ut taceamus veterum Gentilium inſaniam, qui Principes ſuos Deorum ſanguine procreatos mentiebantur, aut eorum, qui gentium origines tradidere, & Hiſpanos a Tubale Japeti filio, Cambros a Gomero, altero ejusdem filio, Britannos a Bruto, Francos a Francione, Priami aut Hectoris filio, Brandenburgicos a Brenno, ab aliis alios, arceſſiverunt; illud profecto dignum riſu ac multo cachinno, Franciſcum Sandovallium, Hiſpanum, Caroli V Imp. Wilhelmum Slatyer, Anglum, Jacobi I Angliæ Regis, & Joannem Meſſenium Regum Sueciæ familias inde ab Adamo, primo omnium parente, non

Oeuvres de la Mothe le Vayer T. I ed. in fol. Nicholſon Scotch Hiſt. Libr. p. 140.

Ad primam ſtirpem deſcendere audent] Sic Johannes le Maire Gallorum Regum originem ad Trojanos refert, teſte Sorello in *Bibliotheca p. 294.* In Oppido Heverſea, haud procul Lovanio, eſt templum & in hoc marmorea Principum Crojorum & affinium monumenta. Ibi Genealogiam Ducum de Arſchot ab Adamo usque ad præſentes ultimos videbis in choro ad latera, uti teſtatur Gölnitius in *Itinerario Belgico-Gallico p. 114.* SCRIB.

interrupta per tot capita ſerie, deduxiſſe. Neque felicius, ut arbitror, operam ſuam collocarunt Jacobus Zabarella, qui Joannis Caſimiri Poloniæ Regis, & Godofredus Siegfried Megander, qui Chriſtiani Saxoniæ Ducis, cum Regibus ac Principibus Europæ tantum non omnibus cognationes, deſcriptis pluribus tabulis, delinearunt.

Accedo ad Poetas, genus hominum lepidum & facetum, ſed & inflatum & arrogans, de quibus, niſi alia dicenda ſuper-

Delinearunt] Non inepte forte illi quoque acceſeri ceteris poterant, qui arcana aularum ſollicitius rimantur & nova identidem ac inaudita crepant, velut ea effutientes quæ e ſanctiori concilio accepiſſent. Quem in cenſum ex Italis Gregorium Letum & e Gallis Michaelem le Vaſſor aliqui referunt, quorum hic tamen illo multo ingenioſior eſt. SER.

Genus hominum lepidum & facetum] P. I. Beronicium quem P. Rabus in Carminum ejus, quam adornavit, editione incomparabilis Poetæ titulo inſignivit, ad Poetas Charlatanos merito referas. Hunc enim, cum ſtupenda prorſus carminis extemplo fingendi vi polleret, verſusque furore quodam quaſi percitus funderet non ineptos, ſæpius Thraſonis inſtar de ingenii ſui promtitudine mira narraſſe; artisque ſuæ documenta nimium oſtentaſſe aliisque obtruſiſſe, tradit Ant. Borremanſius *Var. lect. c. 6.* qui præterea caminos verrendo, cultros acuendo, & ſimilibus

superessent, latissimum utique haberem disserendi campum. Nimirum ex quo ita persuasum fuit nonnullis, quasi ex ipso Poetarum patre Homero rerum omnium humanarum atque divinarum fontes derivari possent, incredibilis profecto fastus invasit cunctos, qui in re poetica fuere vel leviter exercitati. Nam ut olim Accium Lucium Poetam, cujus vix nomen ad nos propagatum est, Julio Cæsari, in Collegium Poetarum venienti, nunquam assurrexisse constat, quod tantum Impe-

 rato-

artium mechanicarum vilissimis, inprimis autem agyrtam agendo & populo vendendo fumos vitam ipsum tolerasse scribit. Conf. *Act. Erud. Suppl. T. II. p. 161.* TRIVULT.

Patre Homero] Quantæ anno superiori de Homero lites inter ejus fautores, Daceriam, Gacon aliosque & Homeromastiges, de la Motte, Terrasson &c. ortæ fuerint in Gallia, non attinet hic repetere: plena de iis sunt diaria. Carmina, quæ ad hanc litem spectant, imprimis diligenter exhibet Autor Novorum Liter. (*Nouvelles Literaires*) quæ Hagæ Com. A. 1715. singulis septimanis prodire cœperunt. Ceterum ut taceam eos, qui Theologiam ipsam ex Homero petunt, & in ejus descriptione cesti Veneris Iliad. Ξ v. 215, 216, 217. mysteria & ænigmata multa contineri putant, teste Eustathio in Schol. ad Hom. l. c. p. 979. (qua de re videri poterit Autor noster in Diss. *περὶ τοῦ ἀρέσκοντος*, seu *de eo quod placet*, §. 8.) ecquis putet, contra morbos quoque reme-

ratorem in carmine multo ſe putaret inferiorem; ita inventi ſunt ſequioribus temporibus longe plurimi, qui neminem poematis gloria parem ferre potuere, nedum ſuperiorem. Unus nobis inſtar omnium erit Belmontes Cagnolus, Abbas Italus, qui cum Aquilejam captam ſoloque æquatam carmine deſcripſiſſet, nomen ſuum in toto orbe celebratum arbitrabatur, eoque, ſi literatus aliquis ei continuo non aſſurrexiſſet, elatus iracundia hiſce hominem verbis increpabat: Itane? Abbas Cagnolus, everſæ Aquilejæ & tantorum

Frythr. Pinac. Cap. 2.

dia ex Homero peti poſſe, quod patet ex ejus Scholiaſte Latino, qui teſtatur, verſum illius Iliad. B. v. 95.

Τετρίχει δ' ἀγορή ὑπὸ δ' ἐστεναχίζετο γαῖα

podagræ mederi. VAND.

Quod vero Homero inter Græcos, ut plura ſæpe inveniſſe ſibi in eo videantur Lectores quam ipſe quidem ſatis Homerus perſpecta habuit, idem fere etiam Virgilio inter Latinos accidit. Nam ut de fortibus Virgilianis nihil dicam, non deſunt ſane, qui Phyſices, Oratoriæ &c. præcepta atque argumenta ex eo deprompſerunt, qualis Caſp. Knittelius e Soc. Jeſ. qui in Regia Via ad omnes artes & ſcientias, primum Æneidos Virgilianæ verſum:

Ille ego qui quondam gracili modulatus avena,

ſeptem verbis conſtantem, totidem argumenta de humilitate doctoro ſubminiſtrare docuit. Conf. *Acta Erud. A. 1682. p. 336.* & Morhof. *Polyh. P. I. Lib. II. p. 353. ſq.* CHAR.

torum carminum Autor, tuam potuit notitiam effugere? non fit verisimile; cumque in Humoristarum cœtu carmina quædam horrida & inculta recitans omnium in se risus excitasset, quid ridetis, inclamabat, insani? ego sum ille Abbas Cagnolus, omnium, qui sunt in hoc numero, multo antiquissimus, quique ex dirutæ Aquilejæ poemate tantam mihi gloriam famamque collegi, ut nullus in terra vivat, cujus nomen sit apud omnes illustrius & clarius. Et quid mirum cristas erexisse Poetas, quos ab ipsis summis Principibus aliisque spectatissimis in Republica Viris longe plurimis in delitiis habitos magnisque honoribus ac præmiis affectos fuisse novimus. Alexander M. cum

Cujus nomen sit illustrius & clarius] Tria Epigrammata veterum Poetarum, Nævii, Plauti, Pacuvii, quæ sepulchris incidenda ipsi sibi scripserunt, plena fastus & superbiæ legenda sunt apud Gellium *L. 24. Noct. Attic.* De Suffeno Catullus Epigr. XXII:

- - - Neque idem unquam
Æque est beatus, ac Poema cum scribit,
Tam gaudet in se tamque se ipsum miratur.

Cicero proinde T. Q. V. 22: *Adhuc neminem cognovi Poetam (& mihi fuit cum Aquino amicitia) qui sibi non optimus videretur.* SCRIB.

cum ad tumulum constitisset Achillis, eum hoc uno beatum prædicabat, quod præconem virtutum suarum Homerum nactus esset; & nisi Ilias exstitisset, inquit Tullius, idem tumulus, qui corpus contexerat, nomen quoque obruisset. Augustus versus in laudem Æneidos ipse componebat, ut vel sic absterreret illos, qui ad ipsius Maronis moribundi præceptum præstantissimum poema igne cremari ac subduci posteritati cupiebant. Et ut alios taceam inter recentiores, qui modicis carminibus ingentes divitias collegerunt, non possum certe hoc loco præterire Petrum Ronsardum, qui non modo tanta apud Regem Carolum IX gratia florebat, ut cum illo carminum certamen inire non detrectaret, sed & ob unam poematis gloriam ab Elisa-

Nouv. Oeuvr. de M. le Pays T. II p. 182.

Bethia

Divitias collegerunt] Huc referri possunt Malaherba, cui Maria Medicea 15000. librarum pensionem annuam procuravit, teste Menagio *Rem. sur les Poes. de Malherbe p. 378*; & Desportes, de quo ita loquitur le Pays *Nouv. Oeuv. T. II. p. 180: Un seul Sonnet luy fit payé dix mil francs par l'Amiral de Joyeuse & enfin apres s'estre bien lassé à faire des vers, sa Muse acquit un repos de dix mille ecus de rente.* M.

Philippus Desportes pro parvo poemate a Carolo IX. centum aureos num-

betha Angliæ Regina adamante pretiosissimo, & a Maria Scotica supellectile aurea.

mos & pro paucis versibus ab Henrico III. mille unciales accepit. Vid. Baillet *Jugemens T. IV. P. IV. p. 84.* Jo. Baptistam Marinum pro *Adonide* Maria Medicea, Regina Galliæ, munere 100000. florenorum donavit, quod ipsi tamen non longe post furto ablatum fuit, tanquam quod ita magnum non meritus esset. Vid. *d. l. p. 204.* De Barlæo in Sorberianis p. 40. hæc leguntur: est tamen vir inter magnos ævi nostri numerandus; elogium scripsit Cardinali Richelio quinque millibus florenor. repensum. Ipse Barlæus ad Jacob. Petitium *Epistol. XXXVIII.* inter eas, quas Jo. Brant ineditas ante Amstelodami a. 1702. vulgavit: *Illi per triduum Hagæ Comitis, evocatus ab illustrissimo Oxenstirnio Legato, qui lacrimas meas, quas superiori æstate in obitum Regis Gustavi effundi, abstersit aureo sindone. Sane hæc ex Aquilone mihi tempestas non fuit gravis. Expediet reges sic mihi sæpe mori.* Idem, cum e Britannia regium munus accepisset, ita ad Godofredum de Hæstrecht læto calamo scribit: *Ante pauculos dies ad me misit Legatus Britannicus, Serenissimi Regis nomine, aureum torquem, δῶρον vere βασιλικόν. Jactet vetustas laureatos aut hederatcos Poetas; ego auratus esse malim.* v. *Epistol. 58.* inter Barlæanas, quas Gerhardus Brandt vulgavit; sed idem tamen Baudii conditionem tangit, non æque feliciter auro inhiantis, ita scribens *Ep. 61: Baudii sortem memoras, cui minus feliciter successit poeticum hoc negotium. Memini Scaligerum abiturienti illi in Angliam cum ingenti Jamborum mole ad Jacobum Regem dixisse:* Baudi, tu abis in Angliam gravis spe, sed redibis levis ære. *Nec fefellit vatem augurium istud.* SCRIB.

Supellectile aurea & argentea.] Naudæi Mascurat p. 185. de Mazarino

aurea & argentea donari meruerit, dictumque vulgo fuerit, nunquam Galliam ex tristi luctu, quem ob captivitatem Francisci I Regis sui conceperat, recolligere se potuisse, nisi Ronsardus eo ipso die, quo Franciscus captus est, miraculo quodam in lucem editus fuisset. Memoratu dignum est, quod de Camillo Querno refert Scriptor disertus

suo: *Balsac & Corneille l'ont remercié publiquement, le premier, de ce qu'il luy faisoit payer punctuellement une pension de quinze cens livres, & l'autre de ce qu'il luy en avoit donné une de cent pistoles. --- Mais crainte que tu ne me serves d'un* vel duo vel nemo, *venons, je te prie aux autres. L'Ode de Monsieur* Chapellain, *n'a t'elle pas esté recogneüe d'une pension de cinq cens escus? la preface des poësies du president* Maynard *ne luy valut-elle pas milles livres? le Cordelier,* du Bosc *n'a-t'il pas esté gratifié d'une pension de six cens?* &c. De Desportes conferri meretur Menagius in *Anti-Bail. T. I. p. 385.* & ipse Bailletus *T. I. p. 558.* qui a p. 556. usque 562. plura talia exempla cumulavit. Ex his illa tantum nostra facimus, quæ p. 562. leguntur, ut constet, quandoque & Baviis regalia dona cessisse: *Mr. de Balzac avoit raison de loüer ce Dictateur Roman, qui donna de l'argent à un mauvais Poëte, qui luy avoit presenté des Vers, à condition, qu'il n'en feroit plus à l'avenie. Et l'on estimera toûjours un trait de la sagesse & de la generosité de la Reine de Suede, qui recompensa un froid & pitoyable Harangueur, pour avoir fini.* THEM.

tus Paulus Jovius. Is, inquit, e Monopoli Leonis X Pont. fama excitus, quum non dubiis unquam præmiis Poetas in honore esse didicisset, in Urbem venit, lyram secum afferens, ad quam suæ Alexiados supra viginti millia versuum decantaret. Arrisere ei statim Academiæ sodales, quod Apulus præpingui vultu alacer, & prolixe comatus, omnino dignus festa laurea videretur. Itaque solemni exceptum epulo in insula Tyberi Æsculapio dicata potantemque sæpe ingenti patera, & totius Elog. P. II p.156

Potantemque sæpe ingenti patera] Scilicet ut Flaccus ait:

Nulla placere diu nec vivere carmina possunt,
Quæ scribuntur aquæ potoribus.

& Plutarchus in *Symposiacis* testatur, ideo Æschylum Tragœdias potando scripsisse, quoniam vini calor inveniendi vim excitat, quæ in sobriis torpet aliquando: imaginationes movet, impetumque & fiduciam ministrat. Atque ideo, vel Platone & Aristotele etiam docentibus, Bacchus quidam est furoris Deus, sine quo vates & Poetæ parum proficere gentes arbitrabantur. v. Gyraldum *de Poetar. hist. Dial. VI. Opp. T. II. p. 345.* Et hanc ob causam hedera olim non minus ac lauro coronatos fuisse Poetas ostendit Borremansius *de Poetis & Proph. p. 24. seq.* De Anacreonte nemo dubitaverit, qui ejus Odam XXXIX legat, ad quam vide interpretis Galli Longepierre Notas p. 200. Nec minus de Propertio constat, fuisse vini amantem, siquidem *Lib. III.*

tius ingenii opes pulsata lyra proferentem, novo serti genere coronarunt: id erat ex pampino, brassica & lauro eleganter intextum, sic, ut tam salse quam lepide ejus temulentia brassicæ remedio cohibenda notaretur, & ipse publico consensu *Archipoetæ* cognomen, manantibus præ gaudio lacrymis,

---

Eleg. XV, ad Bacchum, ita loquitur:

Quod superest vitæ, per te, & tua cornua, vivam:
Virtutisque tuæ, Bacche, poeta ferar.

E recentioribus exempla plurima prostant eorum qui genium mero provocarunt. De Mureto certe, quem merito Poetis accensemus, refert Erythræus *Pinac. n. 5.* quod interdum vino se ad ebrietatem oneraverit. Cæsar Ursinus, *Vir sane carus*, ut Anagramma habet, Bacchi furore multa se scripsisse fatetur in Præfatione *Macaronicorum*, quæ sub nomine *Magistri Stopini* edidit, & in *Poem. I.* Johannem Bocerum post cœnam sæpe, ac Ennii exemplo bene potum magnam optimorum versuum capiam fundere sine ullo labore & sine lituris se vidisse, testatur David Chytræus apud Jo. Goes *Opusc. de Westphalia p. 26.* Pontus de Thiard, Poeta Gallus, capacissimos calices exhausit, nec unquam cubitum ivit, quin mero se totum prolueret, ut testis est Baillet *Jug. sur les Poet. n. 1367.* Dominicus Baudius passim πολυπότης audit, quem & ideo, ut notum est, Jac. Arminius *scandalum* vocabat *Academiæ Leydensis*. Conf. Arnd. *Bibl. Pol. Herald. p. 133.* De Beronicio vero (de quo paulo ante)

Vitam cui vinum præbuit, unda necem,

vide *Acta Erud. Lips. l. c.* VAND.

mis, lætus acciperet, ſalutareturque iridem cum plauſu, hoc repetito ſæpe carmine:

Salve braſſicea virens corona,
Et lauro, Archipoeta, pampinoque,
Dignus Principis auribus Leonis.

Nec multo poſt tanto cognomine percelebris productus ad Leonem, infinita carmina, in torrentis morem rotundo ore decantavit, fuitque diu inter inſtrumenta eruditæ voluptatis longe gratiſſimus, cum cœnante Leone porrectis de menſa ſemeſis obſoniis ſtans in feneſtra veſceretur, & de Principis lagena perpotando, ſubitaria carmina factitaret, ea demum lege, ut præſcripto argumento bina ſaltem carmina ad menſam tributi nomine ſolverentur, & in pœnam ſterili vel inepto longe dilutiſſime foret perbibendum. Itaque cum

Subitaria carmina factitaret] Quotusquisque eſtPoetarum,qui,ubi ſtans pede in uno centum aut mille verſus effuderit,non glorietur maxime & exſultet? Inſtar omnium ille apud Horat Serm. L. IV, 14. fuerit:

Criſpinus nummo me provocat: accipe, ſi vis,
Accipe jam tabulas: detur nobis locus, hora,
Cuſtodes: videamus, uter plus ſcribere poſſit.

Nummo lego cum Cl. Bentlejo,non *minimo*,quæ fuit hactenus recepta lectio. SAM.

cum aliquando, ut idem Jovius testatur, de se canere jussus, in hunc hexametrum erupisset:

Archipoeta facit versus pro mille Poetis,

& demum hæsitaret, illico Pontifex perargute addebat pentametrum:

Et pro mille aliis Archipoeta bibit.

Etenim & longe plures commemorari poterant Poëtæ, qui genium mero sollicitare paulo largius consueverunt, nisi temporis habenda esset ratio. At de

Jovius testatur.] Refert id quidem de Andrea Marone, Poeta, sed haud dubio errore, Caspar Ens *Epidorpidum L.I p.248.* M.

Habenda esset ratio.] Non levis quoque estGallorum ineptia, arbitrantium, sola sua patria vina sufficere ad excitanda & alenda elegantiora ingenia, nec inde fieri posse, ut genuinus Germanus sit genuinus Poeta. Atqui confundant illos, non refutent Viri præstantissimi & ingeniosissimi Hofmanswaldau, Besser, Neumeister, alii. Doctissimus Gundlingius hæc de Gallis illis Thrasonibus *C. I. p. 79. edit. primæ, Otiorum* monuit: Galli Germanorum Carmina legere nesciunt, eo quod linguam nostram militibus saltem convenire existimant, & hinc est quod suspicantur nulla nobis alia Poëmata esse, quam quæ callidas *Reinicke* vulpis technas exponunt, aut boni illius *Sachsii* Rhythmologias, quas Phonasci hodienum in pretio habent. I. HALL.

Quid inde mirum, quod ignorantes hi osores nobis quoque impudico ore oggánniant Distichon, quo Gambaram,

de Poetis laureatis nonnihil hoc loco dicendi peropportuna nobis nascitur occasio, quippe qui non minus ac victores in Olympicis, sibi placent, & quendam quasi in Poesi dominatum erigunt. Ipse Petrarcha, qui primus fere honorem illum consecutus est, non alio in loco Romæ, quam quo Imperatores Romani consueverant, coronari voluit; & constat de Ludovico Ariosto, quod, cum ab ipso Imperatore Carolo V lauream accepisset, tanto repetente gaudio fuerit perfusus, ut velut

Nouv. Oeuvr. de M. le Pays T. II p. 186.

Poetam Antwerpiensem, paucis mutatis lusit Muretus:

Credite, Vestratum merdosa
Volumina Vatum
Non sunt Nostrates tergere digna nates.

Sed facessant bardi illi & inficeti. Condigne tamen ipsorum convitiis responderunt post Lansium, Cramerus in *Vindiciis*, Bernhardi *in Meditat. Acad. de Germania artibus literisque nulli secunda*, Richey *in Judiciis quor. Gallorum iniquitatis convictis*, Gryphius *in Schediasm. Anecdoto de erroribus Gallorum Geographicis*, & alii; de quibus olim ex instituto. Q. MARC.

De Poetis laureatis] Utique hi sibi maximopere placebant, cum se laurea caput cincti in speculo vel ære conspicerent.

Beatus Fannius, ultro
Delatis capsis & imagine.

Hor. *Serm. IV, 21, 22.* Ceterum de Poetis laureatis vide Berneggerum *Observ. hist. pol. 1.* in fine, Taubmannum in *Dissert. de Latina lingua* & Jac. Thomasii & Th. Reinesii *Epistolas duas* Maresianis sub finem additas. SAM.

Lassel Voy. d' Ital. T. II p. 241. Paravicini Singul. de vir. cl. p. 81.

velut œstro percitus per omnes plateas cursitaverit, ipso *Rolando furioso*, quem carmine descripserat, longe furiosior. Henricus Loritus Glareanus, cujus & supra mentionem fecimus, a Maximiliano I Imp. corona poetica donatus, cum peregrinos aliquos se ipsum visendi gratia accessisse audivisset, tum laurea indutus & aurea torque ornatus ac conclave elegans & amplum ingressus, & in hemicyclum se recipiens, sedebat immotus, perinde atque illos non videret,

---

Longe furiosior.] Hetruscum est poema, quod *Orlando furioso* inscribitur: dedicaverat illud autor Duci Ferrariensi, sed nihil aliud ab eo retulit præter verba illa: *Signor Aristo dove per Dio havete pigliato tante coionnerie?* v. Le Pays *l. c. p. 184.* & videtur false Ariostus ab autore libri *Hist. Poet. de la Guerre entre les Anc. & Mod. Lib. 5.* M.

Sedebat immotus.] Non multum abit, quod de Barthio habet Paravicinus Cent. III. Singul. N. 4. Ille, ut erat in plurimis morosus, ita exteris accessum, ad se videndum, non facile permittebat. Cum tamen aliquando ipsum Anglus quispiam inviseret, intentis eum oculis aspiciebat, sed clauso ore; denique se avertens ajebat: *Si me a parte anteriore contemplatus es, contemplare nunc etiam a posteriore.*

Quantum vero ad Dachium, certiores nos fecit Vir gravis & fide dignus, nihil sibi horum, cum ante annos jam bene multos Regiomonti degeret, de optimo viro innotuisse, quin potius contrarium se testari posse; quod sci-

deret, qui accesserant, atque ita etiam abire patiebatur. Et relatum accepimus de Simone Dach, cujus est in Borussia nomen celebratissimum, nunquam eum in publicum prodiisse, quin corona ac ceteris ornamentis, quæ Poetam laureatum decent, fuerit insignitus. Deinde illud quoque præcipuum habent Poetæ, quod ingenii sui fœtus, perinde ut canis catulos suos, amant & lambiunt, & præmaturo sæpe partu in lucem protrusos centies prælegunt amicis suis ac patronis, & cum alios

---

licet Dachii memoria apud omnes cum Academiæ tum oppidi Cives, ut Viri moderati & placidi in summo honore fuerit. Neque ipse diffiteri possum, mihi similem pene narrationem de nescio quo *Hombergio* Poeta Germano, factam esse. Quanquam & de hoc nihil certi affirmare ausim. THEM.

Centies prælegunt amicis suis] Equidem & veteribus id solenne fuit. Unde Plato Antimacho sua poemata recitanti omnium instar fuisse perhibetur. Conf. Rob. Titii Bergensis *Prælect. in* Catull. *p. 601.* Quintilius liberrime corrigebat, quæcunque ipsi prælegebantur, carmina, fidelissime admonens morigeros, sed cum obstinatum videret Poetam, tacite illum, nullo addito verbo dimittebat. Vid. Robortelli *Comm. in Poet. Hor. p. 18.* Et Ferdinandus Fürstenbergius in Poem. p. 99. scribit:

Sic Venusinorum sermonum candidus audit
Judex Tibullus, & suos
Nasoni solitus recitare Propertius ignes
Arbitrio illius stetit.

alios non invenerint, quorum aures obtundant, novem Musas cum Apolline provocant, ut numerum faciant. Quin & nova comminiscuntur carminum genera, Choriantica, Asclepiadica,

Sed ea est plerumque Poetarum arrogantia, ut pauci æquo animo ferant amicorum admonitiones: verum plausus tantum ac præconia quærunt, eoque ad alteram identidem stropham in sinu quasi gaudentes oculos in auditores suos conjiciunt, ut illis se placuisse intelligant. VAND.

Ut numerum faciant] O felices quondam Poetas Romanorum, qui, cum recitandum esset poema aliquod, certos alebant homines, qui recitantibus plauderent. Juvenalis *Sat. VII:*

Scit dare libertos extrema in parte sedentes
Ordinis, & magnas comitum disponere voces.

SAM.

Comminiscuntur genera.] Germanos præ reliquis hujus pruritus insimulat Naudæus l. c. p. 213. ubi personatus *Saint-Ange* ad *Mascuratum* suum: *Je m'etonne toute fois, qu' ayant parlé de celles* (Poesies Macaroniques) *des Italiens & des Francois, tu ne dis rien des Allemands & Flamands, qui sont naturellement portez a toutes ces sortes des Badineries.* &c. Atque, si verum fatendum,

Nil intentatum nostri liquere Poëtæ;
Sed minimum meruere decus

Carminibus suis hieroglyphicis, cancrinis, pyramidalibus, cruci- & caliciformibus, aliisque genuinæ Poeseos dehonestamentis. Ut mirer sane, Virum litteratum, ante XII. hos annos peculiarem Commentarium *de Poesi Germanorum Symbolica* publicasse. Taceo Poetastros & Rhythmidædalos, qui in sutrina sua vel ad textorium sedentes Musis vim inferre,

dica, Dicola, Distropha, Tetrasticha, Acrosticha, & nescio quæ alia, in quibus non quod pueri in faba invenisse sibi videntur. Taceo vesanam illorum fingendi ac mentiendi libidinem, qui vel cum Ariosto illo, de quo modo

G 2 dixi-

versuumque, si Diis placet, Myriades profundere non verentur. Talis fuit sciolus ille Pædotriba rusticanus, qui tantum non Megalesia celebrari fecit, aut munera accolis suis edidit, cum post quinque & quod excedit dierum sudores, distortum denique hunc Pentametrum enixus esset:

Quæ non mutari, sunt toleranda, queunt.

Itemque bonus iste Andr. Colbius, qui, quod porcus mactatus erat præpinguis, atque ei & anser & capus & gallina suppetebant, lepus etiam pisces que ex sententia aderant, admovendum omnino dubiæ Cœnæ putavit Petr. Paganum, Veterem Fautorem, istumque his versiculis invitatum voluit:

Domine Petre, Domine Pagane,
Colbius rogat, velis, ut, Andreas,
Vesperi quarta mactabimus suem,
Ad se venire.

Bellissime omnia! nec enim hospites opiparum convivium recusarunt, sed laute coenatum est, crateresque in seram usque noctem eversi. THEM.

Cancrinos versus, qui retrogrado ordine legi possunt, nemo ante Joannem Henricum Risium, in comitatu Sponheimensi natum, aggressus est, qui Epigrammata cancrina Viris eruditis primus scripsit, teste Frehero *The. Vir. claror. p. 690.* De versibus Leoninis plurima lectu jucunda collegit S. R. Rechenbergius in *Diss. de ineptiis Clericorum Romanens. literariis p. 590. seqq. Diss. Acad.* CHAR.

diximus, cum hippogryphis ex Luna descendunt, vel cum Typhone apud Nonnum, se aurigaturos cœlum, imo octies majus effecturos, quod hoc nostro capi satis non possent, & novis nuptiis copulaturos stellas, ut cœlo plenior sit soboles, ineptissime somniant. Nec quidquam addam de *Furore*, quem vocant, *poetico*, in quo Θεῖον quippiam inesse sibi persuadent; quamvis

In Dionysiac.

Inesse sibi persuadent.] Maxime in Anagrammatibus nescio quid peculiare & ominosum quærunt ista Vervecum capita. Atqui divini nihil nullumve θεῖον in illis latere, vel ex eo solo clarum fit, quod Eruditi etiam in scriptis eristicis adversarios suos iisdem traducere non dubitarunt. Sic Emericus Cruceus a Joh. Frid. Gronovio forte lacessitus, hæc ex ejus nomine fabricatus est: *Ego unus, cor asini ferens, rudo:* quibus & hoc Distichon superaddidit:

Lucius inversus hominis sub Pelle Gronovi
Occultas asinum, quem procul ire jubes?

Evolv. otia Gundlingiana, ubi C. VI. lepidum Epistolium de Anagrammatum Admiratoribus & p. 255. edit. vet. singulare illud de Gronovio & Cruceo legitur. Possent hic afferri plura aculeata Anagrammata, quæ mores ejus quo de sermo est, non male exprimunt; quia vero & illa ipsa sæpius animi exacerbati & infesti, quam excellentis ingenii inventa fuerunt, nobis quidem ista tangere nefas esto. I. Hall.

Lipsiæ quidem in anagrammatibus multam olim operam posuit quidam M. Frenzelius, qui cum funus duceretur Viri honoratioris, illud uno saltem anagrammate, si

vis illum quoque facillime trahi posse in rem nostram, nemo ibit inficias.

Nunc ubi ad doctrinam Logicam, & Metaphysicam delabimur, proh quantum ubique ineptiarum deprehendimus! Quis enim ferat tot vanas & inutiles digladiationes, de formalitatibus, hæcceitatibus, quidditatibus, intentionibus, suppositionibus, exponibilibus, reduplicativis, particularisationibus, suppositis, mediatis & imme- Conf. Agr. de Van. Sc. Cap. 8.

non pluribus, prosequi suevit. Sed referunt, tam difficiles ipsi partus hos extitisse, ut, quoties in anagrammate inveniendo laboraret, toties humi se projecerit toto corpore, atque ita se mirum in modum contorquens & nunc huc nunc illuc volutans, nunquam cessaverit, quin aliquid elicuisset, invita licet sæpius Minerva. VAND.

Ad doctrinam Logicam] Meum hic facere poteram versiculum, quem, teste Naudæo in dialogo *le Mascurat* p. 393. Cœlestini monachi Parisiis cœnobii sui foribus inscripsere:

Linquo Coax ranis, Cra corvis, vanaque vanis;
Ad Logicam pergo, quæ mortis non timet ergo.

Autor ejus perhibetur quidam Silo seu Serlo, Professor Log. in Academia Parisiensi circa A. 1181, qui a discipulo quodam harum ineptiarum studiosissimo, ut convenerat inter ipsos, post mortem de pœnis infernalibus admonitus, missis sophisticationibus, & adscito habitu religioso, hoc ipso versiculo ultimum vale dicebat auditoribus suis. Conf. Ant. Wood *Athen. Oxon. in Fastis T. I. pag. 833.* M.

cationibus involutas: *utrum* scilicet *Deus in firmamento sit in aliquo prædicamento? num Magister nostrandus, an noster Magistrandus dici debeat? Quodnam majus sit miraculum, an, si elephas æque exiguus fuerit ac pulex, an vero si pulex magnitudine sua æquaverit elephantem?* aut *num chimæra in vacuo bombillans possit comedere secundas intentiones?* adhuc tamen monstra illa verborum perterrefaciendis pueris inventa, *barbara*, scilicet, *celarent*, *darapti*, *ferison* & similia studiose colimus ac tuemur. Prorsus ut ad nostra quoque tempora accommodatum videatur epitaphium, quod barbaris sæculis quisquiliarum harum patrono positum accepimus:

Hic jacet Magister noster,
Qui disputavit bis aut ter,
In barbara & celarent,
Ita ut omnes admirarent,
In sapesmo & frisesimorum,
Orate pro animas eorum.

Naudé Hist. des Fr. de R. C. p. 92.

 Me-

In Barbara & Celarent] B. Sch. pulchro epigrammate primæ Figuræ modos complexus est. Scripserat non nemo novam Logicam, atque in ea novitatis studio primum modum in prima Figura, quem *Barbara* vocant Logici, omiserat; accidit

Memini B. Parentem meum ita olim his ineptiis occupatum fuisse, ut sæpe postea exsecratus fuerit tot horas atque dies futili labori consecratos, quos multo rectius insumpsisset illis studiis, quæ deinde, cum ad se rediisset, non sine aliqua laude tractavit. Et dignus est auribus vestris titulus, Auditores, thematis prope inextricabilis, quod admodum juvenis ad capessendum inter Magistros Jenenses locum (nam jura ipsa Magisterii apud nos jam adeptus fuerat) publice in Academia Salana proposuit: *de Præcisione inter creata realiter identificata, num objectiva sit, an vero tantum*

---

vero, ut idem postea Gothæ Barbaram, virginem impraegnaret, quam uxorem ducere jubebatur a Principe. Itaque his in eum versibus lusit:

Novam qui scripsit Logicam,
Figuram negat unicam,
Gothanam nempe Barbaram.
Quàm vellet, ut celarent *nunc,*
Quam concupivit dari *tunc!*
Hanc tu figuram ducito;
Dicit Princeps, aut ferio.

VAND.

Creata realiter identificata] Quis credat etiam hodie, & quidem in media Gallia, illa politioris literaturæ sede, deprehendi, qui rerum extra se omnium realitatem negent? Refertur enim in Memoriis Trevoltiensibus, Parisiis novæ sectæ autorem (cujus quidem nomen non

tantum formalis? Etenim audax facinus & temerarium visum est omnibus, quod Vir imberbis & aliunde in hanc altercationis sphæram delatus, rem usque adeo perplexam & absconditam in cathedram deducere & cum exercitatissimis vitilitigatoribus ac logodædalis in arenam descendere non dubitaret. Gloriabatur ante alios ex Adjunctorum, quos vocant, Facultatis Philosophicæ ordine aliquis, (quem, nescio num subtilitatibus istis, ad dementiam demum adactum constat) Vir utique acutissimus, quem non secus atque olim Raymundum Lullum, radium mundi & virum illuminatum vocabant discipuli, se Lipsiensem istum Juvenem mire depexum daturum & ducturum ad absurdum. Fit pugna: torquentur in nostrum tela acerrima, intermixtis haud

 parce

additur) existere, qui ex Mallebranchii Metaphysicis plus nimium sapiens, eo processerit, ut statuat, se solum re vera existere, ceteros homines & creaturas omnes suos esse conceptus, vel rectius, somnia. Atque is quidem nactus est discipulos, *Egoistas* dictos, quorum singulos pariter de se ipsis credere tradunt, quod soli sint in mundo, cetera omnia tantum in ipsorum cogitationibus existant.

VAND.

parce scommatibus, quæ probe norunt Athletæ isti, quantum faciant ad excitandos risus & cachinnos. Sed non minus ille fortiter cuncta excipiebat & juvenili paulatim ardore inflammatus hostem crudelissimum redigebat ad incitas, victoriamque omnium confessione luculentissimam deportabat. Pungebant hæc non parum Adversarium, quare, ut novum æmulum in invidiam adduceret apud studiosos juvenes, proximo statim post pugnam die ex valvis publicis indicabat, sibi propositum esse, docere juventutem, qua ratione non tantum Opponens & Respondens, verum & Præses maxime in congressibus disputatoriis prudenter ac modeste se gerere debeat. Quibus vix auditis, noster ex iisdem valvis annuntiabat scholas novas, in quibus, quo ordine, quave modestia non modo Præsidem & Respondentem, verum & præcipue Opponentem uti conveniat, demonstraturum se pollicebatur: id quod incredibili omnium concursu haud infeliciter præstitit. Sed justo longius me abduxit dulcissima Parentis mei memoria, cujus hic mentionem

me

me feciſſe eo minus indecorum arbitror, quod ipſe, quoties iſta narraret, fateretur ingenue, ſe illo tempore, quo tenerum animum invaſerant nugæ illæ, fuiſſe omnium quos Sol adſpicit, ſtultiſſimum. *Nihil* enim, ut Sarisberienſis loquitur, *eſt infelicius, quam in eo, in quo minimum proficias, plurimum laborare.* In Policratico.

De diſciplinis practicis nihil dicam; ecquis enim ineptias quæſiverit inter

Plurimum laborare] Poſſent de illis aliqua addi, qui ſive dicant, ſive ſcribant, meros ſyllogismos loquuntur; quaſi vero ſcitum argumentum non absque addita etiam *Majore* valide concludat. I. HALL.

Imo addi & ii poterant, qui methodos ſingulares in tradendis diſciplinis crepant. Nonnulli in rebus incertiſſimis Mathematicam ſecuti ſunt methodum, quem nec ſatis videntur habuiſſe perſpectam. Quo loco non poſſum prætermittere Yvonem Gaukes M. D. qui in Diſſertatione *de Medicina ad certitudinem Mathematicam evehenda* Amſt. 1712. methodum Mathematicam ſequi conſtituit, e qua tamen nihil adhibuit, præter verba illa, *Definitio*, *Propoſitio*, *Poſtulatum*, *Scholium*, quæ diſcurſibus ſuis addidit, & probationibus, quæ nihil habent cum Matheſi commune, citationes nonnullas inſeruit. Atque ita tamen caſus e praxi clinica demonſtrare auſus eſt; e. g. probat Propoſitionem: *febris decem dies duravit*, ex eo, quia decem dierum ſpatio remota fuit cauſa febris; item illam: *Homo quidam triginta annorum febrem accepit*, ex eo, quia hominis triginta annos nati ſanguis calidior ſit, quam aliorum. Conf. *Acta Erud. Lipſ. 1713. p. 33. 34.* VAND.

eos, qui primi omnium animum hominis ad sapientiam & virtutem componunt? Quamvis nec hic quidem prorsus sterilis nobis futurus sit ager, si vel unam de affectibus doctrinam consideremus, cum alii in perspiciendis aliorum affectibus lynceos oculos, alii in frenandis eradicandisque propriis vires Herculeas jactitent. Notæ

Vires Herculeas jactitent] Hi homines nobilissimum DEI donum neque recte cognoscunt, neque grati agnoscunt. Quemadmodum enim aqua stagnans vix à corruptione absque motu conservatur, sic humani corporis machina sine affectuum adjumento in statu suo subsistere haud potest. Abusus, etsi permagnus, rectum tamen usum, tot egregia præstantem, non tollit. Affectati in exstirpandis affectibus Heroes aut seipsos decipiunt, aut alios; crebro utrosque. Dantur homines ejus simplicitatis pariter & audaciæ, ut aliis persuadere conentur, se affectibus, voluntate, concupiscentia, imo cogitationibus ipsis & sensibus, (quidni & ratione?) carere. Illis addenda videntur Ingenia sympathetica, quæ sese hominem ex odore, visu vel voce dijudicare posse, jactant, utrum sibi similis sit, & affectuum domitor? At, ô quam verum est nostrum illud: *Mundus vult decipi.* Eandem Epigraphen ii quoque merentur, qui conjecturas aliquot morales, vix levem probabilitatem inferentes, summa cum fiducia pro certissimis criteriis venditare audent, quibus instructus, abditos cujusque hominis affectus felici successu conjectare queas. Ecquod vero, sodes, necessarium vinculum est inter alicujus pronunciationem, stylum,

tæ sunt Stoicorum nugæ, qui sapientem credidere neminem, nisi qui perturbationum prorsus expers, hoc est, homo marmoreus aus stipes fuerit. Quos imitati sunt quodammodo Aloysius Luisinus, Lælius Peregrinus, aliique sexcen-

incessum, vultus colorem, inter capillos denique, pedes & manus cum ejusdem motibus internis? Hoc nihil obstante tam firmus est in sua arte Claramontius, ejusque dignissimi successores Cajus, Lucius & Sylvester, ut tibi certas conjectandi regulas præscribere nulli dubitent. I. HALL.

Stoicorum nugæ] Nonnulli veterum Philosophorum omnes affectus malos adeoque tollendos contendebant, ἀπάθειαν statuentes, ut Stoici, vide Lipsium *manud. ad phil. Stoic. lib. II. Diss. VII. p. 120. seqq.* quidam duriores Stoicorum voces *tollere*, *eradicare*, *carere* emolliendas esse censuerunt, ut in gratiam redeant cum reliquis philosophis, vid. Rappoltum *ad Horatium p. 1224.* Alii in alterum extremum prolabentes ἐμπάθειαν affirmarunt, quæ Epicuræis vulgo tribuitur sententia, quanquam constet aliunde, quæ Epicuri mens de hac re fuerit. Temperandos esse affectus, reliqui existimabant Philosophi, Pythagoræi, Platonici, & Peripatetici, conf. Buddei *Inst. Theol. moral. I, 1, 6, 31. p. 303.* Atque hic quoque error recentiorum quorundam Philosophorum, illorum præcipue, qui Cartesium sequuntur, debet subnotari, qui versantur in ea opinione, quasi omnes affectus sint indifferentes. CHAR.

Lælius Peregrinus] Lælius Peregrinus, cujus liber *de noscendis & emendandis animi affectionibus* prodiit Romæ CIƆXCIƆVII, Vrsellis CIƆIƆCIII, Argentorati CIƆIƆCXIV cum libris *Ethicorum* Abrahami Sculteti & Lipsiæ

ſexcenti, qui ad compeſcendas ſuffocandasque feras animi libidines duriſſimas leges propoſuerunt. Et quis neſcit noſtris temporibus exſtitiſſe plures, qui novam quandam artem exploratoriam commenti, intimos mentis humanæ receſſus perreptarunt, & iræ, avaritiæ, cupiditatis nunc ſemiunciam, nunc aſſem deprehendiſſe ſibi viſi ſunt. Nec

MDCCXIV. cum Placcii *moralis ſtudii ſuccinƐta hiſtoria*, hanc affectuum doctrinam pro ratione illius temporis multum illuſtravit & ad vitæ uſum accommodavit. Sed maxime abeſt a Scholaſticorum nugis, nec leges ejus, quas tradidit, adeo ſemper ſunt duriſſimæ. CHAR.

Artem exploratoriam] Hæc ars etiam dicitur *caraƐteriſtica*, item *σημειωτική*. Continet *ſignatum*, id eſt, intellectum & voluntatem, cujus vires, propenſiones, affectus non ſolum, ſed infimos quoque illorum gradus ſe noſcere quidam ſibi videntur, imo ex ſtilo de internis animi propenſionibus judicare contendunt; & *ipſa ſigna*, quæ dividunt in cauſſalia & non cauſſalia, & hæc iterum in naturalia & moralia. Ad naturalia etiam pertinent phyſiognomica. En! ex naſo, ejusque magnitudine, ex inceſſu, ex coma, ex barba, quum modo ſit longa, modo craſſior, modo ſuavior, ex manibus, ex oculis, ex colore cognoſcunt interiores mentis propenſiones; quæ? qualis? quanta connexio? hac ratione ars caracteriſtica nullius eſſet negotii. CHAR.

Itaque Phyſiognomiæ gnaros eſſe oportet, lineasque ac ductus oris diligenter annotare, qui homines intus & in cute noſſe, eorumque adeo ingenio ſe attemperare rite ve-

Nec Politici deessent, qui cuncta ad Reipublicæ Platonicæ, quam nuspiam nisi forte in Utopia invenerint, formam metientes, beatitudinem nobis, qualem vel Dii invideant, perfectissimam pollicentur. Sed properandum est ad alias disciplinas.

Succedant itaque Mathematicæ, quæ mentes ordine certo a certis quoque ducunt Gravina Orat. I. p. 126.

lint. Sed non sola morum doctrina ea arte indiget; ipsa historia & antiquitates ab illa lumen quoddam mutuantur. Quam probe certe cum fide historica conspirent nummi, ex iconibus Principum in nummis repræsentatis, ipsisque adeo Physiognomiæ regulis, non ineleganter docuit Sponius in Miscell. cur Antiqu. (*Recherches curieuses d'Anquité*) Dissertatione XXIV. VAND.

Nec Politici] Fraudes Politicorum sunt multi generis, quo pertinet *Pacifici a Lapide homo politicus*, hoc est, consiliarius novus, officiarius & aulicus, secundum hodiernam praxin, Cosmopoli 1665. 4. plag. 7. Auctor pestilentissimos Pseudopoliticorum artes protulit, minime vero animi sui sensa. Vide Placcium *in Pseudon.* n. 1977. & Heumannum *in Schediasmat. p. 95.* Becanus *lib. V. manualis controversiarum*, egit de conrroversiis Politicorum, quas ita describit: *qui pluris faciunt politiam, quam fidem Christi.* Adjungi potest *Stapletoni* oratio: an Politici horum temporum sint in numero Christianorum habendi? CHAR.

Mathematicæ] Ut usum Matheseos eximium facile agnoscimus, ita non dissimulamus, inter eos qui in circulo occupantur, multos quoque circulatores deprehendi, qui sua

ducunt simplicibusque principiis, unde obscura diluuntur, dissolutaque com-

inventa paulo nimis jactitant. Nihil enim hos magis pungit, quam si gloriam inventionis sibi ab aliis præreptam vident, at quanta gaudia, quum problema intra temporis, quod is, qui dedit, præfixerat, spatium solverint. Atque hic omnes animi vires intendunt, ut nomen consequantur. Quæ ambitio movit haud dubie Georgium Joachimum Rheticum, ut de Martis motu assequendo desperans, malum genium invocaverit, qui eum capillitio arreptum capite ad imminens laquear affixisse ac deinde ad pavimentum proturbans amarulenter irrisisse fertur, additis verbis: *hic est motus Martis;* quamvis Keplerus in Epistola dedicatoria ad Comment. Martis, putet illum conturbato e perplexitate rei spiritu furibundum surrexisse caputque allisisse ad parietem. VAND.

Etenim Mathematici eo audentius reliquis Mortalium imponunt, quo pauciores sunt profundioris Matheseos ignari, ut probrosas Circulatorum myriotechnas aggredi, larvaque, sub qua securus latet impostor, detracta, Eruditorum sibilis eundem exponere audeant. Quotus quæso annus elabitur, in quo non repentinus aliquis Archimedes *εὕρηκα* canat, corvosque hiantes sive *Quadratura circuli* recens inventa, sive *latitudine Maris* exactissimo calculo emensa, sive expetito tot seculorum votis *Perpetuo Mobili* exstructo deludere præsumat. Imo vero, si quandoque genuinus albæ gallinæ filius insigne quid præstitit, mirum est, ut ex quovis statim angulo prosiliat *novus Rhombodidascalidifaciarius*, qui quasi stipendio conductus quosvis optimi hominis conatus arrodere, extenuare, & quantum quidem in se est, penitus evertere allaborat. Verum: *Crabrones ne temere!* THEM.

componuntur, & composita in suas dirimuntur partes: ut hac recta disserendi consuetudine mens assuescat semper insistere ipsis rebus, atque ita omnis cogitatio, seriesque omnis argumentorum progrediatur a veris, & mens exuat sibi sensim quod e vulgari judicio temere ac stulte conceperat, neque deinceps admittat, nisi quod ordine illo expensum fuerit & exploratum. Etsi vero tantum omnino utilitatis habeant illa studia, ut eleganter diduxit ornatissimus Gravina, insunt tamen & plurima, quæ *nec ignoranti nocent, nec scientem juvant.* Longum foret, per singulas Matheseos partes ire, in quibus me Lactant. Ep. 45. Lib. 6.

Longum foret per singulas Matheseos partes ire] Neque tamen temperare nobis possumus, quin mētionem hic injiciamus Optici cujusdam jactabundi, *Cornelii Van Drebbel,* qui in epistola *ad Isebrandum a Rietwick* ita loquitur: *Ego, inquit, in camera manifeste sedeo solus, nemine mihi adsistente. Et primo vestitum meum transformo in præsentia & adspectu illorum omnium, qui in cubiculo sunt. Nunc induor totus nigro holoserico, & momenti spatio, imo tam confestim, quam aliquis cogitatione assequi possit, holoserico viridi ac rubro amictus sum, in colores omnes mundi me transmutans. Nec solum hoc, sed commuto meam vestem cum qualibet specie pannorum, qua ipsemet volo: nunc bombycina seu sericea colorum omnium, tum ex villis texta omnium colorum:*

me fateor mediocriter esse versatum; Arithmeticos tantum & Astrologos tangam. Atque illi quidem nihil tam immensum putant ac nullo limite circumscriptum, cujus numerum inire posse desperent; itaque & cœli stellas &

nunc argento, nunc auro variegatis vestibus utor: nunc regis ornatu, & adamante ac omni gemmarum specie sum splendidus, at in momento postea mendici habitum assumo, pannis obsitus ac deformis: cum in illo actu unicam duntaxat vestem habeam, quam abs me non depono. Praeterea converto memet in arborem naturalem, contra quam aliter aliquis animadvertere queat, folia hinc inde motantem quasi vento agitaretur. Nec solum in formam arboris, sed in omnia genera arborum, prout mihi placuerit. Postea formam mutuor cujuslibet rei creatæ, quamcunque cupio, ut jam muter in Leonem, jam in Equum, jam in Ursum, in Vaccam, in Ovem, in Vitulum, in Porcum &c. Et præter hæc apparere facio, quasi terra aperiretur, & spiritus ex ea provenirent; primum in forma nubis, & postea se vertentes in aliam speciem, quam illis impero, & uti quæque mihi bona videntur, ut in personam Alexandri M. vel alterius Principis, aut Regis, pro arbitratu meo. Quin & hoc exhibeo, ut Gigantes veteri ævo cogniti ex terra prodire videantur, viginti ac triginta pedum longitudinem exæquantes, qui tam miris modis ac ea perfectitudine corporis sui membra librent ac moveant, quasi naturaliter viventes. Atque hæc omnia in medium produco nova inventione, quam beneficio Opticæ excogitavi, cujus vires mirabiles ac pulcherrimæ præstari possunt, quas longum hic memorare foret. V. Epist. a Colomesio Clementinis additas. TRIVULT.

& calculos omnes ad littora maris, nescio an non & atomos ac ipsas exhalationum particulas, per analysin infinitorum exactissime computant, & ad sacra conversi ipsum flagellorum, quibus

Analysin infinitorum] Non ignoravit forte Autor, quantum hic Leibnitius & Newtonus, magna lumina, præstiterint, sed Wyerum Gulielmum Muys videtur arguere, qui quantitates infinite parvas, seu infinitesimas pro veris entibus habuit, eoque docuit, extensum magnitudinis finitæ non modo secundum unamquamque dimensionem in infinitum, sed in infinities infinitum, immo in infinities infinities infinitum & sic porro sine fine divisibile esse, eademque ratione augmentabilitatem extensi non modo in infinitum sed in infinities infinitum sine fine admittit. Qua in re falli Virum eruditum, in *Actis Erud. Lipsiensibus A. 1711. p. 394, 395.* demonstratum est. Neque minus huc spectare videtur Guido Grandus, qui unus nunc inter Mathematicos Italiæ triumphat, cum eandem lineam infinities positam & infinities subtractam relinquere sui medietatem, atque adeò nullitates infinitas aggregare quantitatem, statuit, quod quantum repugnet sanæ Geometriæ legibus, patet ex iisdem *Actis A. 1715. p. 42. sq.* Idem fervide satis defendit, dari spatia plusquam infinita, quæ Wallisius per præcipitantiam statuerat, & ideo insultavit Varignonio, qui errorem correxerat, approbante Ill. Leibnitio. Vid. *Acta Erud. A. 1714.* VAND.

Ad sacra conversi] Parum plerumque feliciter in re sacra versantur Mathematici. Et quamvis Mersennus, Leibnitius, Bernardus & pauci alii de religione Christiana immortaliter meriti sint, plures tamen, quum cogitationibus suis ea quæ

bus laceratus est sanctissimus Salvator, numerum designant, & in corona spinea mille aculeos numerant, atque ipsius sacrosanctæ Trinitatis mysteria rimati, eam ex numeri ternarii ratione sollicite explicant; tum & novam de Nihilo doctrinam longe, si Diis placet, utilissimam construunt, & nunc cum Demonsio *de quarta parte nihili* argute philosophantur, nunc cum Bouvellio *de plusquam nihilo* vasta volumina conscribunt. Præterea de Sole ac Luna

Naudé l. c. p. 7.

id. p. 14.

p. 15.

sunt a sensibus remotissima, assequi se posse intelligunt, divini Numinis omnipotentiam & attributa alia mirari desinunt, ut taceam, eos, qui Apocalypsin supposuere calculo suo, mera somnia dedisse & redactos aliquando fuisse ad insaniam. VAND.

Johannes Craig, Mathematicus Scotus, *Theologiæ Christianæ Principia Mathematica* edidit Lond. 1699. 4. In eo libro de viribus & diminutione probabilitatis agit. Omne *testimonium humanum*, sive ex inspiratione proveniat sive minus, probabile dicit. Supponit, hanc probabilitatem hoc magis decrescere, quo magis proceditur ab eo tempore quo testes illi vixerunt. Itaque adhibito calculo Algebraico, reperisse se prætendit, quod Religio Christiana possit adhuc durare 1454. annos, iis absolutis eam cum ipsa probabilitate nullam futuram. Credit autem, paulo ante eum terminum Christum venturum ad judicium, ut *eclipsin* illam præveniat, & quæ sunt alia otiosi ingenii deliramenta. Vid. Bælii *Epist. 176. pag. 670. seqq.* CHAR.

Luna & stellis omnibus veluti de patrimonio suo liberrime transigunt. Nam ex quo Hevelius Lunam accurate dimensus, perelegantes nobis dedit tabulas Geographicas Lunares, montesque & sylvas, lacus & flumina detexit; id sibi reliquum putavit Ricciolus, ut novum hunc Orbem in certas provincias distribueret, & unam Copernico, alteram Galilæo, tertiam Keplero assignavit, sibi ipsi vero tractum optimum ac maxime conspicuum animo nequaquam novercante vindicavit. Isti nimirum sunt, qui non modo Pomum Imperiale, Sceptrum Brandeburgicum, Enses Saxonicos & insignia alia pro suo in Principes affectu cœlo inferunt & astris appendunt, verum & apotheoseos jura sibi sumunt, ac nova consecrandi ratione, quoscunque velint, sive vivos, sive mortuos, inter sidera collocant, cujus quidem assentationis luculentissima afferri possent exempla, nisi parcendum esset nominibus. Præcipue vero hoc

Selenogr. p. 226.

In Almag. 204.

Vivos inter sidera collocant.] G. K. stellæ nebulosæ, a se detectæ, imponebat nomen *Ile*, Amici sui, qui & ipse inter stellas magis, quam inter homines habitabat.

VAN

hoc loco de iis dicendum esset, qui rerum mortalium omnium eventus ex astris portentosa ratione derivantes, ut lucellum captent, quod volunt, & quibus volunt, vitam, salutem, honores, opes, potentiam, victoriam, sanitatem, sobolem, amicos, conjugia, magistratus & similia prædicunt, & ab iis drachmam petunt, quibus regna pollicentur. Verum de præstigiatoribus istis, qui

---

Ratione derivantes,] Quam periculosum sit astra futuri nuntios consulere, suo nos Cardanus exemplo docere potest: qui, quod se annum ætatis *septuagesimum quintum* non superaturum ex natalitio Themate prædixisset, inedia perire, quam fallere voluit. Longum foret tot Astrologorum præstigias recensere, longius easdem refutare; sed gaudent brevitate moderni, indeque nihil addo, præter ludicrum distichon, quo Latomus jocatus est apud Jovium in Joh. Manardum, Uladislai Regis Ung. Proto-Medicum, qui decrepitus senex ex intemperantis Veneris usu sibi mortem acceleravit, quamvis, nescio quis Circulator astrosophus severe hortatus esset bonum Virum, ut sedulo sibi a fovea caveret, lapsuque. hinc Poëta:

In fovea qui te periturum dixit Aruspex,
Non est mentitus, Conjugis illa fuit.

THEM.

De Præstigiatoribus istis] Utique Mathematicos imprimis technis uti convenit, si Auditores velint allicere. Nimirum exspatiandum in campos, fossæ ducendæ, fortalitia excitanda, oppugnationes instituendæ, tentandi insultus, per lusum quidem omnia & jocum.

qui eo audaciæ processere, ut ipsius Christi horoscopum construerent, & virtutes ejus ac miracula ex eo repeterent, quod Saturnum habuerit in Geminis, mortemque ipsam humano generi

Hæc si neglexeris, raros invenies Auditores vel nullos; cuncti te hominem morosum exclamabunt, qui in re nullius ponderis vel usus sollicite nimis labores. Dici hic posset de Erhardo Weigelio, qui Mechanicis inventis corvos hiantes deludebat, prudentiorum vero provocabat satyras. Ejus ligneos equos cursorios D. Becherus ridet *in der närrischen VVeisheit*, inventa alia alii. Ridicula imprimis fuit ejus puerorum institutio, quos petauro (*Schaukel, Knebel*) hinc inde agitatos, & lanceis instructos, literas alphabeti e sacharo efformatas petere jubebat, simulque singulari adhibita admodulatione (nam literas alphabeti singulas ut & conjugationes & declinationes notis musicis adornaverat) quam petere vellent, literam intonare, quam si lancea sustulissent, comedebant, ut ita plane in succum & sanguinem converterent. Accidit autem sinistro fato, ut discipulus non immorigerus, idemque unicus e familia nobili hæres, petauro non satis obfirmato, e fenestra decideret ac misere vitam finiret. Idem Weigelius in Philosophia Mathematica multa obscura vocabula effinxit, ut maxime vulgaria tanquam singularia & sublimia proponere posset. Neque tamen Hugenium probo, qui in suo exemplari Actorum Eruditorum recensioni libri hujus hæc verba adjecit: *Novi & conveni hunc Virum; erat senex nugivendulus & Mathematum imperitus.* VAND.

Mortemque ipsam] Notum est Cardanum Christi genesin construxisse, quam cum defendendam

neri tam salutarem Martis opus fuisse fabularentur, malo vos, Auditores, e Jo. Pico Mirandula, Henrico Cornelio Agrippa, atque aliis quorum plena sunt de his volumina, accuratius cognoscere.

Libris XII adversus Astrologos. De Van. sc. Cap. 31 seq.

Nec magis morabor Physicos, quorum aliqui nihil omnino in rebus, quæ sub Sole sunt, inaccessum, nihil impervium putant, adeo ut non modo in his, quæ ante oculos posita sunt, ad insaniam usque scrupulosi sint, verum & tentare

suscepisset Jo. Bapt. Morinus in Astrologia Gallica, eam vel hanc ob caussam ipsi Christo inscripsit. M.

Nihil impervium putant] Quemadmodum Mathematici mirum in modum se torserunt hactenus, ut quadraturam circuli, gradus longitudinis & lineam hyperbolen in speculo caustico invenirent, frustra quidem hactenus, ita Physici operam fere incredibilem in eo posuere, ut virtutem molliendi vitra, liquorem Alcahest, lumen æternum, lapidem Philosophorum & Mobile perpetuum detegerent. Motum perpetuum artificialem ita inventu difficilem imo impossibilem judicant Itali, ut qui eum quærere tentet, *Matto perpetuo* appellent, ut testatur D. Becher *in der närrischen VVeißheit* p. 160, qui & refert p. 162. Hartmannum quendam Lipsiensem, de inveniendo motu perpetuo demum desperantem, ipsum e triangulo infausto motum perpetuum in litera longa Erasmi, ut loquitur, factum esse. VAND.

tentare cavas uteri & terebrare latebras

assueti, in ipsum terræ centrum descendant, ignisque subterranei vires causticas explorent, imo & ipsum tentent primum mundi chaos, ac præterea in Luna homines, dæmonesque & gehennam quærant in Sole. Tum nemo est in his rebus paulo nasutior, qui non nova sibi fingat rerum naturalium principia, quibus tanquam firmissimo fundamento Systema Philosophiæ naturalis integrum superstruat, tam parum sæpe sibi constans, ut vix exstructum dementiam prodat Architecti, & ad levissimum venti sufflatum corruat. Nam Thales Milesius, primus sapiens ab oraculo judicatus, ex aqua omnia constare voluit: ejus auditor & in schola successor Anaximander rerum principia dixit infinita; illius autem discipulus Anaximenes infinitum aerem esse rerum principium adstruit. Hipparchus,

Agrip. l. c. c. 50.

Quærant in Sole] Infernales tenebras, quæ nemini hactenus mortalium viventi patuere, in Sole lucidissimo deprehendisse sibi nuper visus est oculatissimus Anglus Anonymus, de quo vide *Acta Erud. Anni 1715. Mens. Mart. p. 107. sq.* M.

chus, Heraclitus Ephesius, Archelaus Atheniensis ignem, Anaxagoras Clazomenus infinita principia tanquam particulas minutas & confusas, sed divina mente in ordinem postea redactas, Parmenides calidum & frigidum, tanquam ignem qui moveat,& terram quæ formet, Leucippus, Diodorus & Democritus plenum & vacuum, Diogenes Libertus aerem, divinæ tamen rationis compotem, Pythagoras numeros, Empedocles litem & amicitiam ac quatuor elementa, Epicurus atomos & inane, Plato ac Socrates Deum, ideas, materiam, Zeno Deum, materiam & elementa, Aristoteles materiam, formam & privationem, & Hebræorum Philosophi materiam, formam & spiritum,pro primis rerum principiis venditant. Nec major recentiorum consensus est, quos inter Lincolniensis radios,
Naudé l. c. p. 100. Reuchlinus Cabalam, Campanella calorem, frigus & spatium, Verulamius instantias, Chymici denique sal, sulphur & mercurium substituunt; ut taceam centum alios quorum deliria si repe-

Deliria si repetam] Possent hæc inter referri etiam, quæ veteres Scholastici in physica sua dispu-

repetam, vereor ne & aures vestras obtundam, Auditores, & crabrones irritem. Quid alias memorem Physicorum sententias, ut Sanctorii, qui transpirationis insensibilis quantitatem exactissime ponderabat; Fusilii, qui Jul. Cæs. Vaninum in medio rogo constitutum fumo potius suffocatum quam igne absumptum affirmabat, quoniam, ut loquitur in *Mastigophoro*, ignis multo magis frigidus est, quam calidus; Suisseti, qui tanta subtilitate res naturales explicavit, ut ipse Cardanus, subtilitatis autor, fateretur, *in ejus unico argumento, quod contra experimentum de ratione est, solvendo, totam posteritatem laborasse.* Quibus nescio an non accenseri possint Aristotelici, qui suas qualitates occultas tantopere jactitant, Id. p. 16. Lib. 16. de Subtil.

 Car-

tarunt de appetitu materiæ, de ipsius potentionabilitate, subjicibilitate, transmutabilitate, componibilitate, resolubilitate, aptitudinabilitate, de prædicatis essentialibus caussæ; de prædicato prioritatis debito caussæ, de prædicato indistantiæ debito caussis, de præexistentia formarum in materia, de distinctione actionis creativæ a re creata, de compositione continui successivi. Legi possunt Jesuitæ *Thomæ Mlodzianowsky* prælectiones, in octo libros physicorum Aristotelis, Lesnæ anno MDC LXXI. fol. CHAR.

Cartesiani, qui bruta animantia sensu prorsus carere, & automati in modum agere somniant, ac nostro tempore Angli quidam, qui in rebus omnibus *vim* quandam *attractricem* deprehendisse sibi visi sunt. Et *quæ beatitudo erit mihi proposita*, ut cum Lactantio loquar, *si scivero, unde Nilus oriatur, vel quicquid Physici de cœlo delirant?* Ceterum non esset forte ab hoc loco alienum de iis nonnihil commentari, qui ad exemplum

Cap. 8. Lib. 3. divin. institut.

Automati in modum.] Memini me inter literas Dn. d'Her elegans epistolium legisse, in quo satyrici ingenii mulier familiarem suum, Cartesianæ Philosophiæ addictum, lepidissime exagitat. Illa percepisse se scribit, eundem Cartesii asseclam factum esse, sicque nullum apud se dubium restare, quin ipse quoque animalia bruta pro meris machinis artificiosis habiturus sit, quæ sensione & perceptione destitutæ, velut alia avtomata per internam partium structuram moveant se & moveantur. Verum ne hujus afferti experimentum desit, rogare se, ut binas ejusmodi affabre factas machinas, canem e. c. marem & fœmellam per aliquod tempus committere velit, brevi numerum suum duplicaturas, atque tertiam quartamque & quintam sibimet ipsis simillimas machinas producturas. Ex quo (pergit illa) colligat, simplicesne machinæ credenda sint bruta, aut pro meris avtomatibus habenda? Ego quidem lubens concedam fœminæ argutissimæ, multum in hoc passu brutis animalibus cum hominibus convenire. I. Hall.

plum Midæ, cuncta quæ contrectant, in aurum converti posse sperant, & bona dilapidant omnia pro lapide, nisi hæc constaret ab aliis jam pridem occupata & explosa.

Quamobrem ad Medicos, qua proxima via est, transeo, quibus hoc charlataneriæ vitium adeo familiare & veluti proprium est, ut difficulter admodum distinxeris Empiricos a probis &

H 3 doctis

In aurum converti] Alchymistarum artes nemo magis graphice descripsit autore libri rhythmici vernaculi, sub tit. *Froschmæusler* editi, qui in dedicatione præmissa vocatur *Marcus Hüpfinsholz von Meusebach, der jungen Frösch Vorsinger und Calmeuser im alten Mæschenwigk.* Ceterum de iis forte hic etiam agi potuisset, qui de præsagiis, quæ ex Cometis, Eclipsibus &c. petuntur, de magis item, sagis, spectris & id generis aliis parum apte, quod Physica ignorarent, egerunt. CHAR.

Difficulter distinxeris Empiricos] Si exemplum Empirici seu Agyrtæ desideres, dabit id Gargilius Mamurra, seu Petrus de Montmaur, Græcæ linguæ Parisiis quondam Professor, de quo lege Menagium in ejus Vita, qui ita inquit: *Mamurra, qui Aristotelem pharmaca vendidisse acceperat, nec erat nescius, ut quisque inter Agyrtas loquendo pollet, Medicinæ licet imperitum, maximi illico fieri, cum circulatoriam quandam volubilitatem haberet, Avenione περιοδευτικὴν cœpit profiteri: ubi pharmacū quoddam, quod panchymagogum vocabat, venditando, quæstus fecit uberrimos:*

Πολλὰς δ' ἰφθίμους ψυχὰς ἄϊδι προΐαψεν.

Vide *Hist. de Montmaur par* Sallengre *T. I. p. 52. seq.* VAND.

doctis Medicis. Etenim non ignoramus, optimos quosque e filiis Æsculapii ingenue fateri, admodum instabilem, fallacem & lubricam esse hanc artem, cum & morborum causæ sint incertissimæ, & expeditissima remedia nonraro spem Medici fallant. Adeo ut idem de Medicis dici possit, quod de Haruspicibus Cato quondam pronuntiavit, scilicet *mirari se, quod non rideret haruspex, haruspicem cum vidisset.* Nulla certe iis formula solennior præter illam :

Cic. Lib. I de Nat. Deor.

Si vis sanari de morbo nescio quali,
Accipias herbam, sed quam vel nescio qualem,
Ponas nescio quo, sanabere nescio quando.

Nam cum omnia profundissime nesciant, suas tamen pillulas, syrupes, guttulas, & nescio quæ alia arcana, ceu panaceas, cunctis propinant tanta impudentia, ut vel mortuos in vitam se revocaturos polliceantur. Interim pro immensa, qua valent, potestate impune occidunt, felices utique dicendi, quod prosperos ipsorum successus Sol ad-

adſpiciat & illuſtret, adverſos autem terra contegat. Exemplum luculentum præbet Andreas Baccius, Medicus Florentinus, C. En Epid. p. 342.

H 4

Terra contegat.] De his vere *Mantuanus Eccl. VI.*

His, etſi tenebras palpant,
eſt facta poteſtas
Excruciandi ægros, homi-
neſque impune necandi.

Namque

Nuper erat Medicus, nunc
eſt Veſpillo Diaulus,
Cœpit, quod potuit Cli-
nicus eſſe modo.

ſive, ut alii:

Quod Veſpillo facit, fe-
cerat & Medicus.

Satis id intellexit Petrarcha, non vulgaris Medicæ gentis adverſarius, quando ad verba, *Ars longa, vita brevis,* quibus Aphoriſmos ſuos auſpicatur Hippocrates, ita commentatus eſt: *Hi vero,* (Medici) *vitam dum brevem dixerunt, breviſſimam effecerunt.* Neque diſſentit Menagius T. I. Menagian. p. 294. ſic diſſerens: *Senéque diſoit autrefois de la multitude des Livres.* Diſtrahit animum librorum multitudo, onerat diſcentem turba, non inſtruit; *La quantité en eſt plus onereuſe qu' utile. Il eſt bien plus vrai de dire de la quantité des Medecins,* onerat ægrotum turba, non ſolatur: idemque pag. antecedenti ſe ipſum ceu exemplum allegat his plane verbis: *Je devrois être immortel, car les Charlatans & les Medecins n'ont pû venir à bout de me faire mourir. J'ai eu jusqu' à treize Medecins de la Faculté tout à la fois. Ils m'avoient condamné à ne point étudier & à ne jamais écrire, diſant que ce ſeroit le moïen de me faire mourir plûtôt. Depuis que je n'ai plus eu beſoin d'eux, j'ai plus étudie & plus fait imprimer qu' auparavant.* Caute igitur Princeps ægrotus ad Medicaſtrum ſummam artis ſuæ peritiam jactantem: *non ego alium recipio Medicum, niſi qui triginta homines occiderit;* cui Medicus: *Parum abeſt, nunc enim*

rentinus, artis suæ probe gnarus sed cerebrosus, qui ad fœminæ cujusdam curam vocatus, explorato arteriæ pulsu, qui vehementis febris indicium faciebat, inter alia tandem de ætate rogavit: cumque illa sexaginta tres annos se natam diceret, rejecto ægræ brachio, quam diu, inquit, tu in hoc mundo superesse cupis? & irato similis protinus discessit. Porro cum non ignorent isti,

---

jamjam omnino XXIX. contumulari feci. Ad quod iterum Princeps: *Tu igitur mihi quidem idoneus non es, cum timendum sit, ne ego numerum completurus trigesimus fiam.* Them.

Irato similis &c.] Mihi artis suæ non multo peritior fuisse videtur quam alter ille, qui cum ægro de certa pecuniæ summa pro pellenda febri tertiana pactus erat. Verum cum illi hæc brevi post in semitertianam degeneraret, parentes decumbenris Medicastrum ulterius ferre noluerunt. Ille igitur indignabundus, solvite saltem, inquit, dimidiam promissæ mercedis partem, cum & ipse febrem jam partitus semitertianam ex tertiana fecerim. Existimabat scilicet Idiota tertianam febrem graviorem esse & magis malignam, quam ipsam semitertianam. I. Hall.

Protinus discessit.] Multo tamen Baccius hic felicior, immo & prudentior Andr. Vesalio celeberrimo cetera Medico fuit, qui Nobilem quendam Hispanum obiisse credens, cadaver ejusdem concedentibus necessariis cultro anatomico dissecuit; sed postquam pectus aperuisset, cor palpitare, & hominem vivere cum horrore deprehendit. Sed ægre

isti, quantâ sit vis imaginationis, nunc cum Kenelmo Digby pulverem sympatheticum extollunt, nunc cum Leonardo Turneissero simplicia sub certis cœli constellationibus colligunt, nunc cum Joanne Floyero nova adhibent horologia, ad quæ pulsuum motum examinant, & cum circulatoribus aliis lotium in consilium advocant, & ex colore, tactu, pene dixerim, etiam ex gustu de morbi constitutione sententiam ferunt. Narrabo vobis rem ridiculam, Auditores, quam a Viro fide digno ac gravi relatam memini. Jactabat Empiricus quidam, se ex solo urinæ adspectu non solum de morbis omnibus, sed & de illorum causis, quæcunque demum illæ fuerint, sive natura, sive sors tulisset, certissime cognoscere; interea vero ita instruxerat servulos suos, ut callide homines ad se accedentes explorarent & de his, quæ comperta haberent, clam ad se referrent. Accedit

Naudé l.c.p.14.

Act. Er. 1711 p.4.

H 5 mu-

ob id civile pariter & sacrum Inquisitionis judicium evasit eoq; peregrinationem religiosam in terram sanctam instituit. Adeat, qui plura vult, Paravicinum in Singular. rem fusius Huberti Langueti verbis exponentem, *Cent. II. p. 214.* THEM.

mulier paupercula cum lotio mariti, quo vix viso, Vir tuus, inquit, per scalas domus infausto casu decidit. Tum illa admirabunda, istudne, ait, ex urina intelligis? Imo vero, inquit Empiricus, & nisi me omnia fallunt, per quindecim scalæ gradus delapsus est. At cum illa, utique viginti se numerasse referret, hic indignatus quærit: num omnem secum urinam attulisset, atque illa negante, quod vasculum materiam omnem non caperet; itaque, ait, effudisti cum urina quinque gradus illos, qui mihi ad numerum deerant. Ecquis vero artes omnes edisserat ac technas

Ecquis artes omnes edisserat] Cl. Autor largius de Charlataneria medicorum potuisset differere, nisi id a proposita brevitate fuisset alienum. Plures dantur Pseudo-Medici, quam veri artis hujus statores; plures mendaces, quam doctores; plures professores falsitatum, quam veritatum. *Rodericus Castellanus* Hispanus, Episcopus Zamorensis, Referend. Papæ Paulli II. in *speculo vitæ human.* fatetur, vidisse se plures, heri aromatarios, hodie medicos: heri barbarum rasores, hodie morborum gravium censores: heri herbas ceteraque materialia in apothecis commiscentes, hodie in principum aulis morbos dijudicantes. Huc pertinent versus illi:

Singuli se Medicos doctos,
Idiota, Sacerdos,
Judæus, Monachus, histrio, rasor, anus.

nas ad fallendam plebem excogitatas, quibus illi vulgo utuntur, quorum commune symbolum est: *Mundus vult decipi, ergo decipiatur?*

Ascendimus ad JCtos, quos *invictissimos juris in orbe Monarchas* superioribus seculis dictos deprehendimus; & quotusquisque est hodie inter Doctores vel infimi subsellii, qui non *ex utroque Jure Cæsar* appellari gestiat? Enimvero

Acta Erud. A. 1701. p. 84.

H 6

Miles, Mercator, Cerdo, nutrix & arator, &c. *Levinus Lemnius in simil. Bibl. cap. 41.* ait, novisse se quendam plumbei ingenii sacrificum, qui cineres buxi deustæ atque secundum ritum ecclesiæ romanæ dominica die palmarum consecratæ, aquæ lustrali immersos, adhibito ridiculo quodam & inani exorcismo, ad dispellendas, ut adstantibus persuaserit, febres & vermes expellendos, cuidam adolescentulo ebibendas propinarit. Verum paullo post febrim quidem depulsam, ast adolescentem morte sopitum fuisse, adeo ut auctor fuerit suis civibus, ne quis simile quiddam iterum tentaret, quum buxeæ frondes sint exitiales & propter gravem ac virosum earum odorem, saporem amarulentum, corpori humano noxiæ atque perniciosæ. Romanis feminæ medicæ erant, *Gruterus Inscript.* p. 635. 636. immo servi Romæ medicinam professi sunt, quamvis *Sponius miscell. erud. antiq.* p. 144. indigne ferat, Robortellum ejusque sequaces adserere, Romæ tantum servos medicinam exercuisse. Athenienses lege caverunt, *ne quis servus aut femina medicinam disceret*, ut Hyginus refert fab. CCLXXIV. CHAR.

Cic. Or. proMur. vero *dignitas in tam tenui scientia quæ potest esse?* (utor verbis potentissimi Romanorum Oratoris, non meis) *res enim sunt parvæ, prope in singulis literis atque interpunctionibus verborum occupatæ. Deinde etiamsi quid apud majores nostros fuit in isto studio admirationis; id enuntiatis vestris mysteriis totum est contemptum & abjectum. Itaque irati aliqui, quod sunt veriti, ne dierum ratione pervulgata & cognita, sine sua opera lege posset agi, notas quasdam composuerunt, ut omnibus in rebus ipsi interessent.* Has vero notas atque formulas, quas ubi edidicerint nostri homines tum jura omnia se devorasse arbitrantur, idem Tullius *inanissimas prudentiæ, fraudis autem & stultitiæ plenissimas*, nuncupat, *totamque eam scientiam ex rebus fictis & commentitiis constare* pronuntiat, ac postremo scite admodum in hæc verba prorumpit: *Itaque, si mihi, homini vehementer occupato, stomachum moveritis, triduo me Jurisconsultum esse profitebor.* Quæ cuncta mentior nisi nostris temporibus sint admodum accommodata. Equidem sunt alii, qui paulo magis supra vulgus sa-

ſapientes ſollicitius exercent criſin, & Græca continuo crepant, & cum hariolationes ſuas a Codice Pandectarum Florentino, cana ſenectute venerabili, non prorſus abludere intellexerint, tum vero Diis ſe ſimillimos arbitrantur. At verendum eſt ſane, ne hi ipſi ſæpius, dum in emendandis legibus omne ponunt ſtudium, ſanas leges corrumpant, corruptas lacerent penitus & pervertant. Sed magis tamen illi etiam videntur ridiculi, qui, quum pro roſtris dicendum eſt ac legibus agendum, ne leguleji videantur, veterum Philoſophorum aut Poetarum ſententias cre-

Veterum Philoſophorum ſententias] Quod e Balſacio hic refertur exemplum, optime quadrat ad ea, quæ Menagius de Mamurra (*Montmaur*) ſupra inter Medicos memorato, qui poſtea ad Themidos ſacra acceſſit, memorat. Dignus eſt locus quem integrum huc transſcribamus. *Solebant illis temporibus,* inquit Menagius, *Pariſienſes Advocati quoties locum aliquem ex antiquorum ſcriptis protuliſſent, qui belle in adverſarium conveniret, Horatii verba ſubjungere :*

Mutato nomine de te
Fabula narratur.

At Pragmaticus noſter, haud contentus ea rei qua de agebatur, ſimilitudine, nomina ipſa Litigantium in libris Antiquorum inveſtigabat. Hujus rei exemplum unum aut alterum temperare mihi non poſſum, quin hic adſcribam. Forte fuit quædam litigatrix nomine Titié : *monui*

bro in medium adducunt; qualem se audivisse Balsacius alicubi testatur disertissimum, ut creditus est, fori principem

Epist. sel. Lat. p. 272. ss.

Mamurra ejus Advocatum, de illa agere L. Titiæ 36. D. de Legat. I. *Fuit & alia nomine* Neæra, *clara in foro litibus femina: docuit & Patronum Adversarii, de ea accipiendos esse versus nonnullos Tibulli in Neæram. Ita factum est, ut a plerisque Caussidicorum, quibus hoc annominationum genus mire arridebat, multum coleretur: & quoties una cœnitarent; nam*

Et certare solent simul
& cenare Patroni,

nunquam non vocaretur: vixq; ullus fuit, qui non secum male agi putaret, si in Mamurræ amicitia locum aliquem non obtineret: adeo isti μαμμοῤῥισμοὶ *(sic enim vocabantur) omnibus placebant. Sed eos tandem fugavit e foro hujus figuræ crudelis eventus. Meaudrum quendam, dubiæ hominem nobilitatis, immunem capitis tributo, ob plurima sua in patriam merita, cum Judices Pedanei pronuntiassent; ad supremam Vectigalium Curiam Vicani provocarunt. Ut literarum* n *&* u *& similitudo inter se maxima est, & facillima alterius in alteram mutatio, forte in titulo sacculi litigatorii, nec non in plerisque litis instrumentis,* Meander *scriptum fuerat, non* Meauder. *Vicanorum Advocatus, qui sic re vera Adversarium vocari existimabat, illum de Popularibus quidem bene meritum fatetur: at liberum idcirco a tributo negat esse oportere, idque cœpit accepto a Mamurra Meandri fluvii exemplo confirmare: qui cum in Deorum numerum quondam voluisset referri, licet universæ Lydiæ valde commodus esset, quam non modo opimo limo fœcundaret, sed etiam ita amaret, ut ab ea discederet quasi invitus, quod sinuosis suis recursibus testatur satis superque; tamen propter maximam pecuniam, quæ in hanc Apotheosin erat impenden-*

cipem ita differentem: *Docebit vos, o Procuratores, officium vestrum Homerus Iliados K, & Eustathius Scholiastes Homeri in illos versus;* quos memoriter ad decem vel duodecim recitabat, nulla numerorum & accentuum habita ratione. Aliis nec Justinianus, nec Trebonianus satis placet, homines quippe, si illis credas, ineptissimi & vix obelo digni, qui si Jus naturæ, tantopere hoc seculo decantatum, a nostris hominibus addidicissent, longe aliud ac emendatius Juris corpus nobis dedissent. Itaque nihil admittunt a Legislatore sapienter constitutum & tot judicum calculis firmatum, quod non ad naturæ, quam sibi fingunt, legem dijudicent, Conf. Agr. l. c. quam si quisque rationem sequi pro libidine velit, ecquid tandem æquum C. 91. aut

da, prohibitus est a Regionis incolis. Dum hæc magna contentione Rusticorum Advocatus loquitur, dicentem interpellavit, qui in hac homonymia litis summam versari existimabat, ineptus quidam Meaudri Procurator, monuitque Judices, clientem suum non Meandrum, *sed* Meaudrum *vocari: quod terque quaterque magna voce clamavit: unde tam magnus repente risus exortus est, ut perorare vix licuerit Advocato. Atque ex eo tempore nemo amplius ausus est* μαμαῤῥίζειν. Vid. *Hist. de Montmaur par* Sallengre *T. I. p. 56. seq.* VAND.

aut justum futurum existimatis, Auditores? Alii, cum materia aliqua juris deducenda est, & sive consilium sive sententiam rogantur, omnes omnium JCtorum libros evolvendos sibi putant, totaque citatorum, quæ vocant, plaustra colligunt, quibus suas dissertatiunculas, responsa, decreta non tam ornant, quam onerant. Id quod
Enc. Mor. p. 96. suo etiam sæculo vidit Erasmus, qui, inter eruditos, ait, Jurisconsulti sibi vel primum vindicant locum, neque quisquam alius æque sibi placet, dum Sisyphi saxum assidue volvunt, ac sexcentas leges eodem spiritu contexunt, nihil refert quam ad rem pertinentes, dumque glossematis glossemata, opiniones opinionibus cumulantes efficiunt, ut stultum illud omnium difficillimum videatur. Quicquid enim laborio-

---

Justum futurum.] Modo non nimius sit Juris Romani amor, qui nos leges patrias, mores Germaniæ, ipsumve jus Naturæ negligere faciat, nullis etiamsi convenientissimis argumentis eo perducendos, ut vel latum unguem a SS. Romanorum jure secedamus. Talis fuit egregius ille Disputator, qui verbis initialibus *In Nomine Domini nostri Jesu Christi* studiose subjunxit allegatum necessarium: *juxta Proem. Institutionum.* I. HALL.

riosum, illud protinus & præclarum existimant. Jam de illis dicendum erat, qui Causidicinam seu Rabulisticam exercent, artem mentiendi ab Aristotele dictam; isti cum necessitati similes, hoc est, sine legibus sint, literarum

---

Causidicinam] Ita vocat Scioppius, qui ante alios in *Consultat. de Scholar. & studior. ratione*, de artibus Jure-consultorum meretur conferri p. 40 sq. M.

Sine legibus sint] De his dici possunt noti versus:

In Institutis comparo vos brutis,
In Digestis nihil potestis,
In Codice scitis modice,
In Novellis cæciores estis catellis
In den Reichs-Abscheid
Seyd ihr kommen nicht weit,
Et tamen creamini doctores.
O tempora, o mores!

Alii ineptas protulerunt & interpretati sunt quæstiones e. g. an is, cujus gladio caput abscissum, si reviviseceret, eodem iterum sit afficiendus poenarum genere? *Finckelth. præfat. ad observ. practic.* n. 11; vel, num Lazarus redivivus uxorem suam repetere queat? cui proprium sit ovum, quod a variis gallinis in eodem nido positum? *Hering. de fidejuss. c. 10. n. 102.* Zwingerus *de barbarie super. seculor. oratione p. 121.* dicit: *Ludovicus XII. Galliarum Rex Christianissimus sæpius dicere solitus fuit, leges Juris-consultorum similes esse corio sutorum. Ut enim hi corium, si brevius aut densius sit, quam conveniebat, dentium morsibus fricent, stringant, atque distendant: sic & Juris-consultos suas leges distrahere, stringere, contorquere et artibus mirabilibus tornare, donec proposito iniquo reddant accommodas.* CHAR.

rarum tendiculas & aucupia verborum vibrantesq; ſententiolas ſectantur, quibus cauſas belliſſime circumducunt, donec emunxerint penitus ſuos clientes; aut ſi id fieri non poſſit, propter illorum opulentiam, litem ex lite trahunt, à ſeris demum nepotibus finiendam aut potius deſerendam. Longæ ſunt lites, longæ ambages & cetera de genere hoc, adeo ſunt multa, loquacem delaſſare valent Fabium.

Denique dum ad Theologos accedo, præcipua mihi circumſpectione opus eſſe video, ne, dum Pſeudo-Theologos in theatrum produco, eorum tangam ſacrum caput, quos profundiſſima animi religione cum piis omnibus proſequor: quare, etſi noſtros nequaquam fatear omni vitio carere, ab iis tamen potiſſimum dicendi materiam petere conſtitui, quorum par fuerat non minus perverſos mores quam doctrinam deſtituiſſe. Hic itaque illi primum mihi memorandi ſunt, qui cum ſint flagitioſiſſimi, pietatis tamen larvam induunt, eoque continuo ad aram Lavernæ Deæ adgeniculantes exclamant:

Pulcra

Pulcra Laverna, Horat. Epist.
Da mihi fallere, da justum sanctumque videri,
Noctem peccatis & fraudibus objice nubem.

Hinc tot, ut cum Agrippa loquamur, De Van. Sc. C. 20.
Stoicæ simiæ, tot insolentissima posci-
nummia, tot palliata mendicabula, tot cucullata monstra, barbigeri, funigeri, restiferi, saccogeruli, loripedes, lignipedes, nudipedes, atrati, nigritæ, grisones, albichlamydes, versicolores, multipelles, linostolii, retiarii, palliati, chlamydati, pullati, paludati, præcincti, brachati, ac id genus aliorum turba histrionum, qui cum de rebus humanis nullam fidem habeant reliquam, (ob monstrosæ vestis habitum creduntur illis divina,) hodieque sacrum religionis nomen sibi solis usurpant, ac se Christi sodales Apostolorumque contubernales jactant: quorum vita sæpe scelestissima est, avaritia, libidine, gula, ambitione, temeritate, petulantia & omni scelere referta, sed religionis prætextu semper inulta. S. Vitalis lupanaria frequentissime ingrediebatur, scilicet ut mere- Mathanasius p. 129.
tricu-

triculas ad bonam mentem adduceret; at hoc multo audacior Robertus de Arbriſſellis cum ſacris virginibus, ſi quæ pulcriores illi viſæ eſſent, ſecure decumbens, quicquid erat titillationum ac prurientium libidinum, velut arietes ad expugnandam caſtitatem admovebat, nimirum ut de tot tentationibus eo gloriofius triumpharent. Deinde de illis dici poterat, qui cum e ſacro ſuggeſtu verba faciunt liberrime, nec quenquam timent, qui illis palam refragari auſit, non tam illud curant, quemadmodum officii ſui rationes impleant, quam ut auram popularem captent, eoque in hos, a quibus ſe haud ſatis profunda latria coli exiſtimant, ſatyram perpetuo exercent, & quoscunque volunt, ita depingunt, ut manibus palpari queant; quod dum faciunt, tum

Id. p. 81.

Verba faciunt liberrime] Charlataneriam Concionatorum ſui temporis reprehendit ſæpius *Eraſmus* in ſcriptis ſuis, inprimis in *Eccleſiaſte S. libr. 4. de ratione concionandi*, nec non in *Colloquijs*. Quodſi quis complures eloquentiæ illius circumforaneæ flores colligere velit, adeat libros Anglica lingua conſcriptos: *Scotch Presbyterian Eloquence or the foolishness of their teaching discovered &c.* it. *The Grounds and Occasions of the contempt of the Clergy and religion enquired into.* TRIVULT.

tum demum expergiſcuntur, eriguntur, inhiant omnes. Aniles porro fabellas, quas a nugaciſſimis mulierculis accepere, tanta fiducia narrant, ut centum ad minimum rei geſtæ teſtes juratos habere dixeris, quæ nihilominus, ſi accuratius introſpiciantur, mera deprehenduntur mendacia ac deliramenta. Imprimis vero ut plebeculam territent, in

Fabellas] Quidni etiam aliquid dici poterat de ineptis illis Theologorum imprimis Pontificiorum diſputationibus? e. g. quomodo Deus diligat contraria & quomodo poſſibilia nunquam exiſtentia? quomodo Deus poſſit plura ſcire quam ſcit? utrum Deus poſſit aliqua facere, quæ nec fecit nec faciet? utrum conveniens fuit eductio carnis Chriſti de viro & muliere? utrum corpus virginis Mariæ fuerit expoſitum influentiis ſtellarum? utrum convenientius fuerit, Angelum apparere Mariæ in ſpecie humana, an vero ſerpentina aut columbina? an in ſalutatione Angelus genu flexerit? cur Adam extra paradiſum creatus, Eva in paradiſo, angelus in cœlo empyreo? utrum in ſtatu innocentiæ æqualis ſemper numerus fuiſſet virorum & mulierum? utrum Chriſtus ſit tantus in una parva hoſtia, ſicut in una magna? &c. CHAR.

Ut plebeculam territent] Convenientiſſimæ querelæ! unus ſæpe Cometa tot malorum prodromus eſſe perhibetur, ut mirum non ſit ſimpliciorem plebem, ultro in ſuperſtitionem pronam, magis magisque in eadem confirmari. Nihilominus tam pertinax eſt horum Virorum mala præſagiendi pruritus, ut cum Sempronio, urbis non incelebris Pa-

in portentis fingendis frequentissimi sunt, nunc piscinas clamantes in sanguinem mutatas, nunc puteos sponte sua [illegible] com-

stori, aliqui objicerent, nullum malorum, quæ cometam nunciare prædixerat, subsecutum fuisse; ille publice & pro concione protestaretur his verbis: *Quodsi nunc eventus nondum respondet, nemo tamen novit, quid intra proximos quinquaginta annos futurum sit.* Stolidiores adhuc sunt illi, qui ventum concitatiorem, eclipsesve solares, Titii more, ceu tristiorum casuum nuncios allegant. Demus enim, post phænomena ejusmodi pure naturalia, dura quandoque tempora incidisse, eadem tamen illorum signorum, quæ libri Pufendorfiani de O. H. & C. culpa est, quod studiosus quidam atra bile laborans vitam spontaneo suspendio finierit: quamvis & hoc ipsum Glerus quidam helleboro indigens, constanter asseruerit. I. HALL.

Scilicet *non semper magis magni Clerici sunt magis magni Sapientes.* Fateor tamen, tantam sacri ordinis reverentiam penes me esse, ut paucorum aliquot vitia, & si quidem cadunt in viros Theologos, gesticulatorias artes honesto silentio obtegere, quam talia revelando, reliquorum odium incurrere malim. Unum saltem Naudæi de Cometarum Interpretibus locum non addidisse pigeret, quem (nisi ille festinanter quærentis oculis se subduxit) Bælius in egregiis suis Meditationibus aut in partes vocare oblitus est, aut nescivit. Verba Naudæi sic jacent p. 422. cit. sæpius Dial. *Comme* (explosa erant pagina antecedenti reliqua futuri mali omina, Inundationes &c.) *des Cometes, de quibus etsi dicat Poeta, nunquam visum impune Cometen, tamen Puteanus, Grisaldus, Guinisius & Paschalius ont tous prouvé par une infinité de raisons & d'experience, Cometas indicium esse felicitatis futu-*

commotos, nunc ejulatus nocturnos, quæ certissima bellorum, incendiive aut pestis præsagia interpretantur: quibus tamen rebus, si eventu destituantur, valde vereor, ne Atheismum facilius quam morum emendationem provehant, & fidem apud prudentiores penitus amittant. Jam si exempla poscitis, non est, ut ea copiosius edisseram, quæ de Nicolao Riccardio, Francisco Panicarola, Thoma Rhedonensi, vulgo Conette dicto, Joanne Capistrano,

ræ, non ut Vulgus putat calamitatis: Mais pour moy j'estime plus veritable, que toutes ces choses là à nous ne sont ny bien ny mal, & qu'elles nous sont tout à fait indifferentes, au moins pour ce qui est des Cometes, car pour les inondations, le mal qu'elles nous font n'est que trop sensible; aussi est ce à mon advis, ce qui a donné lieu à nostre proverbe : de grand Seigneur, grande Riviere & grand chemin, fuis si tu peux d' estre voisin. Q. Marc.

Penitus amittant.] Religio obstat, quo minus colophonem addere jubeam Diaconum Wurmsfeldensem, qui postquam terribilissima quæque auditoribus suis retulisset de Vitulo recens nato Anthropocephalo, illa demum subjunxit: *Et quodsi denique falsus etiam fuerit de monstroso hoc vitulo rumor: vos nihilominus o Mei! persuasissimi estote, hunc & similes casus certa signa esse appropinquantis judicii supremi. (Solte ja dergleichen Kalb nicht gebohren seyn, so glaubet doch sicher, meine VVerthen, es sind dieses alles Zeichen vor dem lieben jungsten Tage.)* Them.

Antiſtes, eundemque, ceu e Magni Pompeji lumbis juſta poſterorum ſerie procreatum, pro ea, qua pollebat, facundia auditoribus ſuis enixe commendabat. Enimvero cum paulo poſt audiret, clariſſimum Hiſtoricum, C. F. F. in familiari ſermone aſſeveraſſe, quod e certiſſimis hiſtoriarum monumentis conſtet, jam tum ante mille quingentos fere annos penitus defeciſſe ſtirpem Pompeji Magni; tum vero Antiſtes, denuo ſe prorumpens in ſuggeſtum, Pompejum ſuum vehementius extollere & tantum non diris devovere omnes, qui de proſapia illius dubitarent, adlegatis in rem ſuam verbis Salvatoris: Joh. III. v. 12.
Si terrena dixi vobis, & non creditis, quomodo, ſi dixero vobis cœleſtia, credetis? Sed manum de tabula. Quin

Manum de tabula.] Cum de circumforanea maxime Eruditorum jactantia agere conſtituerit Autor, non erat abs re inter Pſeudo-Theologos, quos vocat, memorare Quirinum Kuhlmannum, qui in libro Lugduni Batavorum 1674. vernacula lingua edito, cujus titulus: *Neubegeiſterter Böhme &c.* plusquam 1000000000. quæſtiones, quas vocat, Theoſophicas h. e. uti cap. XXI. p. 374. rem explicat, infinitas quæſtionum myriadas, omnibus Theologis atque Eruditis ſolvendas propoſuiſſe ſibi viſus eſt. TRIVULT.

Quin ad id potius me converto, cujus gratia hanc cathedram conscendi. Nunc enim vos mihi compellandi estis, doctissimi Domini Candidati, qui vestrum in bonis literis studium & industriam Excellentissimis Dominis Examinatoribus abunde probastis, eoque digni estis habiti, quibus suprema in Philosophia laurea a Spectatissimo Facultatis nostræ Decano in hac solenni panegyri conferatur. Quare pro ea, quæ a Serenissimo Principe ac Domino, Domino MAURITIO WILHELMO, Duce Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ, Montium, Angriæ & Westphaliæ, Postulato Administratore Episcopatus Martisburgensis, Landgravio Thuringiæ, Marchione Misniæ, ut & superioris & inferioris Lusatiæ, Comite Principali dignitate Hennebergico, Comite de Marca & Ravensberg, Domino in Ravenstein, Academiæ nostræ Cancellario Perpetuo, Domino meo Clementissimo, mihi clementissime demandata est, potestate, ego D. J. B. M. - - & ad hunc actum constitutus Procancellarius, Vos Philosophiæ ac Bonarum Artium Baccalaureos, Te - -

Vos

* * *

Vos inquam numero XXX Philosophiæ ac Bonarum Artium Licentiatos facio ac creo, factosque renuntio, tribuens vobis jura omnia quæ huic ordini conveniunt, idque in nomine Patris & Filii & Spiritus S. Amen.

Tandem ad Te converter, Vir Spectatissime, Excellentissime atque Amplissime, Domine Ulrice Juni, Mathematum in hac Academia Professor Publ. celeberrime, ut & Mathematice Regie, Collegii Maj. Princ. Collegiate, & h. t. Fac. Philos. Decane, Domine Collega, Compater ac Fautor multis nominibus colende, tibique porro potestatem facio his a me modo renuntiatis Dominis Licentiatis supremos in Philosophia honores publice & solenni ritu conferendi; Deus faxit, feliciter!

EPIPHONEMA LECTORIS FEBRICITANTIS AD CHARLATANERIAM MENCKENII.

Obe, jam ſatis eſt, obe, libelle,
Tandem deſine Charlataneriis,
Doctis quisquiliis ineptiisque
Tantorum mihi cranium virorum
Ægro rumpere nugivendulorum:
Ceſſent Demonſius, Politianus,
Segerus, reliqui cum Buccaferro,
Nil te jam retinet, rudens aſelle,
Cum ſeſſore furente Glareano,
Formet Menckenius Licentiatos:
Nugis quippe ſatis febriculoſis
Repletum eſt mihi languido cerebrum:
Cum ſanus fuero, magis placebis.
Obe, nunc ſatis eſt, obe libelle.

METROBRAVIUS.

SEBA-

SEBASTIANI STADELII AD IANVM PHILOMVSVM EPISTOLA DE *CIRCVMFORANEA LITERATORVM VANITATE.*

NOn festivas solum, quod soles, *Philomuse*, superioribus diebus ad me misisti literas, & ingenii tui & tranquilli animi indices, sed etiam libellum non ita pridem editum, quo (ita me Musæ ament!) nihil esse potest festivius. Quo magis doleo, quam voluptatem ex ejus lectione capere potuissem, quo minus solida ea esset, imperiosis Tuis Te precibus impediisse, a me exigentem, ut epistola non nimis brevi tria rescribam, *primum* quid existimem de illo libro, vel potius de illo Satyrarum pari, quas nuper vulgavit MENCKENIUS, *Vir Tuæ laudis*, (uti scribis,) *non indigus, sed sua luce radians*, in *Charlataneriam*, quam vocat, *eruditorum:* *deinde* an non barbara ista appellatio alio possit permutari vocabulo, scilicet pure Latino: *denique* si plura *Charlata-*

latanifmi exempla forte mihi fuppetant, ut opiparum eorum ferculum Tibi apponam.

Poteram, Vir optime, moleftum hunc & invidiofum laborem recufare, ne vel *Menckenii*, fi de ejus Satyris libere, quod fentio, dixero; vel Charlatanorum illorum, quorum ulcera tractanda funt manu immitiori, iras provocem & aculeos. Cum enim *Menckenius* vix par fit Charlatanorum, quos irritavit, infidiis, quid me futurum putas, fi utrique impetum in me faciant, conjunctisque fignis tam imbecillem homuncionem adoriantur. Noftin' illud: *Veritas odium parit.* Et alterum ejusdem Comici: *Omnia affentari is quæftus nunc eft multo uberrimus.*

Terent. Eunuch. II. 2. 22.

Quid ergo? Refcribam, ut Tibi: tacebo, ut mihi gratificer. Refcribo fcilicet Tibi, taceo aliis. Scis, quid velim? Tibi foli hæc dicta funto, ut & amicitiæ legibus fatisfaciam, nec alios temere offendam.

Ut igitur primo loco meam exponam de Menckenianis Orationibus fententiam, fcias, eas hactenus vel maxime mihi probari, quod Auctor celeberri-

berrimus vitiosos literatorum mores docto sale conspersit. Quippe hoc pacto non solum impeditur, quo minus vitia literatorum ipsis literis aliquid infamiæ affricent: sed etiam ipsi literarum cultores sive exuere sua sive non imitari aliorum vitia pœnæ Satyricis dandæ metu coguntur, atque ita suus literis honos, sua literatis existimatio servatur illibata. Præterea fatendum est mihi, non adversante Genio effusas esse illas Satyras, sed naturali lepore, profluenti sermone, docto delectu, castis facetiis lectorum animos vi quadam dulci & grata ad se rapere.

Tria tamen sunt, quæ peccasse videri possit *Menckenius*. Nam *primum* injurius quodam modo est in literatorum ordinem, cum ne obiter quidem Charlatanismi a cæteris ordinibus exerciti meminit, adeoque nostrum ordinem in suspicionem adducit, quasi in eo solo ridiculum illud genus hominum inveniatur. Scilicet vel tribus verbis indicare debebat, turpem illam artem, *Charlataneriam* quam vocat, non coli a solis eruditis, sed Charlatanorum

plena esse omnia: se vero jam Charlatanos duntaxat eruditos mordaci fodiendos stylo suscepisse. Perspecte observavit *Pufendorfius*, *Pædantismum mentis, non literarum aut sectæ alicujus vitium esse, sed omnis generis, conditionis & ordinis homines perambulare.* Idem verissime de Charlatanismo dici posse, haud dubie non nescivit, sed tamen non monuit *Menckenius*. Qui enim ignoraret, quod jamdudum præter singulorum dierum experientiam docuit *Petronius*, *totum orbem exercere histrioniam*, id est, Menckeniano vocabulo, Charlataneriam. Quod si verbulo indicasset, illiterati non possent abuti ejus optimis alioqui Satyris in contumeliam literarum, sed secum recordati, idem vitium propriis nasci in hortis, moderatiores se præberent in eo, quod ex Cadmæa hac pugna capiunt, gaudio.

Lib. II. de Jure Nat. & Gent. cap. IV. §. 3. extremo, p. 256.

Alterum, quod in Menckenianis desidero Satyris, illud est, quod, neglecto *Ciceronis* præcepto, nulla apparet Charlatanismi definitio, quæ naturam ejus plane describat, ac Charlatanismum a ceteris literatorum vitiis sejungat. Ita enim

enim factum est, ut, maxime in posteriori oratione, permulta non tam Charlatanismi, quam Pædantismi, exempla afferantur. Ergo, inquies, Tu utrumque fini & distingue. Accipe igitur imaginem utriusque vitii, quam concepi animo. *Pædantismus est ambitio ex ejusmodi eruditione nata, quæ versatur in rebus non maximi momenti.* Hæc ambitio, quia inopiam judicii prodit, non potest non gignere facta ineptissima & quæ largam præbeant ridendi materiam: verbi gratia, cum illud Criticorum par de quæstione, utrum *emtum* an *emptum* scribi fas esset, non verbis, sed telis, digladiaretur: cum Poeta ille, *Menckenio* laudatus scilicet, ne Cæsari quidem assurgere dignaretur: cum Grammaticus ille Suetonianus secum natas, secum morituras quiritabatur literas: cum Nero Imp. citharam, histrioniam & poësin doctissimus, morti propinquus identidem exclamaret: *Qualis artifex pereo!* *Pædantismus* igitur arguit simplicitatem mentis: *Charlatanismus* in impostores cadit, qui more circulatorum id agunt, ut decipiendis hominibus

p. 133.

Suetonius in Vita Neronis cap. 49.

quæſtum faciant. *Pædantæ* igitur ſe ipſos prius, quam alios, decipiunt, vana neſcio cujus ſapientiæ opinione turgidi: *Charlatani* contra non tam ſibi, quam aliis, imponunt, animumque habent quæſtum inde faciendi. Ambitio quidem certe a Pædantiſmo ſeparari non poteſt, Charlataniſmus poteſt: quippe non omnis ambitio lucrum & applauſum ſpectat, ut vel ex allatis Pædantiſmi exemplis facile intelligitur. Ita *Segerus* ille miſerabilis fuit Pædanta, Charlatanus non fuit. *Charlatanus* igitur *literatus* (en definitionem!) eſt homo vix mediocriter eruditus, qui immoderata ſcientiæ ſuæ jactantia, hiſtrionicis interdum facetiis mixta, hominum applauſum captat, eo conſilio, ut aliorum ſtultitia fruatur ad famam opesque ſuas augendas. Talem illum ex ſutore Medicum ſive Charlatanum deſcribit *Phædrus:* tales videmus circulatores in nundinis: tales ergo oportet eſſe, quos Charlatanorum literatorum appellatione inſignire jure velis.

Vid. Menckenius p. 19.

Lib. I. fab. 14.

Tertium ſupereſt, quod in Menckenianis Satyris reprehendere auſim. Scilicet

licet cum ostentatio faciat Charlatanismum, interdumque scurriles accedant facetiæ, cave, quasvis facetias a bono doctore abesse oportere putes, nec omnem scientiæ ostentationem ab ejus persona alienam judica. Hoc igitur est, quod præteriit *Menckenius*. Quid? ostentationem sui honestam a vitiosa, itemque εὐτραπελίαν sive laudabilem sermonis jucunditatem ab histrionalibus scurrilibusque facetiis non discernendo, ipsam eruditorum prudentiam invidiæ & obtrectationi exposuisse videtur. Nimirum non quivis jocus histrionem facit, sed sapientissimus quisque hoc interdum condimento utitur veritatis cibum præbens auditoribus. *Duplex*, inquam, Doctoris *dos* est, quod *aurem capit*, & quod *errorem corrigit mortalium*. *Duplex*, inquam cum *Cicerone*, *omnino est jocandi genus: unum illiberale, petulans, flagitiosum, obscœnum: alterum elegans, urbanum, ingenuum, facetum: quo genere etiam philosophorum Socraticorum libri referti sunt*. Deinde nec omnis ostentatio est bono viro indigna, sed est omnino ars quædam, virtutes suas aliorum inge-

Phædrus lib. I. proleg. v. 3. Item lib. II. proleg. v. 3. & 6. Lib. I. de offic. cap. 29.

rendi oculis salva modestiæ lege, eoque tantummodo fine, aliorum ut commodis eo magis consulere possis. Ignoti nulla cupido, nulla æstimatio. Quare prodeundum sane in publicum est, mercesque exponendæ, nullos alias inventuræ sive amatores, sive emtores. *Non parva est prudentia prærogativa,* (agnosce perspicacissimi illius *Verulamii* verba,) *si quis arte quadam & decore specimen sui apud alios exhibere possit, virtutes suas, merita, atque fortunam etiam (quod sine arrogantia aut fastidio fieri possit;) commode ostentando: contra, vitia, defectus & dedecora artificiose occultando.* Plura in hanc rem ibidem edisserit, quæ suo loco, si libet, leges.

Libro VIII. de Augm. Scient. cap. 2. p. 433.

Habes, *Philomuse*, meam de *Menckenii* libro sententiam, vel potius leves in tam pulchro corpore nævos. Nihil enim addo, ne calamum crimineris censorium, aut πολυθρύλλητον illud occinas: Ῥᾷον μωμεῖσθαι. Sequitur, ut appellationem plane Latinam nec ipsis priscis illis Romanis inficiandam circumspiciam, quæ, quod *Menckenius Charlataneriam* vocavit, declaret. Ac sane

ſane dubito, an uno verbo vis barbari illius nominis ſatis exprimi poſſit. Venit mihi in mentem *Thraſonismi*, item Scioppiani * *Solipſismi*. Sed neutrum ſatisfacit, nec omnes *Charlataneriæ* receſſus pandit. Nec tamen tam inops eſt ** Latium, ut *Charlataniſmum* in civitatem cogatur recipere. Poterat *Menckenius*, quod & in præfatione fatetur, librum ſuum inſcribere *de circulatoriis *** literatorum artibus:* poterat, quod mihi placuit, *de circumforanea literatorum vanitate:* poterat *de aretalogis*

I 7

* Scioppius adſcito *L. Corn. Europæi* nomine contra Jeſuitas ſcripſit *Monarchiam Solipſorum*.

** Quod ad Græcam linguam attinet, ea Charlatanos Philoſophos vocat σοφιστάς. Σοφιστὴς, inquit *Ariſtoteles* Lib. de Elenchis ſophiſticis cap. 1. §. 8, eſt χρηματιστὴς ἀπὸ φαινομένης σοφίας, ἀλλ᾽ οὐκ οὔσης, id eſt, qui falſam illam philoſophiam in quæſtum ſuum convertit.

*** Hæc appellatio jam *Lipſio* arriſit & *Balio*, quorum ille in *Seneca* Epiſt. 88. ita legit: *Appion ſub C. Cæſare tota circulatus* (pro *circumlatus*) *eſt Græcia;* eumque Appionem *agyrtam* fuiſſe *& circulatorem*, ſcilicet literatum, ſcribit; Hic *Lipſio* ſubſcribens eundem Appionem (Diction. v. *Apion.* not. D.) vocat *un Charlatan et un Saltinbanque.*

logis * *literatis:* poterat denique *de seplasiariis literatorum artibus.*

Postremum restat, idemque molestissimum, ut, si qua alia hujus furfuris exempla in promptu habeam, Tibi liberaliter ac toto, quod ajunt, horreo admetiar. Neque vero, *Philomuse*, ad fastidium usque Te obruam, sed *Menckenium* imitatus potiora seligam, hoc Te Catone contentum fore confidens. Repetas autem & ob oculos tibi ponas velim, ne a janua aberremus, allatam modo definitionem *Charlatani literati.* Scilicet is est *homo vix mediocriter eruditus*, *qui immoderata scientiæ suæ jactantia*, *histrionalibus interdum facetiis mixta*, *hominum applausum captat*, *eo consilio*, *ut aliorum stultitia fruatur ad famam opesque suas augendas.*

Ut de histrionalibus facetiis prius dicam, eæ claro honestoque viro indignæ sunt, ideoque pauciores ex literatorum ordine producere potero honoris sui tam prodigos, ut scurrilibus nugis

* Recordor, hanc appellationem jam à *Morhofio* in mentem venisse, qui Lib. I. Pol. lit. §. 9. §. 11. *Aretalogorum & Thrasonum literariorum* meminit.

gis applausum & opes quærerent. Nam ipsi quoque Medici Charlatani gravitate sua indignum judicant, risum captare stultiloquio, sed sannionem sibi adjungunt, qui ridiculis gestibus ac fabulis populum delectet. Interim nec tales literati moriones desunt. Cui enim ignotus est *Taubmannus*, cui *Abrahamus a S. Clara?* In celebri quadam Academia sacerdotio Bavarus quidam fungebatur, qui in sacris concionibus tam lepidus erat ac festivus, sæpe ut in cachinnos solveretur auditorium. In eadem alius, & Philosophi personam sustinens & Theologi, tantos in scholis risus ciere quotidie solebat, ut jurares, ipsum Titi Imp. illud suum fecisse: *nullum debere tristem ab ipso discedere.* Adeo enim ipse in risum effusus erat, suisque auditoribus & exemplum & materiam ridendi præibat, ut quovis morione eum facetiorem esse facile assentireris. Verum, ut dixi, pauci literati a se impetrare possunt, ut rideri gaudeant sermones suos. Ceterum haud pauci in admirationem sui rapere student alios, ac *digito* gaudent *monstrari & dicier: HIC EST.* Charlatanismi

hujus

hujus ſequentes potiſſimum ſive artes ſive genera deprehendi.

Aliis pulchrum viſum eſt, ſuas ipſorum laudes ebuccinare more Aſtydamantis. Hoc faciebat ille paucis ignotus, qui tres eſſe ſua ætate eruditorum principes dictitabat, quorum duos nominans, tertium ſe proferre nolle addebat, ſcilicet ut auditoribus proclive eſſet adjungere magiſtrum. Ipſe novi quendam Philoſophiæ Profeſſorem, magnæ famæ hominem, novitios ad ſe a Depoſitore adductos hac adhortatione dimittere ſolitum: *Frequentate, quæſo, meas ſcholas: quippe princeps ego Philoſophorum ſum in hoc Lyceo, nec meliorem ducem nanciſcemini alium.* Atque is quidem imitari malebat notum illum in Saxonica circulatorem, qui cum prodit in ſcenam & populo fit ſpectaculo, hoc ſtatim prooemio faſcinat circumfuſam turbam: *Ego ſum celeberrimus ille Sideropogon;* quam Socratem, qui rogatus a quodam, quis optimus eſſet Philoſophiæ magiſter, eum in alius Scholam proſequebatur. In Poetis maxime notatur illa ſua laudandi impudentia: inter quos eminere *Malherbi-*

berbium notat *Balius.* Talis olim fuit *Appion* ille, qui *Polyhistor* appellatus est. Hunc enim *in prædicandis suis doctrinis maximum venditatorem* fuisse, testis est *Aulus Gellius.* Idem auctor alium producit jactatorem; *qui se unum & unicum lectorem esse enarratoremque Sallustii dicebat, neque primam tantum cutem ac sententiarum speciem, sed sanguinem quoque ipsum ac medullam verborum ejus eruere atque introspicere penitus prædicabat.* Annon *Caspar Barthius* in præfatione *Adversariis* suis præfixa *Appionis* vestigia presserit, aliis permitto arbitrandum.

Diction. v. Malherbe not. C.

Noct. Att. Lib. V. c. 14.

Lib. XVI cap. 4.

Ad eos, qui, quam magnifice de semet ipsi sentiant, manifestum facere non erubescunt, eos quoque refero suo merito, qui nomen infantibus inditum mutant longe augustiore. *Vaninus* ille *Julii Cæsaris* nomen stolidissimo fastu adscivit: *Philippus Bombastus* latet sub splendido tegmine *Aureoli Theophrasti Paracelsi.*

Ad eandem caveam pertinent, qui nominibus suis omnes suos titulos, quorum plerique inanes soni esse solent, longa serie subjiciunt. Quid est enim

hoc

hoc aliud, quam Charlatanorum illud: *Sechter, meine Herren!* Talibus non sufficit, quod scriptæ a clientibus epistolæ illam titulorum pompam præferunt: sed ipsi *omnes* * *triumphos suos, omnia ornamenta honorum, monumenta gloriæ, laudis insignia*, repræsentant oculis legentium quavis occasione, immemores Tulliani ** illius: *Insignia virtutis multi sine virtute assecuti sunt.* Horum hominum propterea me miseret, quod *Sycophantam* illum Plautinum
Tri- imitantur, qui nomen suum roga-
nummo IV. tus ita respondebat; *Si ante lucem ire*
43. *occipias a meo primo nomine, concubium sit noctis, priusquam ad postremum perveneris: opus face est & viatico ad meum nomen.* Sarsinati is ideo *solide sycophan-*
v. 47. *ta* visus est, mihi illi *solide Charlatani* videntur.

Vos quoque in hanc Charlatanorum tribum adscriberem, nisi vestra timerem graphia, Clarissimi Domini *Magistri atque Doctores*, qui soluta impudenter

---

* Agnosce verba Ciceronis Orat. III. in Catil. cap. XI.

** Lib. III. Epist. 13. Idem Cicero Lib. X. Ep. 6. *Dignitatis insignia* discernit ab *honorum vocabulis*.

ter pecunia licentiam emitis vos appellandi Magistros Philosophiæ,(vah quam nomen hoc magnificum est!) Doctores * Theologiæ vel Jurisprudentiæ vel artis Medicæ. Ecquis non misereatur virginis, se ipsam formosam appellantis, suæque formæ testimonium magna pecunia redimentis? Quid, quæso, vos facitis aliud? Facite vero, ut, quemadmodum puellæ pulchritudo, sic eruditio vestra incurrat in oculos, ac de semet ipsa irrefragabile edat testimonium. Præsta, inquam, Te virum, præsta Te Doctorem, præsta Te Magistrum. Quid opus est verbis, quid titulis, ubi rerum adesse debent testimonia? Pythagoras ne *sapientem* quidem se ab aliis appellari patiebatur. Vos vobis non videmini solum, sed vocari gestitis, non *sapientes*, sed *sapientiæ magistri*. Valde ridebatur Roterodamensis ille Medicus, sacerdotis simul mune-

* Erasmus Charlatanicum hunc morem aversatus, nunquam nomini suo præscripsit sacrosanctum illud D, cum tamen creatus esset in Academia Taurinensi Theologiæ Doctor. Hodie multi idem spectare videri possint, cum *Magistri* titulum abdicant, nisi constaret, eos non splendore, sed vilitate hujus tituli adductos id facere.

munere fungens, cum hæc vatis anti-
Jesaiæ LXIII,1. qui verba ædibus inscripsisset suis: *Ich bins, der Gerechtigkeit lehret, und ein Meister zu helffen.* Annon vestrum quisque, quoties cum elogio nomen suum emittit in publicum, hoc ipsum dicit: *Ich bins?* Sed indicta sunto, quæ dixi. Nolo namque propria vineta cædere, nec optare, ut proscriptio hujus Charlatanismi iis Academiis fraudi sit, quæ more majorum sumunt pecuniam & mittunt *Doctores Magistrosque* in patriam: maxime cum satis gravibus rationibus Academiæ permoveantur ad illam titulorum erogationem continuandam.

Teste *August. Pfeiffero in Theol. Medic.*

Ceterum libet hac occasione de titulorum magnificentia, qua quidam literati, pariter in hunc Charlatanorum ordinem referendi, gaudent, addere non nulla. Inter hos haud dubie immodestiores sunt, qui semet ipsi magnis exornant titulis: sed nec illi intra modestiæ limites consistunt, qui titulos justo majores ab aliis sibi tributos non recusant. Utriusque generis exempla, quæ occurrunt, afferam. *Vaninus* principe loco poni meretur, cujus Char-

Charlatanismum vix quisquam superavit. Suis enim in *Dialogis* modo *acutissimum Doctorem*, modo *ingeniosissimum Philosophum*, modo *Philosophorum Principem* se appellat. *Nec sane* (quæ *Parkeri* verba sunt,) *tenui isto Sophista* (*Vanino*) *quævis hominum ætas virum peperit, qui, tanta de se opinione & scientiæ ostentatione, minus intellexerit.* Disp. I. de Deo §. 26. pag. 77. Nec modica vanitas proditur isto Epitaphio, quod etiamnum in quodam urbis Patavinæ templo visitur: *Paulo de Castro, Avo, & Angelo, Patri, Comiti Palat. Utr. Jur. Doctoribus & in orbe Monarchis, Nicolaus de Castro, Utr. Jur. Doctor, Canonicus Paduanus, Apost. Cubicul. & Comes Palat. fieri fecit MCCCC. LXXXVIII.* Quam inscriptionem cum nescio quis Lipsiensi luce dignam judicasset, recte hanc ἐπίκρισιν subjecit: *O quantam voluptatis titillationem sensisse credamus Nicolaum, dum Monarchas qualescunque inter suos progenitores numerare potuit!* in Actis Erud. A. 1702. pag. 84. Recordor opportune ejusdem valoris titulum, quem *Stephano Riccio* in epistolis ad eum datis tribuebat *Thomas Naogeorgus.* Appellabat enim eum *Imperatorem Scholæ Salfelden-*

Hist. Ec-clef. Or-lamund. p. 403. *feldensis*, *Læbero* teste. Sic quis nescit, quam vulgati usus hodie in Italia sit titulus *Viri illustrissimi*, cum olim *Illustris* titulo contenti fuerint potentissimi Mabillo-nius Lib. II. de re Diplom. Decade IV. c. 10. Francorum reges? Adi sis *Michaelis Piccarti Observationes historicas & politicas*, in quibus singulare deprehendes Caput, quo ambitionem quorundam circa titulos falsse exagitat, inter alia his Pag. 212. utens verbis: *Principes olim* optimos & clarissimos *dicere multum erat: At quis hodie contentus illis sit ludimagister?* Pari acrimonia titulorum pompam insectatur Lib. 1. Epist. 126. p. 302. *Buchnerus*, Germanos addens præ ceteris gentibus hoc morbi genere laborare. *Solent*, inquit, *Belgæ & Galli ridere Germanos, cum legunt talia, nosque hebetioris cujusdam nec satis politi ingenii damnare.* Quam exosa *Jo. Michaeli Bruto* fuerit hæc titulorum arrogantia, vel Diction. v. Brutus Not. H. & I. *Balius* Te docere potest. Eadem *Francisco Hotomanno* mens fuit, qui cum a *Scipione Gentile* rogaretur, *unde Excellentia ipsius advenerit: Quam tu*, inquit, *Excellentiam mihi nominas? Dic potius: Tua miseria, tua calamitas, tuum naufragium.* Hoc ipse *Gentilis* refert in epistola quadam, quæ inter epistolas *ad Jo.*

Hoto-

Hotomannum & ab eo ſcriptas eſt centeſima trigeſima quinta. Non adeo his aſſentationibus adverſus eſt clariſſimus vir, *Thomas Crenius*, qui, cum aliquot abhinc annis eum convenirem, non unas mihi prælegebat literas ad ſe datas, in quibus *Excellentiæ* titulus ipſi tribuebatur. Experiebar & ipſe ejus patientiam, an *Excellentiæ* titulum æquis auribus excipere ac ferre poſſet. Ferebat vero fortiter &, ut credo, in ſinu ſibi applaudebat. Unam adjungo hiſtoriolam, cujus ipſe pariter teſtis ſum αὐτήκοος. Græcus quidam Abbas paucis abhinc annis in quandam delatus Academiam accedebat ad Profeſſorem Theologiæ in ordine ſuo ultimum, mixtisque variis ſermonibus cum diſceſſurus erat, rogabat, quonam in iſta Academia fungeretur munere. Ἐγώ εἰμι, inquiebat ille ipſiſſimis hiſce verbis, ὁ ἀρχιδιδάσκαλος τῆς θεολογίας.

Charlataniſmum quoque redolet, imo fœtet, mos eorum, qui tabulas amicorum encomiaſticas in fronte librorum ſuorum ſuſpendunt, iſtoque præjudicio admirationem lectoris excitare ſtudent. Enim vero vino vendibili

dibili non opus esse suspensa hedera, tritum sermone comprobatumque ab omnibus proverbium est. Ridicule vero prorsus faciunt, qui emendicata ista suffragia valere putant ad fidem in re dubia faciendam, adversariisque suis hæc testimonia tanquam Medusæ caput obvertunt. Quasi vero tam impolitum sit sæculum nostrum, ut nesciat, civilitatis esse, etiam ea, maxime rogatum, magnis efferre laudibus, quæ vix mediocri digna esse tecum intus in animo judices. Proinde sapientiæ suæ documentum dedit *Samuel Werenfelsius*, epigrammatibus, quæ amici ipsius *Dissertationibus Theologicis* præfixerant, hoc subjungens ἐπιφώνημα:

Nemo fidem vestris habebit laudibus:
Hic non amicis nec poetis creditur.

Huc pertinent ii, qui ex amicorum ad se scriptis epistolis encomia suæ eruditionis suorumve librorum publicant. Quam parum enim fidei subsit talibus judiciis, *Balii*, *Salmasii* & *Buchneri* exemplis probatum legi in *Eruditorum*
A. 1714. *Actis*, quæ Lipsiæ quot mensibus in lu-
p. 441. & 442. cem emittuntur.

Aliud

Aliud Charlatanorum genus est eorum, qui libris suis gloriosos, & ad quos vel vadimonium deferas, præfigunt titulos. Nosti, *Philomuse*, fuisse tempus, cum omnis ferme libellus *curiositatis* lenocinio prima statim fronte se commendaret legentibus: nec desunt hodie, quibus eadem fraus pia arridet. Quot libris inscripta est hæc formula salutaris: *Liber omnibus cujusque Facultatis studiosis utilis ac necessarius?* Jam olim *Gellius* risit eos, qui libros suos inscripserant *Cornu copiæ*, *Pandectas*, &c. *Jacobum Gaddium* notat *Morhofius*, quod magnificum suis libris titulum imposuerit, *ut solent* (en ἐπίκρισιν Morhofianam!) *plerumque esse verborum prodigi, qui rerum sunt parci.* Scilicet *Phædri* verbis,

Lib. XX. cap. ult.

Polit. Lib. I. cap. 16.

Non semper ea sunt, quæ videntur: decipit
Frons prima multos.

Lib. IV. proleg. v. 5. 6.

Idem *Morhofius* parem *Claudii Verderii* Charlatanismum exagitat. *Is*, inquit, *librum scripsit exiguum magnifico hoc titulo:* Censio autorum omnium veterum & recentiorum. *Quis non de lo-* cap. cit.

cuplete penu hujus Pantosophistæ præclara omnia & tanti promissoris hiatu digna sibi sponderet? Sed misere ille corvos deludit hiantes. Alibi *Ludovici Jacobi* Cap. XVII. Librum *De Bibliothecis* producens cum integro titulo, hæc addit: *Magnam hic rem agi credideris: sed si, quod res est, dicendum, amphoram titulus instituit, liber exit in urceum.* Eodem capite de simili *Gallesii* libro, grandiloquum pariter præferenti titulum, ita judicat: *Magnos ille titulus strepitus facit: sed pro thesauris carbones.* Idem alio ejusdem libri loco ita scribit: Cap. IX. *Aliqui, ut docti videantur, inauditos librorum titulos nominumque monstra crepant.* Plura possem addere, sed claudat agmen * Hispanus, qui, vitio suæ gentis immodicus

* Hispano jungere liceat Lusitanum, eodem sub Sole calentem, cujus ingens exstat volumen hoc præsignatum elogio: *Elysius jucundarum quæstionum Campus, omnium literarum amœnissima varietate refertus, Medicis inprimis, tanquam in quo luxuriantis naturæ spectatissimi flores erumpant, & admiranda illius opera contemplentur, maxime delectabilis: Theologis deinde, Juris peritis, & omnium denique bonarum disciplinarum studiosis, Philosophis, Philiatris, Philologis, Philomusis, summe utilis ac ab omnibus expetitus: Autore* Caspare a Reies Franco, *Illustrissimæ Urbis Carmonensis Medico Jurato.*

dicus æstimator sui, librum hoc titulo insignitum emisit: Πεντηκόνταρχος, *sive Quinquaginta militum ductor, stipendiis Laurentii Ramirez de Prado * conductus, cujus auspiciis varia in omni literarum ditione monstra profligantur, abdita panduntur, latebræ ac tenebræ pervestigantur & illustrantur.*

Perstringendi mihi sunt & illi Charlatani, qui πολυγλωττίαν jactantes scriptis suis præfigunt compendia scribendi Rabbinica, vel inserunt aliorum verba autorum, Rabbinico, Anglico, Gallico, Hispanico, Syriaco, Arabico (cur non & Utopico atque Sevarambico?) sermone ** usorum. Adjungendi his sunt, qui in allegationibus, quas hodie vocant, modum excedunt, ac, *Baudio* judice, *hoc unum gloriæ choragium sectantur, ut multos libros evolvisse videantur.* Cent. I. Epist. 83. p. 148. Jam olim in *Thoma Messanensi* id vitii

 casti-

* Hujus *Ramirezii* circulatoriam δοκησισοφίαν in præsenti libro ostensam graviter exagitat *Gatakerus* Lib. de stylo N.T. c. 23.

** Huc pertinent quoque, qui in concionibus sacris Græca & Latina Patrum, Hebraica Rabbinorum, &c. testimonia recitant: vel *Propositiones*, quas vocant, Latinas afferunt: quem morem recte notat Benthemius Holl. Stat. P. I. cap. 8. §. 7. pag. 260.

Lib. IV. Epist. 9. p. 148. castigavit *Petrarcha*, sic ad ipsum scribens: *Animadverti, te in scriptis tuis omni studio, ut appareas, niti. Hinc ille discursus per ignota volumina, ut ex singulis aliquid decerpens rebus tuis interseras. Plaudunt tibi discipuli, & omniscium vocant, innumerabilium autorum nominibus attoniti.* Addit autem, hunc doctis morem minime placere. JCtorum fere proprium esse hoc Charlatanismi genus, in vulgus constat. Nec dubitat *Morhofius* inter eos, qui ineptis allegationibus magnos constipant libros, primum locum tribuere JCtis, *qui* (inquit) * *notissima quaeque infinitis testimoniis confirmant.* Addit, ludibrium propterea debuisse JCtos *Paulo Sarpio:* cui adjungerem *Pag. Gaudentium*, nisi consultius esset, Juris consultorum inconsultas allegationes domesticis insectari damnationibus. Reprehendunt enim hoc moris ipsi JCtorum principes, *Diodorus*, *Tuldenus*, *Leibnitius*, *Thomasius*, *Boineburgius*, cujus de *Tilemanno* JCto sententiam ipsius verbis

Obsterr. lit. Diss. III. p. 29.

Lib. III. de cognit. sui cap. 3. pag. 275. In Nova meth. Juris prud. Disp. de Crim. Magiae §. 21.

* Pol. Lit. Lib. I. cap. 22. Ubi addit, hoc allegandi cacoethes a Germanicis frequentari potissimum.

bis proferam: *Fuit is vir*, inquit, *utique pereruditus: at pravo sui & ævi & ordinis more tam vanus in alienis dictis citandis & coacervandis est, ut fastidium sui cieat.* Ex Actis lit. Struvii T. III. p. 51. Concludam testimonio *Struvii*, qui maximi JCti filius, ipseque JCtus, ita differit: *JCtis hoc fere proprium videtur, qui scripta sua tot allegatis munire solent, quæ tamen plerumque unus ex altero haurit. Pruritus* (Charlatanismus inquam,) *hic est sane non laudandus, cujus finis potior hic est, ut quis videatur instructus insigni bibliotheca, & multæ lectionis, cum tamen vix centenam quandoque librorum possideat.* Introd. ad rem lit. cap. V. §. 4. p. 200. sqq.

Volui, *Philomuse*, epistolam scribere. Quare ne liber fiat, paucis cætera Charlatanorum literatorum genera accipe. In hunc censum igitur porro illos refero Philosophos dicam an Sophistas, qui sapientiam suam ænigmatum symbolorumve velamentis involvunt. Sciunt scilicet, verum esse Lucretianum illud:

Omnia enim stolidi magis admirantur amantque;
Inversis quæ sub verbis latitantia cernunt.

Hi ænigmatici scriptores (ita recte judicat non infimi subsellii philosophus,) arbitrantur, *res insicetissimas, ne dicam falsissimas & maxime flagitiosas, grandium mysteriorum instar æstimatum iri, ubi vocibus, ultra communem hominum captum inintelligibilibus, amictæ prodierint in lucem.* Hac fraude inprimis Alchimistæ utuntur, de quorum libris merito usurpaveris illud *Plauti: Nisi Sibylla legat, interpretari alium potesse neminem.* Ad hos arcanorum venditatores refer eos, qui commercium cum Genio quodam jactitarunt, uti *Plotinus, Porphyrius, Brunus, Cardanus*, alii. Junge his Caballisticos nugivendulos, e. g. *Scalichium*, de quo multa dabit *Morhofius.* Nec omittendi sunt *Scholastici*, terminis suis obscurissimis tanquam ignorantiæ involucris totum orbem infatuantes. Scilicet ea est vulgi natura, ut, ubi nihil videt, eo magis spem suam inflet ac maxima sibi bona promittat, nec nisi post damnum & ludibrium suum sapiat. Non possum facere, *Philomuse*, quin hic acceptam ab aliis historiolam Tibi narrem, ut videas, Charlatanicas artes nec infimis quidem homini-

Art. cogit. P. I. cap. 13 fine.

Pseudo. lo I. I. 23. sq.

minibus incognitas vel inusitatas esse. Erat in oppidulo quodam bubulcus, homo ultra suam sortem nequam, cui per aliquot annos homines querquera laborantes feliciter curanti, non contemnendo quæstui erat civium stultitia. Dabat autem ægris, soluta quarta imperialis nummi parte, amuletum ex collo suspendendum, cui inesse aliquid præsentissima præditum efficacia, serio jactabat. Ac ne fraude prodita lucrum cessaret, vultu ad sanctissimam severitatem composito prædicere solebat, qui ausus esset amuletum profane curiosis manibus resolutum inspicere, eum febri nunquam cariturum, quoad viveret. Tandem denique quidam superstitione vacuus, forte in id oppidum delatus, aperiebat sacrarium istud, in quo nihil offendebat præter schedulam his inscriptam versiculis:

Der schielende Valten heiß ich,
Sechs Groschen krieg ich, das weiß ich,
Ein Zippel-Peltz und ein Filtz-Hut,
Die sind im Winter vors Kalte gut.

Proximos his colloco eos, qui vanarum scientiarum doctrinas *Abrahami,*

Hermetis, *Zoroastris* nomine præscribunt: item, qui per plagium * literarium vel aliud imposturæ genus alienæ laudis hæreditatem cernunt. Notum satis est *ignavum* hoc *pecus*, *fuci*, qui apum deprædant alvearia. Qualis, ut vel unum adducam, erat *Ouzelius* in suis ad *Minucium Felicem* annotationibus. Ejus omnia furta singulis paginis & lineis annotaverat in suo exemplari *Paulus Terhaarius*, teste *Boxbornio*. Epist. p. 235.

Charlatani, ut merces suas majoris vendant, ceterorum medicamina contemnunt, & invidiosissimis traducunt nominibus: id quod jam olim proverbio locum fecit: *Medicus medico invidet*. Quis jam dubitet literatos illos vocare Charlatanos, qui eundem morem sua in arte sequuntur? Merito hic sisto *Aristotelem*, qui gloriæ studio, quosvis alios Philosophos despicatui habebat, ratus, *se regnare haud tuto posse, nisi more Ottomanorum fratres suos omnes* Verulamius Lib. III. de augm. scient. cap. 4. pag. 166.

* Talem plagiarium scite describit *Themistius Orat. I. pag. 24. edit. Donzellini*, hunc in modum, quod aliena cum ab altero didicerit & paululum immutarit, tanquam Autolycus furta, ea secum circumferat, jactans se atque ostentans apud eos, quibus eorum autor & inventor est ignotus.

omnes contrucidasset. An *Democritus* quoque Charlatanismi sive circumforaneæ vanitatis reus sit, qui suum jactasse dicitur pharmacum, quo pulchri, fortunati, prudentes & docti efficiantur homines, alii viderint. *Paracelsi* vero illius vanitas nimis in aprico est, qui minimo suo in digito plus dictitabat inesse scientiæ medicæ, quam in toto Hippocrate & Galeno. Huc eos refero, qui magnis & illustri laude conspicuis viris bellum inferunt, Alexandri exemplo credentis, *magnitudinem suam clariorem fore, quo majores fuissent, quos ipse vicisset:* Curtius. multoque majori jure eos, qui aliis doctoribus exitialis erroris (*haresin* vocant,) infamiam adspergere gestiunt. Memini, me olim videre librum nescio cujus Theologi ita inscriptum: *Absurda absurdorum absurdissima, Calvinistica absurda.* Vidi alium librum JCti, cujus pariter nomen non succurrit, qui *Millenarios errorum* in fronte præferebat. Adjungo Medicum, *Jo. Freitagium*, cujus exstat *Detectio & refutatio novæ sectæ Sennerto-Paracelsicæ.* Ipsum *Hieronymum* his darem socium & collegam, nisi ejus inter Di-

vos relati autoritas plus ponderis apud me haberet, quam criminationes *Clerici*.

In Dissert. de argum. Theologico ab invidia ducto.

Nec parum Charlatanismi inest in plerisque Disputationibus Academicis. Fere enim, qui cathedram conscendunt, publice demonstratum eunt, sese invictos esse gladiatores: postea que quam inani verborum strepitu duas tresve horas auditoribus suffurati sunt, triumphantium ritu museum repetunt, & solennes amicorum congratulationes exspectant: imo sæpe ante victoriam triumphum canere jubent amicos, quorum ἐπινίκια Disputationibus associant. Quam acri sale hunc morem perfricent *Caselius* atque *Morhofius*, alibi legas licet. Illustrius Charlatanismi hujus exemplum non succurrit, quam *Jo. Pici*, Mirandulani Comitis, qui (ut ipse *Jo. Franciscus Picus* fatetur,) *humanæ laudis & gloriæ cupidus*, & ingenium *ostentare* cupiens, Romam evocavit omnium gentium atque ordinum literatos, de thesibus nongentis secum disputaturos. Caruit res successu. Ceterum satis scio, a Davide quodam hunc Goliathum prosterni

Morhof. Pol. L. II. cap. XI. §. 15. & 16.

potu-

potuisse. Adeo inepta multa & falsa insunt in illis thesibus. Memoratu nec indignus est *Franciscus Macedo*, de cujus Charlatanismo disputatorio haud pauca tibi ridenda propinabunt *Morhofius* ac *Balius*. Exstat contra *Macedonem* illum exasciatissima Satyra summi viri, *Henrici Norisii*, Amstelodami A. 1709. sub hoc titulo recusa: *Thraso seu miles Macedonicus Plautino sale perfrictus*.

Lib. I. Pol. lit. cap. 22. Diction. v. Macedo.

Ab Academico Charlatanismo ordo me deducit ad Scholasticum. Scholastici enim doctores *tanquam piscatores eam imponunt hamis escam, quam sciunt appetituros esse pisciculos*, (id est, discipulorum parentes,) *alias sine spe prædæ moraturi in scopulo:* Agnosces verba Petronii, qui in Satyrico suo libello satis id genus hominum depexum dedit. Neque vero unquam hi tales desiderabuntur, quamdiu non intermorietur spes lucri. Quot enim quotidie propemodum videmus Programmata Scholastica, in quibus imberbes oratores (perinde quasi arduo huic muneri pueri sufficerent,) non solum producuntur, sed tantis laudibus oneran-

tur verius quam ornantur, vix ut quicquam ad perfectam eruditionem deesse credas hisce discipulis; ex quorum invidendis scilicet profectibus metientur (si nimirum sapiunt) lectores magistri magnitudinem. Illud vero obscœnius multo, quam Charlatanismi, nomen meretur, cum iidem umbratici doctores discipulos jubent publice declamare Græco, Syriaco, Hebraicove sermone, & oratoribus & auditoribus ignoto. Sed profecto *omne ignotum pro magnifico est*, adeoque nunquam desunt, qui talibus & magistris & discipulis frigidam stultæ admirationis & assentationis suffundant, & in societatem insaniæ veniant. Pertinet huc jactatio omnipotentiæ, ut ita loquar, oratoriæ, quorum Thrasonum familiam ducit *Gorgias* ille *Leontinus*, jam *Menckenio* notatus.

Tacitus Agric. XXX. 4.

Non sunt prætereundi gloriosi promissores librorum edendorum, quorum cum integri catalogi prostent, unum tantummodo * adducam *Andream*

* Non plane præter mittendus, saltim in margine laudandus erat *Quirinus* ille *Kuhlmannus*, cujus impudentiam in promittendis vastissimis

dream Mullerum Greifenbagium, qui intimam linguæ Sinicæ peritiam jactitabat, ejusque *Clavem* magno promittebat hiatu, sed, ut eventus docuit *Jobum Ludolfum*, ** eam tenebat juxta cum ignarissimis, adeoque *magna minatus extricavit nihil.* Phædr IV,22.4.

Tandem illi Charlatanismi se reos faciunt, qui in Academiis, quando disciplinam aliquam docere aggrediuntur, in præfatione solenniter præmissa mirificis elogiis suam celebrant Helenam, scilicet ut ceteræ disciplinæ ad hanc nihil esse videantur, & auditorum vel potius emtorum augeatur numerus. Eadem chorda oberrant Criticorum permulti, qui solos artis criticæ peritos *eruditos* vocant, ceteros tanquam umbras contemnunt. Idem Charlatanismus in quibusdam Mathematicis deprehenditur, meliora docendis a *Clerico.* Horum princeps *Archimedes* non leve Charlatanismi specimen edidit, cum ab Hierone Rege vid. Poiretus Lib. de erudit. falsa. §. 63. Logic. P. III. cap. 3. §. 13, 14 15.

 pete-

operibus mirari cogetur, quisquis vel Morhofium evolverit Pol. Lit. lib. II. cap. 5.

** Hujus duas lectu jucundissimas hac de re epistolas exhibet Struvius Act. lit. T. VI. pag. 47-51.

peteret, ut locum sibi quempiam extra has mortalium sedes daret, sese tunc artis suæ viribus totum terrarum orbem suo loco moturum esse.

Ohe! jam satis est, *Philomuse*. Unum adjicio, quod ex recenti orationis *pro lege Manilia* lectione adhuc memini:
c. XIII. *Vestra admurmuratio facit, Quirites, ut agnoscere videamini, qui hæc fecerint. Ego autem neminem nomino. Quare irasci nemo poterit, nisi qui ante de se voluerit confiteri.* Accipe & illud Poetæ uno verbo mutatum, nec Tibi
Lib. IV. Trist. Eleg. 4. v. 7. sqq. tamen, sed Charlatano nescio cui, dictum:

Quod minime volui, positis pro nomine signis
Dictus es. Ignoscas laudibus ipse tuis.
Nil ego peccavi: tua te mala cognita produnt.
Si, quod es, appares, culpa soluta mea est.

Vale, *Philomuse*, ac salve! Scrib. Cal. Sept. A. C. 1715.

)o(

Pro-

Programma Declamationi primæ præmissum.

DE APPLAUSU ERUDITORUM.

JAm pridem Eruditis obſervatum eſt, plauſum & acclamationes e theatro in ſcholas atque auditoria migraſſe, & Rhetores olim Sophiſtasque ac Declamatores cœnis ſportulisque datis plauſum redemiſſe, domique aluiſſe acclamantium & plaudentium chorum, qui dicturo aut recitaturo ſemper adeſſet, prodeuntem comitaretur, & in ipſa etiam deductione acclamaret; imo & magnificas potentiorum ædes conduxiſſe & numeroſa poſuiſſe ſubſellia, quo major alliceretur auditorum numerus; qua de re Viri omnium confeſſione doctiſſimi, Ludovicus Creſollius *a* & Franciſcus Bernardinus Ferrarius, *b* pereleganter atque erudite commentati ſunt, ut taceam Joſephum Laurentium, libelli perexigui *c* autorem haud prorſus contemnendum. Enimvero non minori hodie cura atque ſollicitudine Eruditi de plauſu ſibi conciliando laborant, eoque artibus propemodum utuntur iisdem, quas mi-

a Theatr. Rhet. L. III. C. 20.
b De veterum Acclam. & plauſu L. III.
c De Acclamationibus ap. Gronov. Theſ.

Gr. T. VIII Conf. & Gaudentii Observatrix Litter. p. 70. mi atque histriones in theatris ad concitandos populi plausus & cachinnos adhibere consueverunt. De qua captatione plausus, quam uno, quanquam barbaro, vocabulo *Charlataneriam* Eruditorum dixeris, quum in ipsa Magistrorum Panegyri proxime verba facturus sim, nunc tantum Programmatis loco quædam de iis præfari constitui, qui miro quodam ac insolito Auditorum applausu sive in prælectionibus sive declamationibus gavisi sunt. Et ut veteres prætermittam, ut THEOPHRASTUM Eresium, apud Laertium, aliosque, qui ultra bis vel quater mille auditores habuere, primus quidem hic occurrit PETRUS ABÆLARDUS, qui quum in ea incidisset tempora, quibus sordebant bonæ litteræ spississimisque tenebris obvolvebantur, auditores nactus est prope innumeros, qui non ex Gallia tantum universa, verum & Hispania, Italia, Germania, Belgio ac Britannia certatim ad illum convolabant, & rusticationis causa Lutetia emigrantem tanta frequentia comitabantur, ut si ipsi credimus *d*, *nec locus hospitiis, nec terra sufficeret alimentis.*

d Operum p. 19. Conf. Bayle Dict. Crit. *Foulques.*

Nec

Nec minor postea PETRI RAMI applausus fuit, qui cum Aristotelicos fortissime oppugnasset, clarissimæ sectæ, quam plurimi inde, in Germania inprimis, Angliaque & Scotia, secuti sunt, autor exstitit. Is vero, cum aliquando contra Carpentarium vehementius excanduisset, *ubi sunt*, inquiebat, *illa tempora, ubi duo millia hominum, qui Ramum volentes audire, non potuerunt?* e Circa eadem tempora florebat in Italia lepidissimum JOANNIS ANTONII CAMPANI ingenium, qui vir quanto hominum concursu Perusiæ, cum primum scholas aperiret, declamaverit horas tres, ex ejusdem Epistolis a nobis editis jucundissime patet. Ita enim, ut alia nunc prætermittamus, loquitur f: *XII. Kal. Novembris orationem habui apud Perusinos longe gloriosissimam. Aderat Beneventanus Antistes urbis; aderant & JCti octo & quadraginta: quid tibi dicam Medicos, Grammaticos, Oratores pœne innumerabiles? quales sunt Oratores hodie, si solum non barbare illatineque loquantur. Præterea hominum plusquam tria millia, qui ad me, de quo aliqua præcesserat exspecta-*

e Naudée dans le Mascurat. p. 111.

f L. II. Ep. I. p. 50 ed. nostræ.

ſpectatio, audiendum convenerant frequentia incredibili. Et paulo infra: *Effeci, ut totum triduum ingens quidam in civitate ſtupor ac tumultus eſſe videretur, omnes me loquebantur, digitis me, quocunque irem, oſtendebant.* Quin & teſtatur Michael Fernus in Vita Campani, *g* Guidum Grammaticum ex eo tempore Peruſiæ publice docere haud auſum. Quanta & Florentiæ eadem ætate FRANCISCI PHILELPHI fuerit exiſtimatio, ipſe alicubi *b* glorioſius prædicat, ubi non tantum ipſas nobiliſſimas fœminas honorandi ſui gratia via cedere ſibi, verum & auditores eſſe quotidie quadringentos & amplius, & hos quidem magna ex parta viros grandiores & Senatores, teſtatur. De JANO PARRHASIO referunt, eum tanto Mediolani plauſu docuiſſe, ut inter juvenes Auditores Senex Trivultius, ſummi nominis & autoritatis Imperator,

g Operibus Ven. 1502. f. editis præmiſſa.
b lib. II. Epiſt. 2.

Senex Trivultius] Huc pertinet, quod de M. Muſuro Eraſmus teſtatur L. I. Ep. 23 ubi de Raph. Regio loquutus, pergit: *Erat tum, ut opinor, non minor annis LXX.* (Regius ſcil.) *& tamen nulla hyems fuit tam aſpera, quin ille mane hora ſeptima adiret M. Muſurum Græce profitentem, qui toto anno vix quatuor intermittebat horas, quin publice profitere-*

tor, conspiceretur. *i* Et scribit de se ipso ANGELUS POLITIANUS; *k* cum Catullum forte Veronæ in officina quadam, Viris nonnullis Literatis pœne cogentibus, explicaret, non minus multos spectata doctrina Viros, quam magnam scholasticorum manum pronis auribus cuncta accepisse ac identidem clamasse: *demissum cœlitus Angelum sibi, qui Poetam conterraneum interpretaretur.* His proximus JULIUS POMPONIUS LÆTUS fuit, Vir Latini

i Jac. Gaddius Script. non Eccl. T. II. p. 182.
k in Miscell. Cap. 19.

tur. Et Theodorum Bezam coram XX. aut XXX. millibus auditorum verba facere solitum fuisse, ex Epistola anecdota probamus, quam anno sexagesimo secundo seculi XVI. Car. Clusius Antw. ad Cratonem, trium Imperatorum Archiatrum, Lutetia misit, & ex qua hæc transscribimus: *Religionis negotium, tametsi Satanas, quantum possit, impedire conetur, satis belle procedit; conveniunt enim singulis diebus ad XX. vel XXX. hominum millia, ad Verbum DEI audiendum, quibus Dn. Theod. Beza concionatur, nonnunquam Franc. Parucellus.* THBM.

Demissum cœlitus Angelum] Artes, quibus Angelus ille Bassus, a Patria Politianus, in parando auditorum plausu usus est, egregie tradit Franc. Duarenus, ad Fr. Balduinum scribens, pag. 1478. Operum Editionis 1484. *Non possum*, inquit, *mihi temperare, quin tibi nunc referam, quod Budeus noster de Angelo Politiano quondam nobis domi sua narrare solebat, idque se ex Jano Lascare, qui Politiani fuerat æqualis, crebro audiisse confirmabat.*

tini sermonis ac veteris historiæ gloria illustrissimus, qui etsi in familiari consuetudine hæsitante lingua balbutire solitus est, *l* tanta tamen eloquentia tamque expeditè ac venuste e suggestu ad cupidam juventutem verba fecit, ut auditores a media nocte ad præoccupanda subsellia in auditorium concurrerent. *m* Quod idem ferme de summo Theologo JOANNE MALDONATO testantur scriptores, qui duabus quotidie tribusve horis certatim discipulos

l Paul. Jov. Elog.

m Vigneul Marville Mel. d'Hist. & de Litt. T. I. p. 226.

Cum enim Politianus Florentiæ Interpretationem Homericæ Iliados in magna celebritate aggrederetur; non sine ingenti ostentatione, quæ de Homeri Poemate perscripta sunt ab Herodoto, auditoribus suis e suo genio recitabat, quo tempore Herodoti liber Græce scriptus, a nullo adhuc conversus in linguam Latinam, nec Typographorum formis excusus erat. Itaque Lascaris, qui tum honoris causa auditorum numerum augebat, cum paucis quibusdam aliis Græce doctis hominibus, qui non ignorarent, unde omnia, quæ pro suis recitaverat, hausisset, is igitur paulo post ad hominem conversus, eumque seducens, Dic mihi quæso, inquit, Politiane, quo ore Herodoti opus insigne, quòd ante tot secula conscriptum est, in tanto cœtu, ut tuum recitasti? Cui mox subridens Politianus, Nunquam, inquit, putassem sane hominem Græcum adeo ejus artificii rudem & ignarum esse, quo apud multitudinem existimatio & fama comparari solet. Quasi vero, inquit, non satis intelligam, tres aut summum quatuor fortassis vos hic adesse, quibus

ſcipulos ſubſellia occupaſſe prius, tradunt, quam ille ludum ingrederetur, ſæpeque eum in aperto atque adeo in viis publicis docere coactum eſſe, ob multitudinem auditorum, quos nullæ exhedræ capiebant. *n* Quemadmodum vero Maldonatus inter Theologos, ita inter Jureconſultos illa ætate JACOBUS CUJACIUS, quem per eminentiam *Jureconſultum* appellatum fuiſſe Thuanus autor eſt, incredibili nationum omnium concurſu *o* docuit, ac id imprimis impetravit, ut in tanto Auditorum numero nemo vel minimum obſtrepere auſus fuerit. *p* Spectatque huc, quod Menagius refert, Cujacium, cum Maldonatum, qui prior illum inviſerat, reſalutaret, *corona q octingentorum juvenum ſtipatum q* proceſſiſſe, quos nunquam non auditores habuerit. Sed non inferior Cujacio fuit

n Anton. Bibl. Hiſp. Nov. T. I. p. 558. & Teiſſier Add. aux Elog. de Thou T. III. p. 303.

o Toll. de infel. Litt. in noſtris Anal. p. 474.

p Scaligeran. 2.

q *A la tête de 800 ecoliers.* V. Menagiana Vol. I. p. 13.

Herodoti libros aliquando inſpicere contigerit. Sed quænam hic ſit turba nobis applaudentium & in cœlum laudibus ferentium, vides, apud quos ſi exiſtimationem noſtram (quod minime ſpero) vel tantillum lædere volueritis; oratio profecto veſtra non multum fidei ponderisque habitura eſt. Hucusque Duarenus apud Colomeſium κειμηλ. Litter. c. 31, pag. Opp. 304. THEM.

fuit ANDREAS ALCIATUS, qui in Epistola ad Calvum ita loquitur: *Octingentis & eo amplius auditoribus profiteor; atque in his cum Episcopi, tum Abbates, Comites aliique proceres sunt, sed & de remotissimis nationibus quam plurimi, qui ob solius Alciati nomen confluxerunt.* qq Ita prorsus de FRANCISCO BALDUINO, doctissimo JCto, refert Sammarthanus, r testis oculatus, quod sæpe eum viderit Lutetiæ profitentem, *cum ad ejus auditorium permulti primæ notæ homines, Episcopi, Senatores, Equites libenter & maxima frequentia confluerent.* Et ut taceam JOANNEM CORRESIUM f, quem Tolosæ jura profitentem quater mille juvenes studiosos audivisse ferunt, reliquis haud immerito subjungimus HIERONYMUM BUCCAFERRUM, Juris in Italia decus, de quo juvat audire Erythræum: *t Duos & quadraginta annos, quibus jus civile docuit, tanti ad eum concursus fiebant, ut non modo locus in subselliis mature occuparetur, verum etiam schola, atque adeo ambulacrum scholæ adjunctum, auditorum frequentia compleretur: tantum a corona silentium fiebat, ut nemo ne mutire qui-*

qq Epist. doct. Vir. e. Bibl. Gud. Ep. 3. p. 78.

r Elog. l. II p. 161.

f Cl. V. Weis. de fatis Er. in aula c. 1. §. 5.

t Pinac. n. 46.

quidem auderet; tam multæ assensiones, tam crebræ admirationes oriebantur, ut qui procul adspexisset, summum esse in schola magistrum & tanquam in scena Roscium intelligeret. &c. Verum nemo auditorum numero superavit AZONEM Bononiensem, cujus, pristina jura primum revocantis, *celebritas ex omnibus Italiæ regionibus excibat auditores; ita ut Bononiam attraxerit juvenum fere decem millia*, ut loquitur elegantissimus J. V. Gravina. *u* Nec Medici exemplum deest, JACOBI SYLVII, qui cum ne gradum quidem Doctoris obtinuisset, in ipsa tamen Parisiensi Academia tanto plausu docebat, ut de illo J. Vævræus *x* caneret:

Quem certa methodo medicis de rebus agentem
Assidue in ludo totius principe terræ,
Mille acri assidue spectabant lumina visu;

Quanquam ipse tantummodo *auditores* numeraverit *circiter quadringentos. y y* Cui forte adjungi posset CAROLUS PATINUS, qui cum juvenis admodum cadaver fœmininum cultro Anatomico subjecisset, maximo applausu gavisus

u De ortu & progr. Jur. Lib. I. n 151. p. 180.

x ap. Morell. in vita Sylvii.

y Præf. libri de Ossibus.

z L'Esprit de Guy Pa. tin p.57. sus est; id quod de illo pater Guido z his verbis testatur: *il a un si grand nombre d'Auditeurs, qu'outre le theatre, la cour est encore toute pleine.* Et quoniam hactenus de Gallis tantum Italisve dictum est, e Germanis nunc producamus PHILIPPUM MELANCHTHONEM, quem auditores interdum mille quingentos habuisse tradunt. *aa* Neque incommode huc referas, quæ de illo refert Jacobus Verheiden: *bb Tantus*, inquit, *studiosorum hic concursus atque frequentia: tanta Ministrorum Ecclesiæ & Ludimagistrorum multitudo ex una Melanchthonis schola progressa, ut amplissima Germania vicinæque regiones doctos piosque ministros ac præceptores, beneficio Melanchthonis, passim suis in locis habuerit, ita ut non immerito ministrorum præceptorumque Pater dictus sit.* Ita JOHANNES REUCHLINUS, vulgo CAPNIO, qui inter Melanchthonis familiares præcipuus fuit, in Epistola ad Jo. Secerium *cc* fortunam suam prædicat, dum esse sibi scribit in Scholis Græcis & Hebraicis quotidie auditores prope quadringentos, numerumque augeri indies. His addi possent multo plures

aa König in Bibl. p. 517.

bb Præstant. Theol. Effig. & Elog. p. 29.

cc Præmissa est Xenophontis Apologia Socratis Gr. Hagen.

to plures, ut Eobanus Hessus, aliique, 1520. 4 a Secerio edita.
etiam recentiores, qui plausum ut meruerunt, ita nacti sunt longe maximum. Quibus adjungi hoc loco illi etiam possent, qui cum omnium primi plausum meruissent, illo tamen ita destituti sunt, ut, qua hora discipulorum multitudini doctrinæ præcepta tradenda erant, a corona derelicti ante scholæ ostium cum uno aut altero obambularent; id quod de Aldo Manutio disertis verbis testatur Erythræus. Cui Paulum Benium, Julium Pacium JC. ipsumque Lipsium, Puteanum aliosque addere possemus; nisi ad id nunc propius accedendum esset, cujus causa hæc præmisimus. Nimirum producimus Viros juvenes, doctrina & moribus admodum excultos XXXIV, quibus, cum hactenus in examinibus studia litterarum nobis probaverint maxime, Bonarum Artium & Philosophiæ Magistri titulum, jura & honores, autoritate ac jussu Serenissimi hujus Academiæ Cancellarii, tum & Spectatissimi Procancellarii, impertire constituimus.

Itaque ut publicam hanc Panegyrin, ad diem proximum IX Febr. cele-

brandam, ſua præſentia illuſtriorem reddere non graventur, Rectorem Academiæ Magnificum, Comites Illuſtriſſimos ac utriusque Reipublicæ Proceres & Cives ea qua par eſt obſervantia rogamus atque invitamus. Dab. Lipſiæ Dom. V poſt Epiph. M DCC XIII.

Programma Declamationi ſecundæ præmiſſum.

DE DIGNITATE MAGISTRI, PRÆSERTIM LIPSIENSIS.

DUm ad capeſſendos ſupremos in Philoſophia honores juveniles animos erigere atque incitare conſtituimus, id agendum nobis videtur, ut nec eorum probemus timiditatem, qui perpetuo ad pedem Heliconis hærentes dignitates omnes faſtidiunt, & faſtum reprimamus illorum, qui ad ſplendidos Magiſterii titulos non ſecus atque ad tiaram vel diadema rapiuntur. Etenim ſi primam vocis in Romana Republica conſuetudinem contueamur, principes ex omni ordine viros Magiſtros appellatos fuiſſe deprehendimus. Habebant Romani *Magiſtrum Officiorum*, quem ſequiori atque ipſa Caroli M. ætate *Magiſtrum aulæ*

Impe-

Imperialis, & hoc tempore in aula Rom. Pontificis *Magistrum Sacri Palatii* dictum, novimus: *Magistrum Scriniorum*, qui *Magistros Memoriæ*, *Libellorum*, *Epistolarum*, *Dispositionum* complectebatur: *Magistrum Archivi*, cui *Archeota* successit: *Magistrum Admissionum* quem *Ostiariorum* postea dixere. Quid referam *Magistrum Populi*, seu *Dictatorem*, *Magistrum* porro *curiæ*, *census*, *societatis*, *pagorum*, aut *vicorum*, seu *Vico-magistrum*, tum in re sacra *Magistrum Collegii Augurum*, *Larum*, *Saliorum*, *Fani*, denique *Magistros militiæ*, *navium*, *armorum*, *equitum peditumve*? Quin & *Magister* erat *plausus*, qui Musicam ordinabat, & *Magister bibendi*, qui leges ferebat bibiturientibus, ut alios taceam longe plures. Transiit inde nomen ad scholas, primaque Parisiensis Academia *Magistros* habuit *Scholarum*, quorum princeps *Magistri Maximi* elogio superbiebat. Non memorabo eos, qui *Magistri* nomine in re literaria fuere illustres, *Magistrum Sententiarum* Lombardum, *Magistrum Decretorum* Gratianum, *Magistrum Historiæ Scholasticæ* Petrum Comestorem, tum & Græcos, Thomam *Magistrum*, Simeonem *Magistrum* Logothetam, aliosque;

 illud

illud mihi præcipue visum est memoria dignum, quod tanta olim Seculo XII in universa Gallia *Magistri* fuit existimatio, ut nemo ad suprema in Ecclesia & Republica munia admitti posset, qui *Magistri* honores non esset consecutus, ipsique Cardinales & potentissimi in curia Regia viri titulum hunc ceteris omnibus anteponerent, quod diserte docet doctissimus Bulæus in *Hist. Acad. Paris. Tomo II p.369.* Atque id & alibi evenisse observamus, quoties ipse Princeps amaret bonas litteras, quod Anglorum imprimis Annales testantur. Ita Jacobo I. imperante, Magnæ Britanniæ Rege, quem ob singularem in studia ardorem Henricus IV Galliæ Rex *Magistri* (*Monf. le Maitre Jacques*) elogio compellare consueverat, nemo erat paulo in aula spectatior, quin publico ac solenni ritu *Magisterii* honores capesseret; & quo quis fortius sub Carolo I in obsidione Oxoniensi causam optimi Principis tuebatur, (pugnabant vero certatim pro Rege studiosi juvenes) hoc promtius consequebatur *Magistri*, vel Doctoris titulos ac privilegia, scilicet ne laurea deesset in utroque campo, Martis & Apollinis, strenue decertantibus. Equidem

& fue-

& fuere tempora, cum perexigua haberetur Magistrorum ratio, sive quod Magistelli immenso numero veluti fungi una nocte propullularent, sive quod optimarum literarum amor barbaris & obscuris seculis refrigesceret. Nam & Michael Montanus suo tempore idem fuisse narrat *Magistri* atque *Pedantæ* cognomen, teste Hubero *Or. X*, &, si Naudæo credimus, in Dial. *Mascurat p. 6*, spectatur Romæ epitaphium, cujus hæc inscriptio:

Hic jacet Jodocus,
Qui fuit Romæ coquus,
Magister in Artibus
Et Doctor in partibus;
De gratia speciali
Mortuus in Hospitali.

Atque ita fit utique, ut nihil sit tam eximium, nihil tam laudabile ac gloriosum, quod, ubi abusus accesserit, derisioni haud exponatur ac despectui. Nostra certe Academia eam hactenus ab æquis rerum arbitris ipsisque adeo exteris laudem obtinuit præcipuam, quod bardos, stupidosque ac inficetos & vervecum e patria natos a summis honorum titulis longissime arceat, iique demum docti, probi literisque perpoliti & subacti vul-

go censeantur, qui ex alma Lipsiensi Academia lauream deportarunt. Quodsi vero & jura atque privilegia, quæ nostris competunt Magistris, perpendere paulo diligentius velimus; nullam omnino esse Academiam, quæ cum nostra componi penitus queat, vix erit quisquam, qui dubitare ausit. Non urgebo nunc illud, quod *Rex Potentissimus* ceterique Academiæ *Nutritii clementissimi* in Literarum, quæ ad Academiam mittuntur, inscriptionibus (*dem* Rectori, Magistris *und* Doctoribus *der Univers. Leipz.* &c.) Doctores Magistris postponant, quod olim & a Carolo V. factum fuisse, apud Goldastum in *Const. Imp. p. 245.* legimus. Id enim ex eo ortum constat, quod superioribus seculis, qui supremum in Theologia gradum consecuti essent, Magistri potius Theologiæ, quam Doctores appellarentur. Idemque in Jure etiam ac Medicina antiquissimis temporibus obtinuisse proclive est, quandoquidem Seculo demum XIII Doctoris vocem auditam fuisse, observarunt Viri eruditi. Quamprimum itaque, ut reliqua persequamur, Magister fueris salutatus, nullis tibi ambagibus utendum, nec, quod fit alibi, a præceptore in cathedram in-

feriorem deducendus es : suprema patet ; neque enim decorum est ex hac ipsa, quam jam semel superaveras, rursus ad infima descendere, ut loquuntur leges nostræ ; atque ita sumtuum quoque compendium facies. Cum probe depugnaveris, nulla ad docendum indulgentia opus habes ; utere jure tuo, & ad scholas Philosophicas publice invita juvenes studiosos : nam & lubens volensque Decanus Facultatis nostræ, & gratis, calculum apponet. Licebit vero philosophari libere : dudum enim a nobis exulavit lex crudelis jurandi in verba Magistri ; id caveas tantum, ne aut rationem aut sanctam religionem lædas ; nugivendulis enim & obscœnis Divini Numinis contemptoribus nullum in Philuræa præsidium. Patet hinc aditus ad sacros Patrum consessus ; quoties vel Rector eligitur Academiæ Magnificus, vel Canonicus, vel Syndicus, vel Decemvir, vel Senior, vel Assessor Concilii, non erit minoris ponderis suffragium tuum, etiamsi infimum locum tuearis, quam vel Primicerii, vel Secundicerii, aut cujuscunque e Decemprimis, ut vocabulis utar scholæ veteris. Deinde habes paratam ad honores & præmia viam:

nam ubi bina disputatione dignum te præstiteris, adlegeris in consortium Assessorum Facultatis Philosophicæ, tumque & locus tibi patebit inter Quatuorviros in Concilio perpetuo, quo tota regitur Universitas, quem honorem tanti habitum fuisse a Viris haud obesæ naris meminimus, ut quamvis alibi summis muneribus præfecti, adduci tamen haud potuerint, ut titulum *Assessoris Concilii Lipsiensis Perp.* abjicerent. Et quotusquisque ignorat, sæpissime Magistros nostros, spectatissimis ex omni ordine, etiam Professorio, Viris insuper habitis, in Collegiatorum numerum adscitos, eoque illorum rei familiari pulcre fuisse prospectum. Enimvero hæc ita comparata sunt, ut facile allicere possint Viros juvenes ingenuos, doctos, probos, diligentes, quibus de meliori luto finxit præcordia Titan. Nam cum *Princeps Serenissimus, Dominus, Dn. MAURITIUS WILHELMUS, Dux Saxoniæ, Juliæ, Cliviæ, Montium, Angriæ & Westphaliæ, Postulatus Administrator Episcopatus Martisburgensis, Landgravius Thuringiæ, Marchio Misniæ, ut & Superioris ac Inferioris Lusatiæ, Comes Principali dignitate Hennebergicus, Comes de Marca & Ra-*

& Ravensberg, Dominus in Ravenstein, Academiæ nostræ *Cancellarius*, munus Procancellarii nuper mihi demandaverit, eoque sub auspicium Februarii anni proxime instantis distribuendi a me sint supremi in Philosophia honores, eos tantum hoc programmate publico invitamus, qui literis, ut par est, sedulo incubuerunt, suaque studia ac doctrinam Examinatoribus probabunt, ceteros vero, qui crudis studiis præmia deberi autumant, serio obtestamur, ne sacros cancellos irrumpere & repulsæ periculum facere audeant. Valete. Dabam Lipsiæ Domin. I Advent. M DCC XIV.

OMISSA IN NOTIS.

Ad pag. 22. *Omnes aditus se reclusuros jactitant*] Memorandi hic etiam, qui eruditos ad velitationes literarias de quovis argumento invitant. Quo in genere jactantiæ nescio an quisquam superarit Franciscum a S. Augustino Macedum, virum equidem omnibus ingenii dotibus ad miraculum instructum, maximum tamen simul, si quis alius, Thrasonem literarium. Is Romæ anno 1658 per triduum, & paulo post Venetiis per integros octo dies ad solvendas, quæ sibi a quocunque eruditorum ex omni scientiarum ambitu proponi possent difficultates, se obtulit; sicuti testatur Gregorius Leti *Italiæ imperantis L. 3. c. 3.* In mentem venit hic Lullistarum & Kuhlmanni inprimis, qui quemlibet de quavis re vel extemporalia carmina fundere, vel copiose, ornate, prompte, ad stuporem usque differere; imo stupidos etiam & omnium rerum ignaros unico scripto suo docturum spopondit, libros doctos, no-

vos, utiles, omni rerum scientia plenos levissima opera edere Vid. ejus *Prodromus Quinquennii mirabilis*. CRIS.

Memorari hic quoque poterat Petrus de Montmaur, de quo supra, ex ipsius quidem Biographi ejus nuperrimi de Sallengre consilio, cujus verba huc transcribemus. Ita vero ille: *Je ne saurois passer sous silence un trait propre à faire connoitre sa* forfenterie, *s'il faut ainsi dire. On sait que les Professeurs sont tenus de faire des leçons publiques. Montmaur avoit negligé pendant long-tems son devoir à cet égard, mais à la fin craignant qu'on lui ôtât sa Chaire, il fit afficher qu'il expliqueroit publiquement HESYCHIUS Grammairien Grec. Il promettoit dans cet affiche des choses magnifiques en termes extrémement pompeux, qu'on nommeroit en Latin* sesquipedalia verba, bullatæ nugæ. *La voici toute entiere. Si on fait une seconde edition des savantes Dissertations que M. MENCKE vient de publier sur la Charlatanerie des gens de Lettres*, de Charlataneria eruditorum, *on pourra fort bien y faire entrer nostre Montmaur.*

Cum Deo *PETRUS de MONTMAUR*, Græcarum Literarum Regius Professor, Hesychii recondita eruditione refertas Glossas visendas, fruendas proponet., lectissimis parenchiresibus earundem præstantiam patefaciet; Autorem eximium non fuisse alienum a Christianis pietatis nostræ sacris, præfationis epicherēmate demonstrabit; arduis vocibus explanationem afferet, vetustis novitatem, novis auctoritatem, obsoletis nitorem, obscuris lucem, fastidiris gratiam, dubiis fidem, in omnibus veroDeum quæret & in Deo omnia, quo digna (ipso faciente) proferentur, ne quid piis cogitationibus, his præsertim sacris statis ceremoniis & esuralibus feriis, pereat. Τὰ καλὰ ἔξω. Die Martis hora 7. antemeridiana, in Auditorio Franciæ novo.

Remarquez qu'il destine pour

pour ses leçons une heure ou presque tout le monae dort, saʙoir à sept heure du matin. Aussi n'aʙoit il presque pas d'Auditeurs, & on l'appelloit par derision la Voix de celui qui crie au desert. *V. Hist. de Pierre de Montmaur Preface pag. 71. sq.* VAND.

Ad p. 34. *Patrimonium in editione suorum operum absumpsit*] D. J. in recensione nostri operis (*v. Journal. Liter. 1715. T. VII. p. 163.*) addit exemplum aliud: *M. de Marolles, Abbé de Villeloin, faisoit imprimer d'ordinaire ses Ouvrages a ses propres fraix: & même pour pouvoir imprimer ses Ouvrages, il etoit souvent reduit à vendre ses Livres; c'est ce qu'il fut obligé à faire en imprimant sa traduction d'Athenée.* VAND.

Ad p. 43. *Censuram ipse vulgavit*] Addit hic D. J. *Journal Liter. 1715. T. VII. p. 164.* in recensione nostri operis: *Grimaret, Auteur de la Vie de Moliére, a publié une foible critique de cette même vie, afin d'avoir occasion d'y répondre.* VAND.

Ad p. 125. *Adblandiantur suis Mæcenatibus*] Hi sæpenumero, ut cum Naudæo meo loquar, peccant, *non quia judicio carent*, sed *quia moribus ita receptum est*, imo quia, Plutarcho teste, τὸ κέρδος ἡδὺ, καὶ ἀπὸ ψευδῶν ἔη. *Lucri scilicet bonus odor ex re qualibet est, cur non & a mendaciis profecti?* Hanc ditescendi & proficiendi artem non ignoravit Jovius, de quo Lipsius L. I. Polit. in Not. ita: *Judicio ac fide ambiguus, ubi affectus non distrahunt, rectus, ubi illi adsunt, obnoxius. Ad gratiam scilicet se dat & aurem. Laudationum nec causam sæpe habet, nec modum* &c. Quid, quod ipse de se jactare solitus fuit, binos sibi calamos esse, aureum alterum, alterum chalybeum, ad inæqualiter tractandos Principes, inæqualibus se beneficiis affecturos. &c. conf. Teisserius in ejus Elogio, Verum, vix quidem opus est exempla horum hominum a majoribus repetere, cum hodieque omnis terra plena sit pennis manibusque venalibus, & nostri temporis Annales

magnam

magnam partem *mendacii atque adulationis Gymnasia esse consueverint, ubi*

Uni se atque eidem studio omnes dedere & arti,
Verba dare, ut caute possint pugnare; dolose
Blandiri, certare, bonum simulare virum se,
Insidias facere, ut si hostes sint omnibus omnes.

Lucilius apud Lactantium L. V. de Justitia C. IX. Conf. Naudæus in Dial. Masc. p. 75. THEM.

Ad p. 143. *Quendam in Poesi dominatum erigunt*] Taubmannum adhuc Alumnum Melissus laurea donavit; vid. Erasmi Schmidii Orat. in memoriam Taubmanni in *Memoriis Philosophorum VVittenii Decad. I. p. 83.* qui tamen in dissertatione *de Latina lingua P. I. 109.* Poetæ doctissimi Adami Theodori Siberi meminit, qui nomen suum Poematibus subsignaturus, se Poetam non laureatum scripsit. SCRIB.

Ad pag. 149. *De formalitatibus, hæcceitatibus &c.*] Alia id genus vocabula, tum & quæstionum stolidarum & inutilium exempla, qualia barbara secula olim pepererunt, suppeditabit Rostochiensium celeberrimus Theologus Dn. Jo. Fechtius in Dissertat. *Jo. Reuchlini Vitæ*, a Majo conscriptæ, præmissa. *A. 5. 6.* SCRIB.

Ad p. 155. *Omnium quos Sol adspicit stultissimum*] Ita B. Christ. Weissius in Epistola ad Balbinum non obscure suam vicem deplorat, cum octodecim annorum adolescens Lipsiam deductus esset, totos dies, totas noctes sæpe Suaresii, Oviedonis, Arriagæ, Dantis lectioni, & scribendi suam rationem non parum ita corrumpentis. Vid. *Epist.* ejus nuper ed. *p. 58.* SCRIB.

Ad p. 159. *Ad Reipublicæ Platonicæ formam*] Respublicas tales ideales finxerunt Autor *des Staats des Königr. Ophir*, Jacobus Harringthonius in *Oceana* Londini 1700. fol. edita, Baco Verulamius *Novam Atlantidem* emittendo, & alii, de quibus Doctissimus Polyhistor J. A. Fabricius in *Bibliographia Antiquar. XIV. 16. p. 490.* SCRIB.

Ad p. 163. *Ad litora maris*] Qua ratione Archimedes

chimedes coram Gelone Rege Siciliæ arenarum numerum syllogistice voluerit inferre, e Clavii *Sphæræ c. 1.* Weberus ostendit, in *Arte discurrendi p. 13.* SCRIB.

Ad p. 165. *Hevelius Lunam dimensus*] Lunæ incolas tribuit Hoel Anglus, in *Epistolis* vernacula lingua scriptis, *Volum. II. ep. 9. p. 409.* at Luna ipsa indigna multa de se confingi & proponi queritur ad Menippum apud Lucian. *T. I. Opp. pag. 701.* SCRIB.

Ad p. 167. *Ipsius Christi horoscopum*] Fecit istud etiam Tiberius Russilianus Sextus; vid. Naudæus in *Judicio de Augustino Nipho;* & Paulus Jovius Lutheri hæresin, ut vocat, ab occulta cœli potestate & maligno siderum concursu vult provenisse. *Historiar. L. XIII. pag. 239.* SCRIB.

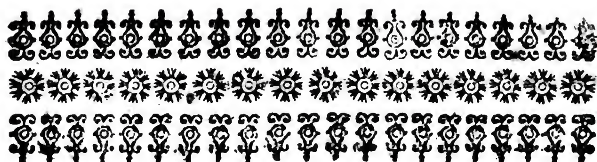
Ad p. 174. *Nam cum omnia profundissime*] De his Grimaret in Vita Molerii ita scribit: *On m'a assurè, que Moliere definissoit un Medecin un homme que l'on paye pour conter de fareboles dans la chambre d'un malade, jusqu'à ce que la nature l'ait gueri, ou que les remedes l'aient tuè.* v. la Vie de Moliere p. 15. Notum est illud Medici cujusdam Itali de quodam suo ductu juxta regulas artis mortuo effatum: *e morto canonicamente, e con tutti gli ordini*, ut citatur in libro Anonymi: Germania milite destituta. Vid. *Collectio librorum rariorum fascicul. II. p. 314.* SCRIB.

Ad p. 179. *Quos invictos Juris in orbe Monarchas*] In Vita Renati Choppini, JCti apud Gallos celeberrimi, cujus *de Jure Cœnobitarum* opus Francof. A. 1709. iterum excusum est, tale ipsi tribuitur elogium: *Lugete, Pan magnus oraculorum forensium occidit, Choppinus ille, scrinium legum, Canonum sacrarium, lux Juris Gallici, fax municipiis, Orator causarum pius, verus, elegans, mirabilis!* SCRIB.

ERRATA.

Pag. 3 lin. 2 lege *de la Serre*; p. 6. a. l. 1. legunt quidam *s'il m'en souvient?* p. 24 a. l. 2 lege *Conticinio*; p. 27 a. l. 15 lege *reperiant*; p. 16 b. l. 26 & p. 47 b. l. 24 pro THEM. lege Q. MAR. p. 30. b. l. 8. lege Acrophysio; p. 38. b. l. 8. pro *Erasmi* lege *ejus*; p. 84. a. l. 4. lege *holosericam vestem*; p. 103. a. l. 32. lege *Galluccium*.

INDEX.

INDEX AUCTORUM
ET RERUM.

A.

 Arre-

Caret-

Grono-

Metho-

Rhe-

Thales

MA 5 2014523

